NATIONAL LIBRARY
SEP 4 1969
BIBLIOTHÈQUE NATIONALE
192/A/20/4R

THE LATVIAN NEWSPAPER FOR CANADA
Published weekly by the Latvian Relief Society of Canada "Daugavas Vanagi"
Business Office: 491 College St. Toronto 174, Ontario, Canada
Editor-in-Chief: ALFRĒDS VINČELS
Telephones: 921—7121; 465—7902
United States Editorial Offices:
New York: Editor — V. IRBE
4035 Rombouts Ave., Bronx N. Y. 10466, U.S.
Chicago: Editor — I. ŠĪMANE,
5524 N. Luna Ave., Chicago, Ill. 60630, U.S.A.
SATURDAY, AUGUST 30, 1969

LATVIJA AMERIKĀ

59. N-RS. SESTDIENA, 1969. GADA 30. AUGUSTS 19. GADS
Atsevišķa numura cena 25 centi

LATVIEŠU LAIKRAKSTS AMERIKĀ
Iznāk reizi nedēļā.
Izdevējs — Latviešu aprūpes biedrība Kanadā „Daugavas Vanagi"
ATB. REDAKTORS: ALFRĒDS VINČELS
Redakcija: 125 Broadview Ave., Toronto 250, Ont., Canada; tālr. 465—7902
Birojs: 491 College St., Toronto 174, Ont., Canada; tālr. 921—7121
Ņujorkas redakcijas vadītājs: V. IRBE
4035 Rombouts Ave., Bronx N.Y. 10466. U.S.A
Tālrunis 994—7917
Čikagas redakcijas vadītāja: I. ŠĪMANE,
5524 N. Luna Ave., Chicago, Ill. 60630, U.S.A., tālrunis 774—5744

No divām pusēm

AMERIKAS LATVIEŠU APVIENĪBAS DARBĪBAS VĒRTĒJUMS ŽURNĀLISTA SKATĪJUMĀ

Vērtējot ALAs valdes darbību jaunajā sastāvā pēc divām sēdēm, var konstatēt dažādus priekšlikumus jaunā virzienā un citā uztverē. Jaunie valdes locekļi sēdēm gatavojas rūpīgi. Vakarā pirms sēdes vai arī sēdes pārtraukumos viņi kopīgi apspriež darba sekas punktus un pārrunā iespējamos debašu tematus. Bez valdes locekļiem še piedalās arī citi vidējās paaudzes pārstāvji, kuriem rūp ALAs darbība. Valdes pr-dis P. Lejiņš bija saņēmis valdes locekļu V. Kārkla, U. Gravas, A. Rituma, I. Spilnera un A. Zāģera parakstītu iesniegumu, kurā lūgts, sēdi izziņojot, sīkāk norādīt uz apskatāmajiem jautājumiem. Šī lūguma pamatā, liekas, ir vēlēšanās gūt iespēju apskatāmajos jautājumos iedziļināties un tos rūpīgi izdebatēt tieši šajās iepriekšējās pārrunās. Abās līdzšinējās sēdēs priekšsēdis ļāvis jaunajiem valdes locekļiem izteikties visos jautājumos, kas arī izskaidro, kādēļ sēdes parasti ir gaŗākas nekā vecās valdes laikā. Vērojams, ka arī priekšsēdis pirms sēdes vai tās starplaikos ar atsevišķiem valdes locekļiem pārspriedis dažādus jautājumus, turpretim iepriekšējo valžu darbības laikā priekšsēdim šādas pārrunas bija tikai ar priekšsēža vietnieku gan personīgi, gan telefoniski.

Nav noslēpums, ka iepriekšējo valžu darbības laikā lielākās grūtības bija ar informācijas biroju, esot dažiem laika posmiem, kad tas vispār nedarbojās. Stāvokli mēģināja uzlabot ar īpaša informācijas direktora posteņa radīšanu (S. Rudzītis no Detroitas), kam maksāja algu, bet tas ALAi izmaksāja dārgi. Tagad I. Spilnera personā radies enerģisks un darbīgs biroja vadītājs ar daudzām idejām un samērā asu apstākļu novērtēšanas spēju. Daži domā, ka radies līdzīgs stāvoklis, kāds bija N. Trepšas laikā, kad informācijas biroja darbinieku skaits izrādījās lielāks kā dažas valsts valdībā. Toreiz tas beidzās ar informācijas biroja vadītāja izbalsošanu, šoreiz iznākums vēl jānogaida.

Par mazu barometru varētu uzskatīt pr-ža P. Lejiņa pēdējā ALAs valdes sēdē informācijas biroja darbiniekiem teiktos vārdus: „Informācijas darba veikšana un runāšana ALAs vārdā ir divas dažādas lietas. Par to, kas darīts vai nākotnē domāts darīt, var ziņot avīzēs, bet ALAs vārdā runāt var tikai valde vai prezidijs ALAs valdes uzdevumā." Katrs var iztulkot šos vārdus pēc savas patikas, vai arī tos uztvert tieši tā, kā teikti. Manā uztverē še izteikts norādījums, ka nav pieļaujams, ja kāds no aktīvajiem darbiniekiem sāktu paust savas domas ALAs vārdā bez priekšsēža ziņas.

Jaunās valdes jaunos projektus kavē daži nenokārtoti vai nepareizās sliedēs ievadīti iepriekšējās valdes darbi: dziesmu svētku filma, jubilejas gada grāmata „Latvia" un ceļojošā izstāde. Pēc atklātās un slēgtās sēdēs dzirdētajām pārrunām, savāktie materiāli latviešu filmas izgatavošanai ir tik bagātīgi, ka varētu izveidot vismaz divas filmas, vienu no tām vismaz divu stundu gaŗumā. Pēc uzdotajiem datiem, Atlantic Films sabiedrībai (vai, kā sēdēs runā, A. Jekstem) izmaksājusi vairāk par 23.000 dol., kamēr ALA parakstījusi līgumu par 9000 dol. — par 27 minūšu gaŗas krāsu filmas izgatavošanu latviešu valodā. Vērojams, ka filmas gatavotāji vēlētos gaŗāko versiju, taču ALAi līdzekļi ir tikai īsākajai filmai, un tad nu arī liekas, ka šī filma izmaksās dārgi, jo Latvijas jubilejas gada skaņu mākslas darba grupas priekšlikums bija izgatavot kādu citu filmu par 2000 dol. Toreiz bija cerības, ka Klīvlendas dziesmu svētku atlikumu varēs izlietot iecerētās svētku filmas financēšanai, bet svētku rīcības komiteja atlikumu sadalīja citādi, kam ALAi nācās piekrist. Tagad šie 9000 dol. dziesmu svētku filmai jāņem no ALAs līdzekļiem, bet, pēc līguma noteikumiem, te ieskaitīti arī tie savāktie materiāli, kuŗi gan vākti filmai, taču nav tajā izmantoti. Domā, ka dziesmu svētku filma latviešu valodā varētu būt gatava uz 18. novembri.

Latvijas dibināšanas 50 gadu atcerei veltītā grāmata „Latvia" iespiesta 20.000 eksemplāros angļu, franču un spāņu valodā, bet 1000 eksemplāru bija iesieti. Tikai iespiešana vien izmaksājusi apaļos skaitļos 17.000 dol., pie kam sevišķi dārgi bija iesietie eksemplāri ar zeltā iespiestiem vāka burtiem. Puse no šiem eksemplāriem joprojām atrodas ALAs birojā, tādēļ jāatrod veids, kā tos izplatīt, kaut arī ALAs valdes sēdēs bija runa par otra izdevuma iespiešanu iekām pirmais vispār bija izplatīts. Palīdzību grāmatu izsūtīšanā piedāvāja Sirakūzu latvieši, bet debates par šo piedāvājumu sēdē rādīja, ka pastāv bažas, vai šāda palīdzība nemazinātu ALAs autoritāti, ja parastā ALAs ģenerālsekretāra paraksta vietā pavadvēstulē būtu cits paraksts.

Pēc jubilejas gada ceļojuma Latvijas 50 gadu ceļojošās izstādes materiāli tagad novietoti kādas jaunceltnes pagraba telpās Ņujorkā. Materiālu vērtība ir ap 5000 dol. Ja minēto pagrabu būvfirma gribēs tālāk izbūvēt, tad izstādes materiālus no tā izmetīs. ALAs valde ieskata, ka nebūtu pareizi, ja 5000 dol. vērtību iznīcinātu, taču to uzglabāšana nākotnes vajadzībām prasa līdzekļus. Tādēļ ALAs kultūras daļai līdz nākošajai sēdei (13. septembrī) jānāk ar priekšlikumu, ko ar pārpalikumu iesākt.

Ar vienprātīgu lēmumu valde likvidēja līdzšinējo padomnieku iestādījumu. Likās netaisni, ka dažiem bija padomnieka tituls bez jebkādu padomu došanas, bet citiem bija jādod padomi bez šāda amata apzīmējuma.

Jaunā valde atzinusi, ka sekmīgas adrbība nav iespējama bez līdzekļiem. Tādēļ turpmākajā darbības posmā paredzētas vairākas līdzekļu vākšanas akcijas — gan ar ziedojumiem, gan ar ALAs mūža biedru kartēm. Interesantu pieeju līdzekļu vākšanā parādīja U. Grava, kas privātajā dzīvē ir reklāmas firmas darbinieks. Viņa sagatavotā propagandas brošūra lasāma no abām pusēm. Tā, piemēram, lasot no vienas puses, atrodams jautājums: „Vai varu atļauties ziedot, jo man pašam viss vajadzīgs?" Lasot no otras puses, šis jautājums pārveidojas: „Vai varu atļauties neziedot, jo latviešu sabiedrības darbībai vajadzīgi līdzekļi?" Lasītājam pašam atļauts izšķirties. Protams, brošūras nolūks ir palīdzēt izšķirties par sabiedrisko darbu. Teksts ilustrēts karikatūrveidīgi.

No citiem jaunajiem projektiem atzīmējama ALAs kultūras biroja vēlēšanās vairāk sadarboties ar lietuviešiem un igauņiem, kas līdz šim politiķiem nav sevišķi veicies. Kultūras daļa savukārt izdos jaunu žurnālu, kas būs līdzšinējā biļetena satura ziņā uzlabots aizstājējs.

Ir vērojams, ka jaunā valde vēlas strādāt, bet tās darba vērtēšanai jānogaida rezultāti. Ne jau viss plānotais veiksies tā, kā iecerēts, un sekmes vērtējamas tikai pēc panākumiem. Pēdējās valdes sēdes priekšpusdienas daļas gaitā bija raita, priekšlikumi lietišķi, nebija gaŗlaicības. Pēcpusdienas daļa tomēr kļuva vienmuļāka, trūkstot spraigumam un izraisoties nevajadzīgi ilgām debatēm. Iespējams, ka tas notika sēdes noilguma ietekmē.

V. Irbe

KATRU GAD' NO JAUNA...

Kā vienmēr, arī šogad Kanadas nacionālajā izstādē Toronto lielākā ļaužu drūzma un kustība ir t. s. „midvejā" (augšējā uzņēmumā), kur vilina daudzveidīgas izpriecu ierīces un dažādu gadatirgus „atrakciju" būdas. — Apakšā: Zālāji un soli labi noder atpūtai, tādēļ grūti atrodamas brīvas vietas. Tās ģimenēm ir savas lietas pārrunājamas un laiks ātrai uzkodai, bet mīlas pārīši nemaz nekautrējas no citu skatieniem un mierīgi turpina „maigošanos" zālītē.

Foto: J. Liģers

Otra dziesmu diena Gaŗezerā

12 DIRIĢENTU, 328 DZIEDĀTĀJI UN AP 2400 KLAUSĪTĀJU NO ASV UN KANADAS

Apsveikuma vēstulē dziesmu dienai ALAs valdes priekšsēdis prof. P. Lejiņš dēvē Gaŗezeru ar visiem tā pasākumiem par „latviskuma un latviešu kultūras centru", bet ALAs kultūras biroja vadītāja Dr. V. Melngaile atklāšanas runā uzsver, lai šī diena un katra diena ir ieskatīšanās sevī, ko katrs darām Latvijas nākotnei.

Dziesmu dienas rīcības komiteja lietpratīgā, mērķtiecīgā darbā bija domājusi gan par dziedātājiem, gan par visu pārējo, kas saistās ar tik plašu sarīkojumu, kurā lauku, mežu un vasaras mājiņu vidū saradās vairāk nekā 2000 apmeklētāju. Taču šāda pilnīga brīvdabas sarīkojuma tapšanā rīkotāju prātus, varbūt, visvairāk nodarbināja kāds faktors, kas nemaz nebija viņu ziņā un kontrolē, bet varēja sagādāt pilnīgu neveiksmi un lielus materiālus zaudējumus, proti, laika apstākļi.

Kad tuvojās 16. augusts, 2. dziesmu diena Gaŗezerā, lielākā vietējā dienvidrietumu Mičiganas laikraksta „Kalamazoo Gazette" korespondenti bija saskaitījuši, ka no 15 šīs vasaras nedēļas nogalēm tikai viena bijusi saulaina un bez lietus. Kāda būs šī? — zīlēja apkārtnes latvieši, bailojās rīkotāji. Protams, arī 16. augusta nedēļas nogalē lija. Šis apstāklis ļoti varēja ietekmēt daža laba tuvienes braucēja izšķiršanos palikt mājās.

Bet kad pievakarē dziedātāju grupas, savu vadītāju vestas, iesoļoja Dziesmu lejā un sakāpa estrādē, šad tad pa mākoņu spraugām pamalē atspīdēja saule. Lūgšanas vārdos māc. V. Vārsbergs skāra šo ļoti svarīgo brīvdabas sarīkojumu faktoru, minēdams, ka no rīta lija, lai noskalotu un aizskalotu putekļus, un izteica cerību, lai pulksten divos naktī, kad beigsies balle, līst atkal sāk no spaiņiem.

Šī dziesmu diena latviešu mūzikas vēsturē ieiet ar divu darbu pirmatskaņojumiem: Arnolda Kalnāja komponēto vīru koŗa dziesmu „Aiz ezera augsti kalni", ko diriģēja Jānis Baruss, un Jāņa Norvīļa jauktajam korim „Dziedāt mākam, dancot mākam", ko diriģēja Roberts Zuika.

Interesants dziesmu dienas faktors bija arī tas, ka lielākā dziedātāju vienība bija Gaŗezera vidusskolnieču koris, ko bija apmācījusi jaunā diriģente Guna Kalmīte.

Rīcības komitejas priekšsēdis un Gaŗezera direktors māc. V. Vārsbergs koncerta apmeklētāju skaitu lēsa lielāku nekā iepriekšējā dziesmu dienā un piebilda, ka to tomēr ietekmēja laika apstākļi. Atstādams koncerta novērtēšanu mūzikas lietpratējiem, viņš dziesmu dienas sniegumu atzina par „ļoti labu". Tāpat viņš atzinīgi vērtēja dziesmu dienas lielā apmeklētāju pulka disciplinēto un arī pieklājīgo uzvešanos.

Dziesmu diena, varētu teikt, sākās jau 15. augusta vakarā ar podniecības skates atklāšanu. Nometnes centrā pie ēdamzāles daiļamatnieces Maiga Zaļinska, Vera Šteinharde un Rūta Puriņa pašu izveidojušas acīm tīkamu mazāk vai vairāk neparastu formu trauku un podu dārzu. Skati atklāja māc. V. Vārsbergs, uzrunu teica dzejnieks Olģerts Cakars, bet Maiga Zaļinska stāstīja par mālu, podiem, to dedzināšanu un vāpēšanu.

Daiļamatniece Maiga Zaļinska izlozei, kuŗas atlikums pārsniedza 250 dol un veltīts Gaŗezeram, bija dāvinājusi trīs darbus 130 dol. vērtībā. Lielo „kamīna vāzi" laimēja Juris Valainis no Čikagas, vāzi „Zilā tautu meita" ieguva Alma Dīķe no Ohaio pavalsts, bet „Zaļā tautu meita" vēl gaida savu ieguvēju nometnes birojā.

17. augustā bija rakstnieku cēliens, kurā savus darbus lasīja Dīna Rauna, Hugo Puriņš, Janīna Babre, Vigo Burģis, Aivars Ruņģis, Ojārs Jēgens, Valda Dreimane, Valdis Krāslavietis, Modris Lorbergs un Olģerts Cakars.

Dziesmu dienas koncertā piedalījās Čikagas latviešu ev.-lut. Ciānas draudzes koris, Čikagas jauktais koris Daugava, Detroitas latviešu koŗa kopa, Dziesmu Vairogs, Grand Rapidu latviešu koris, Indianas latviešu biedrības koris, Klīvlendas latviešu biedrības koris, Milvoku Brusubārdas koris, Milvoku jauktais koris Dzimtene, Čikagas vanadžu dubultkvartets, Gaŗezera vidusskolnieču koris, Kalamazū vanadžu ansamblis, Milvoku vanadžu sekstets, Čikagas akadēmiskais vīru ansamblis, Kalamazū vīru koris, Klīvlendas vīru ansamblis Tēvzeme, Milvoku DV vīru koris, Toronto vīru koris.

(Nobeigums 5. lpp.)

Jānis Klīdzējs

Latvieši ASV sociālās krizes ainavā

I

Tēvs: „Vairums no tiem taviem bārdainajiem un garmatainajiem draugiem ir ap 20, un viņi nav strādājuši algotu darbu nevienu dienu savā mūžā vēl, bet jūtas tiesīgi sadauzīt mēbeles, sist logus un izdedzināt universitāšu klausītavas, kas maksā simtus tūkstošu. Man un citiem tēviem ar savu darbu un nodokļiem par to visu jāsamaksā. Vai tu vēlies, lai es kliedzu tādiem huligāniem urrā un atbalstu viņus? Tādiem vajadzētu ar koku pa muguru un — marš uz darba nometni! Lai atstrādā zaudējumus."

Dēls: „Tu gribētu ASV radīt policijas valsti un visiem aizsist mutes?"

Tēvs: „Tev nav ne mazākās jēgas par policijas valsti. So frazi tu esi paķēris no tiem bārdainiem. Tie ir pirmie, kas sāk sviest policistiem ar akmeņiem, kad tie nāk savaldīt vardarbību. Tad šie sāk bļaut: Policijas brutālitāte. Ka viņi paši ir pirmie, kas sāk brutālitāti, tas nav nekas. Varbūt akmeņu sviešana, pēc tavām domām, ir puķu pasniegšana?"

Dēls: „Tagad ir 1969. gads. ASV dzīvē, izglītībā, sistēmā ir daudz tāda, kas bija labs un derīgs pirms 20 vai 40 gadiem. Veči grib visu paturēt kā bijis. Jaunie, kuriem jādzīvo šodien, grib atjaunot ASV dzīves saturu šodienai un rītdienai. Tie grib, lai darbi atbilstu vārdiem. Veči tikai runā augstus un skaistus vārdus, bet viss paliek pa vecam. Tā jaunie zaudē pacietību un rodas konflikti. Vecajai paaudzei — ne amerikāņu, ne latviešu — nav īstas sociālas sirdsapziņas. Ja viņiem pašiem labi, tad, pēc viņu domām, visiem jājūtas labi. Ja nēģeriem dara pāri, tad tas nav nekas. Ja latviešiem dara pāri, tad tas jau ir kaut kas. Kā var būt divas mērauklas, ja cilvēkam ir sirdsapziņa?"

Ceļojumā gadījās būt klāt šīm tēva un dēla pārrunām, kas vietumis izvērtās asā strīdā. Tēvam 52, dēlam — 23 gadi. Strīds turpinājās juku jukām gan latviešu, gan angļu valodā. Tēva angļu valoda bija labāka nekā dēla latviešu.

Kāda tad īsti ir ASV krizes ainava šobrīd?

Amerikāņu tēvi un mātes, visa vidējā un vecākā paaudze vēro šodienu ar izbrīnu, satraukumu un bažām un vaicā: Kas īsti bērniem? Vai tā ir trako, vai jaunu ideālistu paaudze? Vai notiek ar viņu bērniem un mazbērniem kaut kas, jeb tie ir jaucēji un noārdītāji, vai arī jauna laika iezvanītāji un labākas sabiedrības un sistēmas veidotāji? Pa universitātēm staigā simti un tūkstoši studentu, savas prasības izkliegdami, dauza logus, demolē auditorijas un apmētā ar akmeņiem policiju, kad tā ierodas ievest kārtību. Citās vietās tie streiko un saka: Mēs neiesim klausītavās un nemācīsimies, kamēr mūsu prasības nebūs pieņemtas. Arī vidusskolu jaunieši sāk uzstādīt savas prasības, streikot, dauzīt logus un uzbrukt skolotājiem.

Kur ir cēloņi? Kā katrreiz demokrātiskā sabiedrībā, kurā katram ir tiesība savus uzskatus aizstāvēt, domas un uzskati, atbildes meklējot, dalās asās galējībās. Liberālie vecāki, audzinātāji, avīžnieki un likumdevēji domā, ka pamatā cēloņi ir sociālas un ekonomiskas dabas: nēģeru jaunieši, redzot savu tēvu un brāļu dzīvi getto mājās un ielās un to salīdzinot ar balto vidējās šķiras dzīvi, jūt un redz, ka viņu dzīvē uzlabojumi arvien vēl notiek gliemeža gaitā. Vārdu un runu par uzlabojumiem ir daudz, bet īstenība vēl arvien ir skumja un nabadzīga. Tai pašā laikā viņi redz visas tās ērtības un laisko dzīvi, kuŗu bauda pārlutinātie balto jaunieši. Arī vasaras darbu atrašanā baltajiem jauniešiem ir daudz priekšrocību: tiem ir tēvi, krustēvi, tēvu draugi, kuriem tikai jāpagriež telefona ripa, un darbs ir rokā. Tas pats attiecas uz meksikāņu izcelsmes jauniešiem un arī daļu balto. Pēc Vašingtonas statistikas datiem, vēl ir miljoni arī balto, kas pēc ASV dzīves standarta pieskaitāmi nabadzīgajiem. Amerikāņu dzīves stils un standarts, veikalu skatlogi, skaļie preču un ērtību sludinājumi radio, televīzijā, avīzē un žurnālos ikdienas sniedz aicinājumus, kārdinājumus un daudz eksplozīvas skaudības: tiem citiem ir viss, bet man dzīve paiet garām.

Būtu nepareizi apgalvot, ka skaļo protestētāju pulki sastāv tikai no melnajiem, meksikāņiem un balto mazturīgajiem. Vairums no protestētājiem un nemieru cēlējiem ir balto un labi pārtikušo bērni. Kas ir tas, kas viņus tracina? Vairums no nemiera vērotājiem un pētītājiem domā, ka šo jauniešu nemiera un protesta iedīglis sācies ar Vietnamas karu, kuŗu šie jaunieši uzskata par aplamu un netaisnu pret mazo un daudz cietušo Vietnamas tautu. Šie vērotāji un jauniešu nemiera pētītāji uzskata šos nemiernieku par jauno, topošo ASV sirdsapziņu, par ideālistiem, kas jautā: Kāpēc mums ik gadu jāiesviež Vietnamas purvos un džungļos 30 biljonus, ja mums pašiem mājās ir tik daudz akūtu sociālu un ekonomisku problēmu, kuŗām trūkst līdzekļu? Kāpēc mums ar saviem tūkstošiem kritušo jāatbalsta Saigonas režīms, kas ir korupts un kam nav atbalsta pašu tautā, kuŗa grib mieru un pietiekami rīsa, lai paēstu? Vietnamas tautas vairumam maz intereses par to, vai viņu valdība ir demokratiska, vai komūnistiska. Viņi pat nezina starpības. Šie amerikāņu studentu nemieru vērtētāji atzīst, ka jauniešu ideālismu izmanto maza visādu kreiso minoritāte saviem noteiktiem un apzinātiem mērķiem: sagraut ASV pašreizējo iekārtu, sākot to ar izglītības sistēmas sagraušanu. Šie vērotāji un pašreizējās situācijas vērtētāji, kas nāk no universitāšu, preses un valdības aprindām, netic, ka jauno militantu minoritāte jebkad savu mērķi ASV varētu sasniegt, jo tai nav atbalsta pilsoņu vairākumā. Viņi reizē arī atzīst, ka reformas sociālajā, ekonomiskajā, ideologiskajā un izglītības sistēmā ir nepieciešamas. Viņi atzīst, ka nesamierināšanās ar pastāvošo un prasības pēc pārmaiņām ir normāla ASV pilsoņu dzīves sastāvdaļa visā vēsturē un arī mūsdienās: visa ASV jau tepat 200 gadu vēsture ir veidojusies un turpina veidoties evolūcionāras revolūcijas zīmē.

(Nobeigums sekos)

SĀKOT AR 15. SEPTEMBRI, „LATVIJA AMERIKĀ" ATKAL IZNĀKS DIVREIZ NEDĒĻĀ

Tobago dabas bērni un holandiešu tirgus laukums

ALVILA VĪTRUPA TORONTO STARPTAUTISKĀS KARAVĀNAS DIENASGRĀMATA (6)

Starptautiskā institūta ēkā, apgalvo saraksts karavānas pasē, iekārtoti sešu tautību nacionālie centri, kuŗi gan ietilpināti citā laikraksta līdzstrādnieka maršrutā un jau aprakstīti 19. jūlija numurā, tomēr negribas atstāt neredzētus arī tos kā interesantu vakara nobeigumu. Interese tomēr saplok, institūta ēkā ierodoties. Vispirms, franči liekas atkal reiz separējušies, jo pieteiktā PARĪZE atsaukta, bet slovēņu centru ĻUBĻANKU vel tīgi meklēt mazo, šauro telpu un kāpņu labirintā. Beidzot skandināvu centra „durvju sargs" atklāj lielo noslēpumu, ka arī slovēņi nekā nav iekārtojuši. Tā atliek vairs tikai četri centri, kas saspiesti gandrīz miniistabelēs, kuŗās var apgrozīties nedaudzi apmeklētāji. Pārskatāmības tikpat kā nekādas, kaut katrai tautībai ierādītas vairākas telpas. Priekšnesumi, kam tādi ir, notiek ārpus ēkas mazā pagalmiņā, un tos var noskatīties arī no ielas, bez pases un vīzas. Šveiciešu centrā ŽENĒVĀ pie „konsula galdiņa" nav neviena, tādēļ vīzu savā ceļotāja pasē iespiežu pats — pazīstamo balto krustu sarkanā laukumā ar uzrakstu Šveices klubs Toronto. Var apskatīt — jā, ko gan citu — Šveices pulksteņus, bet arī kurpes, kaltētas puķes logatos un šo to citu, var papriecāties par dažām šveicietēm tautas tērpos, izskata ziņā tumšos un padrūmos, var apgādāties ar ceļojumu prospektiem. Par vienu dolaru var iebaudīt „Fondu bouruignoune" — ķiršu torti, bet kas nevēlas saldumus — siera, sīpolu un gaļas maizītes. Protams, arī kafiju.

Iespiedums pasē — vikingu laiva Kanadas skandināvu kluba zīmogā — liecina, ka ieeju zviedru, dāņu, norvēģu un, liekas, arī somu kopīgajā centrā SKANDINAVIJA, kur izstādījumu un piedāvāto suvenīru ļoti maz, reizē ar to arī skatāmā. Kūka „Kransekage" un pēc nosaukuma vien neizdibināms ēdiens „Smorgass bord buffet" par 1,95 dol. dabūjams tikai sestdienā, tādēļ šai vakarā, kam radusies ēstgriba, jāapmierinās tikai ar sviestmaizēm. Skandināviem īpatām? O nē, pavisam „normālām". Ievērības cienīgākais objekts ir koķetīga meitene — dāniete zviedru tautas tērpā... Nu jā, ir taču kopīgs skandināvu cntrs... Kanadiešu centrs OTAVA, kuŗa vīzā, protams, izceļas kļavlapa, pirmajā acu uzmetienā atgādina vecu drazu noliktavu — piemētātu, nesakārtotu, gandrīz apputējušu.. Esot parādīts Kanadas pionieŗu ciems... Kaut kādu vecus darba rīkus patiešām var saskatīt. Vairāk interesi saista indiāņu rokdarbi, kuŗus piedāvā pirkšanai. Nopērku lelli, lai vismaz ar pāris dolariem atbalstītu šo kādreiz lepno un brīvo sarkanādu tautu, kuŗai baltie atņēmuši tēvu tēvu zemi, kuŗa tagad pieskaitāma gandrīz vai apspiestajām tautām, jo indiāņi paši savā zemē ir vairs tikai pieciesti un visai aizmirsti, par spī-ti speciālajai indiāņu lietu ministrijai. Pieejot pie bufetes, rodas iespaids, ka kanadiešu nacionālais ēdiens ir tikai viens — „karstais suns", kaut neapetītlīgi izlikta arī ābolu kūka un saldējums ar kļavu sulas sīrupu. Visumā iespaids nožēlojams: ne ko apskatīt, ne ko fotografēt. Kā neticams brīnums negaidīti uzrodas „Miss Viļņa" Ruta Baltaduone, kuŗa labprāt stājas fotoaparāta objektīva priekšā. Tad nu daiļā lietuviete, būdama Kanadas pilsone, šoreiz kļūst par vienīgo fotografēto raksturību kanadiešu centrā.

Skaļa ķņada, jautrība un dimdīga mūzika bez pasē iespiestā iedzimto bungu attēla apliecina, ka ieiets brūngano salinieku centrā TRINIDADA un TOBAGO. Iegādājami jauki un interesanti suvenīri, izstādījumu pamaz, bet viss redzamais patiesām raksturīgs. Tikai rūpīgāk apskatīt pagrūti, jo telpa stāvgrūdām pilna. Temperamentīgā kapella liek uzvirpuļot mūzikai, kuŗa vienkārši liek kājām cilāties, un tā arī gandrīz visa publika, kuŗu galvenokārt veido cilvēki ar gaišbrūnu sejas krāsu, nemitīgi dejo — pareizāk mīdās uz vietas, jo saspiestība par lielu „tūrēm" un apgriezieniem. Lieliski motīvi fotografēšanai, arī brūnā skaistumkaraliene labprāt kļūst par kameras „medijumu". Stiprinoties ar dažādiem kokosriekstu izstrādājumiem (kūkām, konfektēm) vai ar cāli kerija pārlējumā ar patiku var vērot dabas bērnu nemāksloto prieku un jautrību, domās aizstaigājot atpakaļ laikā, kad Tobago bija Kurzemes kolonija. Melns krabis sarkanā fonā bija hercoga Jēkaba flotes karogs. Tā ir sena pagātne, bet liekas, ka mūsu saites ar Tobago salu vēl pastāv joprojām, vismaz šai vietā izjūtams tāds neparasts iekšējs strāvojums. Un vai citādi svešuma latvieši tik labprāt brauktu atvaļinājumu pavadīt šai salā?

Apmeklējums Starptautiskajā institūtā prasījis mazāk laika nekā lēsts, tādēļ ar taksametru vēl var aizšauties uz vācu centru BERLĪNI, kas iekārtots vācu kluba Harmonia namā, ko apliecina arī vīzas zīmogs. Iekārtots? Vācu nacionālais centrs? Tā varētu likties, atrodoties nama priekšā, kur starp maziem galdiņiem ar lieliem „saulsargiem" it dižā augstumā paceļas atveidoti pazīstamie Berlīnes simboli — Uzvaras piemineklis (Siegessäule) un televīzijas tornis, bet ieeja ēkā izveidota par Brandenburgas vārtiem, kuŗu vienā pusē šodien ir brīvā Rietumberlīne, otrā — sarkano valstība. Ja vēl pieskaita suvenīru stendu ar neraksturīgām lietiņām, kas pērkamas katrā Toronto vācu un daļēji arī citos veikalos, tad tas ir viss, ko var apzīmēt par „iekārtotu". Izstādīta nav nekā. Programmā kungi frakās un dāmas vakara kleitās, kluba dejotāju sekcija, demonstrē modernās salona dejas. Tas viss. Toronto dzīvo liels vāciešu skaits. Vai patiešām viņi jau tā kanadizējušies, ka nespēj sniegt nekā vāciešiem raksturīga? Būtībā arī šis centrs ir tikai restorāns, kuŗu karavānas laikā var apmeklēt arī tie, kas nav kluba biedri, vairojot ienākumus ar vācu alus un vīna patēriņu. Drīz pēc ierašanās ļaudis jau ceļas un plūst uz izeju, jo rīt ir darba diena un restorāns paagri jāslēdz. Pārvaldnieks, ar kuŗu mazliet aprunājos par vācu nacionālās dzīves jautājumiem Toronto, nožēlo, ka esmu tik maz izbaudījis „Berlīnes" gaisotni un aicina atkal atnākt rīt, kad lokāls būs ilgāk atvērts. Kālab? — sevī nodomāju. Lai pasūtinātu vāciešu iemīļotos ēdienus „Sauerbraten mit Rotkohl" un „Eisbein mit Sauerkraut" vai gabalu daudz cildinātās Švarcvaldes tortes? Nav vērts.

PIEKTĀ DIENA, 30. JŪNIJS: Cepuri nost holandiešu priekšā! Viņi savā centra AMSTERDAMA izveidošanā apliecinājuši ne vien rūpību, bet arī izdomu. Jau ēkas ārpusē pie sienas „pielipinātas" tālu saredzamas Holandei tik raksturīgās vējdzirnavas, tās iestrādātas arī vīzas zīmogā, bet plašā Skarboro slidotavas halle pārvērsta tipiskā Holandes mazpilsētā — tirgus laukums ar dekorāciju ēkām visapkārt. Viena „nama" durvis vaļā, tās ved restorānā, kur bez holandiešu alus viesi nogaršo flensjes — pankūkas ar sīrupu, „Broodje van kootje" — īpatu gaļas maizīti, mandeļu torti, kuŗu sauc par „Banket", vai cita veida torti — „Speculaas". Īpašā nodalījumā izstādīti bērnu zīmējumi, citā demonstrē kultūras filmas par Holandi, kuŗas popularizēšanai rīkota arī speciāla sacensība — izpildāma aptaujas lapa ar 20 jautājumiem. Tie nav viegli atbildāmi, toties kā laimesti māj ceļojumi uz Holandi, protams — ar holandiešu gaisa satiksmes līniju KLM. Tā arī gādājusi, lai malu malās līdzņemšanai būtu izlikti visskaistākie un dažādākie ceļojumu prospekti. Tie vien jau gluži labi parāda Holandes skaistumu un raksturības.

Vēl labāk to parāda daudzās tirgus laukuma būdas. Tā ir reizē izstāde un patiešām tirgus, jo viss pērkams. Izvēle bagātīga, un gandrīz viss kārdina. Puķu kalni, visvairāk, protams, daždažādu tulpju. Holande slavena ar savām tulpēm, un tā daudzi pērk šo puķu sīpolus, lai izdaiļotu savus dārzus — kā Kanadas galvaspilsēta Otava to jau darījusi, saņēmusi Holandes karalienes dāvanu, tūkstošiem tulpju sīpolu, par piešķirto patvērumu otra pasaules kaŗa laikā, kad vējdzirnavu zemi bija okupējuši vācieši. Plašā izvēlē arī raksturīgās koka kurpes — lielas, mazas, pat miniatūrā. Iztikt jau nevar arī bez holandiešu siera bumbām ar sarkano „mizu". Atsaucību izpelnās arī konservētie gliemeži un zivis, sevišķi siļķes. Ir skaisti kalumi, skaņu plates, zīda lakati ar Holandes ainavām, izšuvumi, trauki, dažādi rokdarbi, bet arī šokolāde un citas preces, pat skābi kāposti mucās un skārdenēs. Kā jau tirgū! Noiets ir labs, rīkotājiem un būdu īpašniekiem noteikti arī labi ienākumi. Tikai godīgā ceļā gūti, kaut ko patiešām parādot un dodot, ne apmeklētājus mānot, kā dara dažu citu tautu „nacionālie centri" — restorāni.

Palaikam lūdz apmeklētājus tirgus laukumu atstāt, lai atbrīvotu vietu programmas izpildītājiem. Ir gan tikai tautas dejas, bet tajās parādītas kā holandiešu kāzu tradicijas, tā daudz cita raksturīga. Var tikai atkārtot sākumā teikto: cepuri nost holandiešu priekšā! Viena otra tauta šai centrā varētu pamācīties, kā publika ieinteresējama un apmierināma.

Turpat — ēkas pretējā spārnā — apmeklētājus aicina īru centrs ŠANONA, kur vīza ir kaut kāds zaļā krāsā izveidots simbols bez jebkāda uzraksta. Negribas rādīties par mazinformētu cilvēku un prasīt, ko tas nozīmē, tādēļ pierakstu klāt „Īrija", lai pēc gadiem, pāršķirstot karavānas pasi, zinātu, kuŗas „valsts" vīza ir šī zaļā. Pēc „Amsterdamas" pārpilnības „Šanona" liekas trūcīga, kaut izstādītās gleznas, porcelāns, keramika un šis tas cits ir visai interesants un apskatīšanas cienīgs. Daudz izstādījumu tomēr nav, tādēļ drīz vien, gandrīz neapzināti, jau esmu krēslā pie viena no ēdnīcas galdiņiem. No šejienes var labi izsekot tautas dejām, kuŗas sniedz īru bērni un pusaudži. Ēdienu kartē, protams, atkal ābolkūka (tā šķiet raksturīga gandrīz visām tautām!); lasāms arī „Barnbrack Irish special". Kas tas varētu būt? Nogaršot? Labāk ne, jo karavāna tomēr ir skriešanas, ne pārēšanās pasākums. „Soda bread". Atkal apzīmējums, ar kuŗu nezinu, ko iesākt. Uz bufetes letes redzami neparastas krāsas nepazīstami cepumi, pēc izskata visai pasausi. Visvairāk prātu tomēr nodarbina ieapaļš maizes klaips. Varētu būt rupjmaize, bet izskatā tāda padivaina. To nu gan tīrās ziņkārības dēļ gribētos nogaršot, bet — to nevar. Klaipu nevar iegriezt, jo vēlāk to izlozēšot. Lai pagaidot, varbūt palaimēšoties to laimēt, — aicina smaidīga īru dāma. Jauki būtu, ziņkāre tad būtu apmierināta, tomēr gaidīt nav iespējams: jāturpina karavānas joņojums.

Alvils Vītrups

„Mana paaudze redzēs brīvo un mūžīgo Latviju!"

SIBIRIJĀ MIRUŠĀ DZEJNIEKA VIĻA CEDRIŅA DĒLA TICĪBAS APLIECINĀJUMS ● VAI BRAUCIENI UZ LATVIJU SENTIMENTĀLĀS ILGĀS NEPALĪDZ KOMŪNISTU PROPAGANDAI? ● 10.000 ZVIEDRU KRONU PAR GODA LAUPĪŠANU LATVIEŠIEM

Neatkarīgajā Latvijā pazīstamo žurnālistu Jūliju Vaivaru, kas trimdas dienas vada Anglijā un 17. oktobrī atskatīsies uz 60 mūža gadiem, šāgada Vasarsvētku priekšvakarā piemeklēja smaga sirds lēkme, un viņš ilgāku laiku ārstējās Sv. Džēma slimnīcā Līdsā, no kuŗas viņu atlaida jūlija sākumā un ievietoja Sv. Džosifa atpūtas namā Līdsas pievārtē. Še Jūliju Vaivaru apciemoja deportētā dzejnieka Viļa Cedriņa dēls Rainis no Zviedrijas. Par šo apciemojumu un tikšanos ar jauno pretkomūnistu cīnītāju Jūlijs Vaivars „Londonas Avīzes" 8. numurā raksta:

Jūlija vakara saules stari viz pār Svētā Jāzepa vārdā nosaukto atpūtas namu Līdsas pievārtē. Simt gadu veco dārzu Anglijas vasara ietinusi zaļos karogos un izklājusi ar tepiķiem visās varavīksnes krāsās. Starp daudzajiem rožu krūmiem klusi staigā māsas -mūķenes baltās un melnās drānās. Mazajā kapellā vecais priesteris gaiši zaļā ar zeltu izšūtā mantijā, sešām augstām, dzeltenām svecēm degot, piemin aizlūgšanās visus trimdiniekus un vajātos.

Pa dārza celiņu, saules apspīdēti, nāk viesi. Tur sirsnīgais Līdsas draudzes mācītājs Edgars Bergmanis, dedzīgais Dieva un savas tēvzemes kalps Teodors Kauliņš, rosīgais Līdsas vanagu darbinieks Jānis Šmits, mācītāja meita Ilzīte ar rozi rokā. Viņi nāk kopā ar slaidu jaunekli — viesi no Zviedrijas.

Kad aiz aceņu stikliem atplaukst sirsnīgs smaids un drošs rokas spiediens nes veselības vēlējumus trimdiniekam, blakus jauneklim gara acīm redzu arī viņa tēvu — vienu no labākajiem latviešu dzejniekiem Vili Cedriņu. Krievu tirannijas kaulainā roka salauza šo talantu tikai 32 gadu vecumā ceļā uz Sibiriju.

Gudrās mūķenes ir paredzējušas tikai vienu stundu apmeklēšanas laika šajā miera un atpūtas namā. Ne velti ap šo paradīzes dārzu uzcelti augsti Jorkšīras akmens mūŗi, aiz kuŗiem traucas mutuļojošā dzīves upe, bet līdz rožu krūmiem reizēm atskan tikai vilcienu drāšanās.

Stundai tikai 60 minūšu. Mainās jautājumi un atbildes, monologs un dialogs. Mana mūķene Valburga, kuŗai dzejnieka dēls kā īsts kavalieris uzdāvinājis mācītāja meitas Ilzītes atnesto rozi, skatās uz mani ar lielām, brūnām, saprotošām acīm, reizē brīdinot neaizmirst sasāpējušo sirdi.

Dzejnieka dēls izaudzis par cīnītāju un karoga nesēju uz brīvo Latviju. Tās nav tikai tukšas frazes, tas ir dziļš ticības apliecinājums, ja Rainis Cedriņš saka: „Mana paaudze redzēs brīvo un mūžīgo Latviju!" To visu viņš tagad jau apliecinājis, būdams tikai 25 gadus vecs. Par latvieti viņš izaudzis svešumā, runā skaistā latviešu valodā, kaut dzimteni kopā ar māti atstājis tikai gadā vecumā. Svešā zemē pabeigta augstskola, sekmīgi gatavošanās doktora disertācijai. Viss tas ir līdzeklis tikai vienam mērķim — cīņai par Latviju.

Viļa Cedriņa dēls nav dzejnieks, bet viņam ir asa politiska spalva, kas devusi rakstus zviedru presē. Blakus tam ritējusi sabiedriskā darbība un ierosināts mērķis — iekļūt zviedru parlamentā. Viss tas liecina, ka ir pamatoti sirmā latviešu tiesību un kultūras sargātāja Dr. A. Spekkes latviešu žurnālistam pāri okeanam uz Līdsu sūtītie vārdi par jaunatni: „Mūsu nākotne ir drošās rokās."

Protams, arī mums netrūkst jauniešu, kas ir tukšu mucu rībinātāji, salmu kūlēji, kas ir aizmirsuši, ka īstā garīgā bagātība un kultūra ir jāizrok kā dimanti ar sviedriem vaigā.

Runājot par tūristu braucieniem uz dzimteni, Rainis Cedriņš norāda uz briesmām, ka mūsu sentimentālās ilgas un atmiņas par tēvzemi komūnisti var izlietot savos nolūkos. Savā referātā pagājušā gadā Hanoverā (pasaules latviešu jaunatnes kongresā, kas bija publicēts arī „Latvijā Amerikā". — Red.) viņš teicis: „Apslēptā doma ir — uzspiest mums izdarīt propagandu Pad. savienības labā brīvajā pasaulē ar maldīgu sirdsapziņas mierinājumu, ka ar to palīdzam saviem tur palikušajiem tuviniekiem."

Runājot par Vīnes nacistu ķērēja Vīzentāla denunciāciju pret Kārli Lobi Zviedrijas tieslietu ministram un par zviedru preses sensāciju kāri, Rainis Cedriņš norāda, ka situācija mainījusies mums par labu. Oficiāli lietu pret Kārli Lobi tieslietu ministrs izbeidza. Kāds zviedru laikraksts Malmē jau samaksājis latviešiem 10.000 zviedru kronu, neejot tiesas ceļu, ko latvieši bija ievadījuši. Malmes laikraksts bija ievietojis fotografiju ar noslepkavotiem igauņu skolotājiem Tartū, atzīmējot, ka tas esot latviešu žīdu šāvēju darbs. Laikraksts bija fantastiski izgāzies, jo publicēta bija čekas nošauto igauņu patriotu fotografija. Kad laikraksta redaktors to saprata, bija par vēlu, un viņš atpirkās ar 10.000 zviedru kronām. Vainīgais žurnālists esot atlaists.

Saņemto naudu Zviedrijas latviešu centrālā padome izlietos cīņām akcijām. Iesniegts jau protests zviedru preses iestādei, kas kārto sūdzības par preses ētikas pārkāpumiem. Iesniegti memorandi zviedru tieslietu ministrijai, aicinot nosodīt nesenās provokācijas.

Mūsu informācijas darbs jāveic pārdomāti, sistēmatiski. Paredzēts izdot Baigā gada attēlu krājumu, kurā katra aina runā skaidrāk nekā tūkstoš vārdu. Lai neaizmirstam, ka tai vēl arvien dzīvs ir bijušais Rīgas čekas priekšnieks Šustins, kas ar sarkanu tinti parakstīja nāves spriedumu simtiem latviešu patriotu. Šī latviešu bendes darbu piekāpšana pie lielā zvana pasaulē ir pienākums pret mūsu tautas mocekļiem.

„Ja latviešu vecākā trimdinieku paaudze informācijas darbā vēl lauzās no ārienes uz iekšieni, mums, jaunajiem, ar valodu zināšanām jālauzas no iekšienes uz āreni," saka Rainis Cedriņš, „Tādēļ, piemēram, es domāju, ka būtu liela nozīme iekļūt kādam latvietim Zviedrijas parlamentā. Stokholma, kurā, [illegible] kreiso dogmas, vēlāk ie[illegible] visa Zviedrija. Zviedru tauta gluži labi saprot briesmas no Pad. savienības. Krie[illegible] vien dziļāk savos dubļos, bet vēsture nestāv uz vietas, un brīvības diena nāks arī apspiestajiem."

Jaunais dedzīgais latvietis atzīst, ka cīņa par Latviju var būt vēl ilga un nogurdinoša, bet ja katra

(Nobeigums 5. lpp.)

LATVIJA

59. N-RS. SESTDIENA, 1969. GADA 30. AUGUSTS

GALVENĀ REDAKCIJA TORONTO

Atbildīgais redaktors — Alfrēds Vinčels, 508 Palmerston Blvd. Toronto 174, Ont.; tālr. 531-4533.
Iekšlietu redaktors — Rūdolfs Norītis, 25 Grandville Ave., Toronto 334, Ont.; tālr. 769-0802.

REDAKCIJA EIROPĀ:

Vācijā — Pauls Strante, 44 Münster/Westf., Von Einem Str. 19

Redakcijai tiesības manuskriptus pēc vajadzības īsināt. Neizlietotos manuskriptus neuzglabā, bet uz vēlēšanos sūta atpakaļ, ja pievienota pastmarka (Kanadā) vai starptautiskais pasta kupons (citās zemēs). Ar autora vārdu vai iniciāliem parakstītajos rakstos izteiktās domas ir rakstītāja personīgs ieskats un ne katrā gadījumā atbilst arī redakcijas viedoklim.

Abonēšanas maksa Kanadā un ASV — par mēnesi $2.00, 3 mēn. $5.50, 6 mēn. $10.00, 1 gadu $18.00.

Atsevišķa numura cena 25 centi.

Sludinājumu maksa: sludinājumu daļā $2.20, bet tekstā $4.20 — $6.40 par 1 collas slejas telpu.

MARGARITA KOVAĻEVSKA

Mazliet par Rīgu

FRAGMENTS

(Nobeigums)

Švarca kafejnīcas spilgtumos iederējās arī dvīņu brāļi Kroderi — žurnālisti un mākslas kritiķi, daudzu grāmatu tulkotāji. Ap viņiem, īpaši Robertu, vienmēr sasēdās topošie, sevī vēl nedrošie vai pusdrošie dzejnieki, rakstnieki, arī teātŗu ļaudis un gleznotāji. Vientulīgu nīkšanu Roberts nepazina, un daudzpusīgs un nesamierināms viņš arī bija. Taisni tā kā vajaga, lai nekļūtu garlaicīgs. Viņš kritizēja, cēla debesīs vai gāza pagaldē aktieŗus, viņu lomas un spēles māku, drāmaturgus un režisorus. Bet lai kā, viņš ar savu sakrāšņoto un svešvārdiem piebārstīto valodu prata mūs aizraut līdz pat tad, kad viņam nepiekritām. Es spēju tikai pasīvi klausīties un sevī žņaudzīt mazvērtību. Cik gan viegli saprotamāk šurp atplūda Ofenbacha „Hofmana stāsti" ar visiem kontarbasa zemajiem rūcieniem.

Tikai vienu vienīgu reizi, izmantojot brīdi, kad sēdējām divi vien, noprasīju Robertam: „Ko nozīmē vārds purgātorija? Un kas ir pamflets?"

Ar muguru pret lielo spoguli, kuŗā atspīdēja griestu lustras, seja pie sejas, sakumpuši un taisni augumi, vienmēr atsēdās Osvalds Lēmanis. Viņam labi piestāvēja tumšais svīteris ar kaklam piegulošo atloku. Ja uz skatuves viņš panācās uz priekšu žilbīgi grezns, kustībās valdonīgs un karsts — Tatārs vai Korsārs, tad šeit, kafejnīcā, sēdēja kā apdzisis, likās — vēl kavējās kostīmu un grima pasaulē, kur nav apnicīgās īstenības.

Kad pēc izrādēm operā šeit ieslīdēja baleta zvaigznes Mirdza Kalniņa un Natālija Cveiberga, viņām par godu pretī steidza „Havajas puķes" melodijas, smaidīja Čunčiņš ar vijoli pie vaiga, smaidījām un atskatījāmies mēs visi.

Ierasta panīkšana tuvu paaugstinājumam, kur laistījās mūziķu kurpju purngali, bija grafiķim Sigmundam Vidbergam. Ar un bez kundzes, kā nu kuŗu reizi. Kopts un gluds, taisnu jo taisnu matu celiņu, viņš ne ar ko neatgādināja mākslinieku, kā to, piemēram, izstrāvoja Osvalds Lēmanis, kam pat mētelis saslapa un plandījās citādāk nekā pārējiem gājējiem.

Vidberga sabiedrībā kavējās kapteinis Otto Vicups ar matiem kā sarainu birstīti, un mums bija zināms, ka viņš valkā korseti. Nevienam tas nelikās jocīgi. Ap šo korseti spokojās viņa atmiņu baismas. Kaut kas tāds, kam sakars ar čekistiem un dēkainu izbēgšanu no cietuma. Citādi gan viņš bija nerunīgs un ļoti garlaicīgs kungs.

Tikpat garlaicīgs viņam iepretim sēdēja redaktors Felikss Krusa. Arī Letas direktors Bērziņš tur nesēda. Mēs gan viņu labāk zinājām kā rakstnieku Richardu Valdesu. Viņa grāmata „Mazā kafejnīca", Vidberga ilustrēta, atradās aizliegto sarakstā. Interesanti. Šie kungi atguvās tikai tad, kad uzradās gleznotājs Cielava ar savu kažociņu vai sudrablapsā luteklīgi ietinušos kundzi. Man uzkrita Cielavas rokas. Tās bija ļoti spalvainas ar pastrupiem, bērnišķīgas izteiksmes pirkstiem, īstas ķepaines. Taču viena no šīm rokām gleznoja vāras, zīdā un mežģīnēs ieteērptas dāmas, pie tam mazliet daiļākas un jaunākas nekā to patiesība rādīja. Un kas tie bija par dārdiem, kad viņš iesmējās.

Bet ārā miermīlīgi sniga. Sniga un sniga. Kur izpalika viesuļvētras, kas vienmuļo sniega krišanu apsviestu otrādi un trenktu gar rūtīm kā izplūkātus ķēmus? Ak tā? Nu, tad lūdzu! It kā aizkavējies, no darba pārslodzes izsprucis, pa kāpnēm uzdrāza trausla auguma vīrs ar krīvu krīva matiem: Čau!

Tas bija Niklāvs Strunke. Viņa mētelis rādījās kā vētras atrauts, kaklauts atsviests pāri plecam, bet vai šā vai tā, visa Rīga viņam kabatā:

„Ej tu, vai te nav redzēts Švābe? Grīns jau gaida Romas pagrabā!"

Pašaudījies šurpu un turpu, viņš, kā uzdrāzis, tā atkal aizdrāzās, un reizē ar Niklāvu aizvirpuoļja arī viss tas, ko par viņu zinu: skatuves putekļi, dekorācijas, krāsas un līmes podi. „Zelta zirgs", „Rīgas ragana", „Skaramušs" kā roku rokās ar „Fantastiskām lellēm", un nemaz visu uzskaitīt, kas vēl un vēl. Vai kāds varētu saskaitīt viņa ilustrētās grāmatas? Tāpat viņa kollekcionāra priekā krātās māla pīlītes, zirdziņus, kam svilpju skaņa, kad iepūš astēs? Neizdibināt, kur viņš izķēra laiku dienu un nakšu gaŗām līksmēm, skaļām un izdarībās trakām, kur sagrabināja stundiņu pasēdēšanai kafejnīcā.

Kārlis Padegs šādās apnicīgi sniegainās dienās žilbināja ar savu spānisko izskatu, sarkano kaklautu, bet bija kluss — iekšiene nesaderējās ar ārieni, un ap viņu nesacēlās vētras.

Citā vakarā un citā nedēļā, kad Rīgu skāva jūras līča migla un viss bija tik skumīgs un drēgns, mūs sasildīja Kārļa Skalbes uzčāpošana pa kāpnēm, kaut viņš nemaz nečāpoja, bet nāca kā visi citi. Acu laipnība un tas, kā viņš sveicināja vai atņēma sveicienus, tas viss man atgādināja kaut ko no mūsu Dieviņa tautas pasakās. Likās, atkāpjas migla, pasaule top gaišāka un mājīgāka. Varbūt rīt spīdēs saulīte.

Reta un iespaidīga parādība bija Jānis Akurāters. Domāju: viņa sejas profils labi noderētu granītam un tēlnieka kaltam. Skaista, skaista galva. Un viss viņa augums, gaita, labi šūdinātais uzvalks, apliecināja kaut ko, es teikšu — aristokratisku. Nekā no kalpa zēna vasaras. Un tā kā Akurāters reti iemaldījās kafejnīcā, tad, laikam, ar mērķi kādu satikt, ne citādi. Tiešām, viņš atsēdās ar muguru pret dūmaini zilajām telpām un tūlīt nogrima sarunās ar kādu izstīdzējušu kungu.

Tas bija Antons Austriņš. Mani saistīja viņa seja. Kaut kas tajā nesamērīgi par lielu vai par šauru, virs deguna vecmodīgas brilles, pavisam kaila galva. Nekad es nedabūju ar viņiem iepazīties, tikai no tālienes vērot, mājās pārlasīt viņu grāmatas. Bet man liekas, ka vēl šo baltu dienu viņi abi tur sēž, kā sēdējuši, Rīgas vakaram tieši vidū, un mēs, visi pārējie, atspīdam logu stiklos, spoguļos un sidraba paplātēs, arī cirka direktora atraitne ar remdeno tējas tasi rokā. Nekas nav pārvērties citādāks.

Nē, nekas, nekas nav pārvērties. Pat Hofmana stāsti vēl staigādami klīst apkārt, un pasaulei uzkrīt sniegi, kas svešas pilsētas iebur ilūzijā par balti apsnigušo, bet tomēr raibo Rīgu.

Nora Valtere

NORĀDĪJUMI

PAR CITTAUTU ĪPAŠVĀRDU PAREIZRAKSTĪBU UN PAREIZRUNU LATVIEŠU LITERĀRAJĀ VALODĀ

(VI Angļu valodas īpašvārdi, Latvijas PSR Zinātņu Akadēmijas izdevniecība, 1961. gadā)

Vārdnīcas sastādīšana vispār ir liels darbs, kas prasa daudz pūļu, sīkumainu rūpību, sīkstu pacietību, daudz laika. Ar dziļu atzinību tāpēc jānovērtē tas darbs, ko šinī laukā veic Latvijas PSR zinātņu akadēmijas valodas un literātūras institūts, risinot problēmas par svešu valodu īpašvārdu rakstību latviešu valodā. Jau 1961. gadā iznākusi 124 lpp. bieza grāmata augšā minētajā serijā „VI — Angļu valodas īpašvārdi”, sastādījusi A. Ahero. Kaut arī par šīs grāmatas autori minēta tikai viena persona, jādomā tomēr, ka viņas norādījumi par angļu valodas īpašvārdu transkripciju latviešu valodā ir arī Valodas un literātūras institūta, tātad attiecīgu valodas speciālistu, akceptēti. Neapšaubāmi šī grāmata ir liels palīgs grūtajā un sarežģītajā citvalodu, šinī gadījumā angļu īpašvārdu transkripcijā latviski.

Vārdnīcas iekārtojums šāds: aiz ievada, kuŗā vispārīgi norādījumi, seko svarīgākā daļa — angļu valodas īpašvārdu atdarināšanas noteikumi, kas aizņem ap trešo daļu no grāmatas. Vārdnīcā uzņemtie īpašvārdi sagrupēti trīs nodaļās A) Anglijas ģeografiskie nosaukumi, B) Personvārdi / kas savukārt sadalīti trīs apakšgrupās — 1) Vīriešu vārdi, 2) Sieviešu vārdi, 3) Uzvārdi / un beidzot C) Nomenklātūras vārdi un citi vārdi, kas bieži sastopami angļu īpašvārdos. Alfabētiskā kārtībā vārdi sniegti vispirms angliski, tad angļu fonētiskā transkripcijā un beidzot latviskā rakstībā. Minēti arī izmantotie avoti un literātūra, starp tiem laba daļa krievu valodā.

Saprotams, mūs visvairāk var interesēt vārdnīcas svarīgākā daļa, t.i. par dažādo angļu valodai īpato skaņu atdarināšanu latviešu valodā, atrodot tām tuvākās un radnieciskākās latviešu valodas skaņas. Augsti vērtējot lielo un rūpīgo darbu, ko Ahero pielikusi, sastādot angļu īpašvārdu rakstības norādījumus, domāju tomēr, ka daži atsevišķu angļu valodas skaņu rakstības principi latviešu valodā varētu būt arī citādi.

1) Angļu platā e skaņa, ko angļu vārdos raksta ar a, manā uztverē arī latviski būtu jāraksta ar a — nevis ar e, kā to dara Ahero un kā ieteic arī Bērziņa-Baltiņa savā gramatikas grāmatā. Mani argumenti šādi: a) kaut gan e burts latviešu valodā apzīmē ne tikai šauro, bet arī plato e skaņu, nezinātājs un arī zinātājs transkribētos angļu vārdos šo burtu izrunā šauri, kā to esmu novērojusi praksē; b) angļu platā e skaņa pēc izcelsmes un, šķiet / vismaz manās ausīs /, arī fonētiski tuvāka a skaņai nekā šaurajam e; c) paturot rakstībā a burtu, reizē šais gadījumos varam arī mazāk atkāpties no oriģinālrakstības, tātad: Alisons (ne Elisons, kā raksta Ahero), Alans (ne Elans!); tāpat Harolds, Randolfs, Barijs, Nansija, arī Manhatana, Hamiltona u.t.t. man šķiet daudz pareizāk un labskanīgāk nekā šie paši vārdi ar e, kā tas vārdnīcā.

2) Angļu šauro, gaŗo e skaņu ar i pieskaņu atdarinot mūsu valodā, man šķiet, varētu pietikt arī ar tīru, gaŗu ē, kas izrunājams šauri: Grēse (Grace), Dēlijs (Daly), Kēsijs (Casey) u.t.t. Domāju, ka latvietis, ei izrunājot, varētu i pārāk izcelt, līdzīgi kā, piemēram, vārdos meitene vai sveiks... (ei gan būtu jāraksta latviski tādos vārdos, kā Taylor, Gaynor u.c., kur i dzird skaidrāk). Taču esmu ar mieru še pievienoties arī Ahero rakstībai ar ei viscaur, lai nebūtu lieka „raibuma”.

3) Domāju, ka īsā a skaņa, kas it sevišķi aiz w tiecas skanēt kā o, latviski tomēr varētu tikt paturēta kā a: Vašingtona, Varingtona, Vatforda, tāpat Vats, Valters (Skots), Vatsons u.t.t. Varbūt šeit savu tiesu tradicijas ietekme, tādā gadījumā — kāpēc to nepaturēt? Ahero šajos gadījumos tomēr raksta o.

4) Attieksmē uz gaŗo angļu ō un ou skaņu — domāju, ka to varētu latviski transkribēt ar ō (o ar garumzīmi): galu galā gan o, gan garumzīme ietelp mūsu alfabētā. Ahero aiz ikviena vārda, kuŗā o runājams gaŗi, liek iekavās o ar gaŗumzīmi (ō). Vai nebūtu vienkāršāk likt šajos angļu īpašvārdos gaŗumzīmi uz o tieši? Piemēram: Mōms (Maugham), Pō (Poe).

Anita Rundāne, dzimusi Grigale, kuŗa jau agrāk ieguvusi B.A. gradu angļu valodā, tagad Toronto universitātē ar uzslavu ieguvusi arī M.A. gradu latīņu valodā un tāpat ar uzslavu A.R.C.T. gradu (Organ Performance). Viņa nodomājusi Toronto universitātē studijas turpināt.

5) Angļu th Ahero viscaur latviski transkribē ar t. Domāju, ka gadījumos, kur th izrunā balsīgi, latviski būtu labāk rakstīt d. Piemēram, slavenā dziedātāja Sutherland latviski būtu rakstāma Saderlenda, tāds angļu uzvārds kā Motherwell latviski būtu Madervels. (Ahero raksta Saterlenda un Matervels).

6) Vārdnīcā ir kāda principiāla nekonsekvence, kuŗas pamatojumu Ahero, diemžēl, nav paskaidrojusi. Ahero atzīst, ka angļu valodas personvārdi, kas izrunā beidzas ar i skaņu (rakstības dažādas!), latviski transkribējami vīriešu dzimtē ar -ijs, sieviešu dzimtē ar -ija: Lindsey—Lindsijs, Lindsija, Jerry — Džerijs, Betty — Bettija, Vickie — Vikija u.t.t. Bet vietvārdi ar šīm pašām galotnēm un šo pašu izrunu pēc Ahero paturami latviski nelokāmi ar i galā (!). Kāpēc? Tā Ahero min kādu pilsētu Lindsey — latviski Lindsi, tāpat viņa raksta Koventri, Grimsbi, Dārbi, Djūsberi u.t.t.

Vadoties pēc tā, kā praksē latvieši lieto šos vārdus, pareizāk un vienkāršāk gan, šķiet, būtu vietvārdus ar personvārdiem vienādot, liekot visiem latviskas galotnes un lokot: Koventrija, Grimsbija u.t.t. Vienīgi tie vārdi, kas angliski beidzas ar gaŗu ī, latviski būtu paturami ar ī un reizē ar to nelokāmi, piemēram, Lee — Lī.

7) Neparasti — un laikam gan krievu valodas ietekmē — sieviešu vārdu (sevišķi kristībvārdu) rakstībā nesamērīgi dominē galotne -a. Tā Ahero raksta: Grace — Greisa, Florence — Florensa, Hope — Hopa, Constance — Konstansa, Kate — Keita u.t.t. Domāju, ka angļu personvārdiem, kam galā mēmais e, latviski gan labāk būtu likt galotni -e!

Tāpat Ahero gandrīz bez izņēmuma lieto galotni -a vārdos, kuŗos latviski varētu būt gan -a, gan -e, Nat — Ahero: Neta (man vedas teikt: Nate), Ethel — Ahero: Etela (tikpat labi: Etele), Judith — Ahero: Džūdita... Galotne -a tāpat stipri dominē sieviešu uzvārdos.

Citādi visumā Ahero transkripcijas ieteikumi pieņemami. Katrā ziņā šī nelielā vārdnīca var būt liels atbalsts, kas var jau tīri principiāli palīdzēt orientēties sarežģītō un īpato angļu valodas skaņu „pārcelšanā” latviski. Saprotams, būs daudz gadījumu, kur praksē uzdursimies uz grūtībām, bet grūtības un problēmas ar citvalodu vārdu rakstību ir ne jau latviešu valodā vien. Tāpēc nav par ko pārāk jāuztraucas, ne jānoskumst, bet jāmēgina ar tām prātīgi tikt galā.

Piezīme. Žēl, ka šī vārdnīca nav ārpus Latvijas viegli dabūjama. Par to, ka vārdnīca nonāca manās rokās, man jāpateicas kādam kolēģam, kas man to lielā laipnībā aizdeva.

Ausma Jaunzeme

SAPŅU ĪSTENĪBA

Tu saki, es esmu traka.
Esmu ar. Es redzu jūrmalas smiltīs
Tavus matus.

Traka
es staigāju apkārt, neapzinoties
kur es eju . . .

Es ilgojos un meklēju
ilgi.

Tavai aiziešanai līdz
aizgāja īstenība.

Manās naktis
spilvens vēl smaržo pēc Tevis . . .
sapņos nāc atkal — /
mošos; Tavi soļi
izskan.

Vēl jūtu roku spiežot
glāstot
mīlot.

Tava dvaša silta man ausī.

Tu biji?

Pulksteņa sitienos atbalsojas Tava sirds . . .

Rietumvācijas balets strauji progresējis

Atceroties daudz slavināta Štutgartes operas baleta viesizrādes Metropolitena operā Ņujorkā šāgada jūnijā, gribas mazliet pakavēties pie baleta straujās attīstības Rietumvācijā, it sevišķi tieši Štutgartē.

Vācija ir teātŗu un dziedoņu zeme. Pašreizējā Rietumvācijā vien ir ap 60 operu skatuvju, bet teātri pat katrā mazākajā pilsētā. Lielās valsts operas var lepoties ar starptautisku slavu, kuŗu ieguvušas, viesojoties lielajos mūzikas dzīves centros Edinburgā, Londonā, Parīzē, Romā, Venēcijā un daudzās citās pilsētās. Galvenokārt izceļamas Minchenes, Štutgartes un Hamburgas valsts operas, kā arī Rietumberlīnes Vācu opera. Sevišķi izcilu vietu ar tagad jau pasaules slavu ieguvušo diriģentu Vilanda Vāgnera inscenējumiem un pasaules pirmuzvedumiem ieņem Štutgartes valsts opera, kurā dzied latviešu dziedone Paula Brīvkalne un Renāte Gütmane.

Līdz pirmajam pasaules kaŗam Vācija kā baleta zeme bija maz pazīstama, bet pēc kaŗa tā sāka lielāku uzmanību pievērst arī dejai, kuŗu Ziemeļamerikā apzīmēja par „German Dance”, bet pašā Vācijā dēvēja par „Ausdruckstanz”. Tās spilgtākā pārstāve ir Mērija Vīgmane. Berlīnē ar klasisko baletu sāka nodarboties Tatjāna Gzovska, bet Minchenē Viktors Gzovskis. Abi sniedza vairākus klasiskā baleta iestudējumus, bet tie palika bez lielākas atbalss.

Tikai pēc otra pasaules kaŗa Vācijā sākās klasiskā baleta uzplaukums, it sevišķi Štutgartes valsts operā, kur vairākas sezonas par baletmeistaru darbojās mūsu Osvalds Lēmanis, arī ansamblī bija divi latviešu dejotāji — Reinis Jēkabsons un Indriķis Lipkovskis. Osvalda Lēmaņa iestudējumu pirmuzvedumu piedzīvoja Ericha Otto Siliņa balets „In scribo satanis”. Pēc O. Lēmaņa par baletmeistaru dažus gadus nāca Roberts Meiers (Mayer). Tad, sekojot slavenā baleta reformātora Noverras tradicijām, kuŗš 18. gadsimtā Štutgartē bija padarījis par pazīstamu baleta pilsētu, valsts operas ģenerālintendants prof. Dr. Valters Erichs Šefers (Schaefer) 1957. gadā saistīja pazīstamo baletmeistaru Nikolaju Berjozovu, slavenās balerīnas Svetlanas Berjozovas tēvu, kas īsā laikā izveidoja reprezentablu ansambli. Repertuārā parādījās baleti „Apburtā princese”, „Gulbju ezers”, „Riekstkodis”, „Žizele” un daudzi citi uzvedumi, par kuŗiem sāka interesēties ārzemju prese. 1960. gadā Štutgartes valsts operas vadību pārņēma Džons Krenko (John Cranko), kuŗš 17 tautību baleta ansambļa spēju līmeni pacēla tādā augstumā, ka

(Nobeigums 6. lpp.)

Vai nepareizs virsraksts?

Avīžniecībā, kur valda steiga, kādam rakstam var iegadīties ne vien nepareizs virsraksts, bet ieviesties arī citas kļūdas, jo iespiedumkļūdu velniņš vēl arvien atrodas brīvībā, veic savus nedarbus un tikai ļoti grūti padzenams. Avīzē kļūdas var ātri izlabot, nākošajā numurā uz tām norādot, bet tik viegli tas nav izdarāms kādā brošūrā vai grāmatā, kuŗu sagatavošanā ievērojama vislielākā uzmanība un rūpība.

Tas, liekas, nav darīts uz krīta papīra iespiestajā brošūrā „Tēvu zeme — Latvija”, kuŗu Amerikas latviešu apvienības izglītības biroja uzdevumā sakārtojusi un, varbūt, arī pati sarakstījusi mag. phil. Alida Cīrule. Šo 24 lappušu biezo brošūru ar 23 fotoattēliem un Guntas Ķīvules vāka zīmējumu šogad pasniedza latviešu skolu izlaiduma aktos, jo tā faktiski izdota Latvijas dibināšanas 50 gadu atceres ietvaros ar zīmīgu aicinājumu: „Aicinām Tevi vienmēr cienīt savu piederību latviešu tautai, saglabāt un tālāk kopt latviešu kultūru...”

Brošūras nodaļā „18. novembris” pieminēti tikai Pumpurs, Rainis un Ulmanis, bet ne pārējie atcerēšanos pelnījušie. Trūkst Dr. M. Valtera, Rolava un citu patriotu un cīnītāju vārdu, kuŗiem nenoliedzami nopelni Latvijas neatkarības pasludināšanā. Nedaudz aprakstīts Latvijas ģerbonis, bet aizmirsts pateikt, kas to zīmējis, kamēr par Latvijas himnas autoru pareizi minēts K. Baumanis. Par Latvijas karogu nav ne vārda.

Nodaļā „Latvietis kaŗavīra gaitās” citēta tautas dziesma „Ej uz prūšu robežām, Sargā savu tēvu zemi”, kuŗa nemaz neatbilst laika garam. Kādēļ tieši šīs rindas bija šai laikā jāliek par moto? Latvijas atbrīvošanas cīņām paiets gaŗām, pieminot tās tikai dažos vārdos, bet pilnīgi aizmirsta Cēsu skolnieku rota, kuŗa ar savu varonību varētu būt joprojām spilgta ceļa zvaigzne mūsdienu jaunatnei. Bet tas nav pateikts.

Visbēdīgākā ir nodaļa „Latviešu kultūra”. Tai patiešām būtu piemērotāks cits virsraksts — „Kultūras fonda balvas”... Pretenciozais nodaļas virsraksts lasītājā rada gaužām lielu vilšanos, ja pat ar vienu vārdu nav pieminēts, kas ir latviešu kultūra. Arī bērni, kuŗiem šī brošūra domāta, to izlasījuši jutīsies vīlušies, pat piekrāpti, dīvainā kārtā neatrodot nekādus avotus par latviešu kultūru. Rodas iespaids, ka kultūru tikai tagad sāksim „taisīt”... Kā ar šādu rīcību lai spējam sargāt latviešu kultūru?

Nodaļā „Izglītība un skolas” savukārt vairāk stāstīts par prezidenta K. Ulmaņa Draudzīgo aicinājumu, kas piepildīja skolu bibliotēkas ar grāmatām, bet nekas nav teikts par to, kādas skolas bija Latvijā. Cik skolu bija? Cik skolēnu tās apmeklēja? Kāds procents studēja? Par šiem jautājumiem velti kaut ko meklēt.

Tādēļ ir vietā jautājums, ko sakārtotāja īsti gribējusi ar šo brošūru dot. Tas, kas dots, ir visai bēdīgs kvalifikācijas apliecinājums, jo brošūra pavisam maz dos mūsu bērniem. Kaila statistika vien vai chronikas ziņas būtu daudz vērtīgākas nekā gadījuma rakstura izrakstīšanās par tik nozīmīgu tematu, kāds ir „Tēvu zeme — Latvija”. Atceros savā laikā izdoto Latvijas dibināšanas 5 gadu atceres brošūru, kuŗu pasniedza audzēkņiem skolās. Tā bija ar citu izpratni un citā garā rakstīta, gan iespiesta uz pavisam vājas kvalitātes papīra. Tomēr saturs pilnā mērā atsvēra papīra kvalitāti.

Rudīte Gulbe beigusi Toronto skolotāju kolledžu un pieņēmusi skolotājas darbu Pīlā (Peel County), Ontario.

Šai rakstā apskatāmās brošūras izdevējiem līdzekļu nav trūcis, ko liecina kaut vai ļoti labais krīta papīrs. Satura ziņā izdevums tomēr pieblīvēts ar nevajadzīgiem skatiem, piemēriem, koku plūdināšana Gaujā. Šādu attēlu vietā daudz vērtīgāks būtu bijis teksts — dati ar aizmirsto un aizmirstajiem. Atzinību toties pelna Dr. L. Streipa raksts „Latvijas dzimšanas dienā”, kuŗā autors aicina skolēnus palīdzēt savai tautai un tēvu zemei.

Ar nožēlu jāatzīst, ka aizvadītajā Latvijas jubilejas gadā dažs labs ierosinājums ir vairāk sabojāts nekā īstenots. ALAs izglītības biroja izdotā brošūra tomēr ir visbēdīgākais devums, jo ar to dezinformēta mūsu jaunā paaudze, kuŗu tai pašā laikā aicina sargāt latviešu kultūru.

Osvalds Akmentiņš

Pēteris Aigars

NEMIRSTĪGAIS NEMIERS

ROMĀNA „ATKUSNIS SĀKĀS OKTOBRĪ” II DAĻA

(18. turpinājums)

Viss tas, ko jūs šorīt dzirdējāt no maniem draugiem, ir tikai pagātnes atgremošana, tur nebija nevienas svaigas domas, neviena lietpratīga vārda. Tie cilvēki vēl arvien dzīvo mākoņos. Negribēju ar viņiem strīdēties, jo nav nozīmes pārliecināt paštaisnības apsēstos... Ne Imre, ne tēvs Giorgijs nekā nesajēdz, kas notiek pasaulē, kādi notikumi briest, jo viņi zaudējuši saskarsmi ar tautas masām. Vai jūs domājat, ka slepenā drošības policija neuzokšķerētu viņus, ja tie būtu nopietni režīma pretinieki? Bet viņus neņem nopietni... Imre dabūs lauksaimniecības kooperātīva direktora vietu, viņš vizināsies savā mašīnā pa Debrečenas pusztu un pēc gada jau būs aizmirsis, ko šorīt jums tik svinīgi teica. Viņš nav tas ļaunākais, gļēvākais, bet tomēr nav kauls no mūsu kaula.”

„Piedodiet man,” viņu pārtrauca Česlavs Dombrovskis, „bet vai jūs nevērtējat visus pārāk nežēlīgi? Katram cilvēkam ir savas vājības, savas nepilnības, bet tai pašā laikā viņam ir arī zināmas spējas, kuŗas, liktas lietā, var nākt par labu visai sabiedrībai. Vai mēs, meklēdami tikai visnesavtīgākos un vispatiesākos, nenonāksim strupceļā, no kuŗa vairs nav izejas? Protams, jūs pazīstat labāk savus cilvēkus kā es. Vai tiešām nav neviena, kam varētu uzticēties, kā vārdam paļauties? Jāiegaumē arī, ka darbs un revolūcija dara meistarus, audzina raksturus. Tai pašā laikā jūs kavējāties pielikt savu roku, kad tas bija nepieciešams. Varbūt, ja būtu bijis mazāk tādu, kas vēlas nogaidīt, panākumi neizpaliktu; varbūt beigas tad nebūtu bijušas gluži tādas, kādas pieredzējām...”

Česlavs raudzījās cieši virsniekā. Viņam gruva ticība revolūcijas reliģijai, un viņš nevēlējās to zaudēt.

Robežsargu virsnieks aizsmēķēja, tad lēni, it kā pārvarēdams kādu iekšēju pretestību, atbildēja:

„Ja jūs zinātu to drausmīgo patiesību, kuŗu es nejauši esmu izdibinājis, kad biju apmācībās Padomju savienībā, tad saprastu labāk manu rīcību. Sakiet, vai jūs varat iesākt darbu, ja jau pirms sākuma esat pārliecināts, ka tas nolemts neveiksmei? Vai jūs spējat sagatavot tīrumu sējai, ja skaidri apzināties, ka to sakapās krusa, tiklīdz būs aizmetušās vārpas? Es nepiedalījos revolūcijā nevis tādēļ, ka būtu gļēvs, nevis tādēļ, ka neticētu brīvībai, nevis tādēļ, ka man būtu kāda goddevība pret varu, kuŗa kā melns zirneklis sūc mūsu tautas asinis, bet gan tādēļ, ka man jau iepriekš bija skaidrs, ka mūsu tautai nav tik daudz asiņu, lai ar tām aizskalotu līgumus, kuŗi nosaka mūsu dzīvību un nāvi, mūsu un mūsu bērnu nākotni. Mūs nolēma verdzībai jau tad, kad paši to nemaz neapzinājāmies, kad visi gavilēja par mieru un tautu brīvību. Jau toreiz mūsu tautai — un ne vien manai, bet arī jūsu un daudzām citām — nolēma nepārtrauktu izmantošanu un nacionālo iezīmju izdeldēšanu kādas ūtopijas vārdā, kuŗu parakstījis viens garīgi slims un viens varas apsēsts maniaks, savā starpā dalīdami pasaules bagātības. Tas viens drīz pēc tam nomira, otrs nomira nesen, bet mēs alotos, domādami, ka viņu vienošanās pēc to nāves vairs nav spēkā. Nevienā no tām zemēm, kuŗas nokļuvušas nesen mirušā varas maniaka rokās, neausīs brīvības gaisma, iekāms kāds spēcīgāks taisnības vilnis nebūs aizskalojis netaisnības bastionu, kuŗus uzcēlis kāds līgums, kuŗu vēl arvien tur kā svētāko noslēpumu visdrošākajos tērauda seifos.

Protams, arī tērauds kādreiz sāk runāt, tas nevar paciest netaisnību, kuŗu nodara dzīvām tautām, un tā es ieguvu noslēpumus, kuŗus neviens un nekad vārdā nemin, kam tie būtu jāzina, kas, krustu metot, pie cilvēku un tautu sirdsapziņas apellēdami, deklarē brīvības principus un tautu pašnoteikšanās tiesības. Kādā brīdī, kad cilvēkam uznāk vēlēšanās biktēt, man Maskavā kāds atklāja noslēpumus, kuŗi apsargāti daudz rūpīgāk nekā vislielākie militārie un zinātniskie noslēpumi. Nejautājiet, kas to atklāja, es nekad nenosaukšu viņa vārdu, bet šis cilvēks zināja to, kam mūsu saprāts atsakās ticēt, viņš pats bija lasījis nāves spriedumu Eiropas tautām. Eiropu kalpina Jaltas nedievs un kalpinās vēl ilgi, vienalga, vai mēs saceļamies, vai nesaceļamies, vai upurējam savus labākos dēlus un meitas.

Lūk, tāpēc es vilcinājos piedalīties revolūcijā, kuŗas iznākums jau bija nolemts 1945. gada februārī. Neņemiet ļaunā, bet ir grēks melot, ja zina patiesību. Un es zinu šo patiesību, kuŗai daudzi vēl netic.

Ja es būtu piedzimis ar Imres Madača dotībām, es uzrakstītu jaunu „Cilvēka traģēdiju”, kuŗu vēl pēc simt gadiem literātūras pētnieki pūlētos atburtot, lai izdibinātu, kas tur pateikts. Man nav tādu izcilu spēju, esmu parasts cilvēks, virsnieks, kuŗš, sargādams šī apburtā loka pārejas, nopelna savu dienišķo maizi, lai mana sieva un divi bērni neietu bojā. Neviens nedrīkst man pārmest, ka kalpoju šai varai, jo man nav citas izvēles. Cilvēks grib dzīvot, un arī vergam sava dzīvība dārga. Neviens labprātīgi nedodas nāvē. To apzinās tie, kas lemj mūsu likteņus, kas rīkojas ar mūsu labākajiem nodomiem, izmantodami tos savā labā. Esam ieslēgti nolādētā pilī, kuŗas vārtus apsarga divi briesmoņi. Tos simbolizē divi lielie „K”. Viens „K”, būdams arvien izkamējies vilks, balsta otru „K”, kas ir asinssūcējs vampīrs. Kad domāju par to, naktīs nenāk miegs. Bet nevienam es nedrīkstu biktēt...”

Virsnieks spēji aprāvās, it kā pateicis par daudz. Viņš tomēr turpināja, jo vēlēšanās atraisīties no noslēpuma smaguma bija lielāka nekā bailes:

„Robežsargu virsniekam ir daudz vairāk jāzina nekā parastajam armijas virsniekam. Mums ir lielāka atbildība, tādēļ arī mūs apgādā ar lielāku informāciju. Bet ko tā mums dod? Mēs dažkārt jūtamies kā ārsti, kas zina gan slimības nosaukumu, bet nezina zāles tās ārstēšanai. Runā par progresu, bet mūsu iespēju loks ar katru gadu sašaurinās, melnais varas zirneklis piesavinās visu to, kas domāts cilvēku laimei un labklājībai. Vienkāršam godīgam cilvēkam nav vairs nekādu izredžu, nav rītdienas, nav cerību iegūt taisnīgāku atlgojumu par savu darbu. Es nezinu, kam, bet kaut kam ir jānāk: zemestrīcei, jauniem grēku plūdiem, glečeŗiem jāpārklāj visa Eiropa, lai kaut kas mainītos. Neesmu nevienam robežas pārgājējam raidījis pakaļ šāvienu. Tas nav vajadzīgs. Lai cilvēki iet un meklē zemi, kur piens un medus tek, bet tādas zemes nav. Ne Rietumos, ne Austrumos.

Esmu daudzkārt domājis mainīt darbu, man kā partijas biedram arvien būtu iespēja iegūt fabrikas direktora vai partijas sekretāra vietu kādā provinces pilsētā. Bet mana vieta šeit pie robežas paliktu tukša. Ja manis te nebūtu, kas jūs šodien pārlaistu pāri robežai? Kaut esmu zaudējis cerību savā paaudzē pieredzēt kādas pārmaiņas, cilvēks tomēr nedrīkst būt savtīgs. To atkārtoja vienmēr mans tēvs un apliecināja ar darbiem. Dažu labu reizi riskēju kā ar savu, tā tuvinieku labklājību, jo partijas biedram neviens nepiedod nodevību, bet es nevaru citādi. Ja nevaru veikt ko lielu, tad vismaz mierinu savu sirdsapziņu ar maziem darbiem. Tādēļ tie, kam vara, tik daudz nedreb no rakstītā vārda, kā no viena strādnieka draudīga skatiena. Rakstīto vārdu var izdzēst otrs rakstītais vārds, bet strādnieka nemieru, viņa taisnības izjūtu, viņa svētās dusmas nespēj nomākt ne terrors, ne nāve.

(Turpinājums sekos)

Montrealas izstādē plīvos Latvijas karogi

KRIEVI DRĪKST RĀDĪT SAVU PROPAGANDAS FILMU, BET TO PAŠU NEDRĪKST LATVIEŠI

Latviešu dienu rīcības komiteja 11. augustā Trīsvienības draudzes namā kopīgā apspriedē ar organizāciju pārstāvjiem „noslīpēja" pēdējos priekšdarbus latviešu dienām Montrealas izstādē „Cilvēks un viņa pasaule". Nāciju laukumā, kurā pirms diviem gadiem pasaules izstādes laikā Latvijas karogi bija aizliegti, tagad tie plīvos brīvi. Latviešu dienas sāksies ar kopīgu gājienu no „Etniskās mozaīkas" (Ethnic Mosaic) paviljona uz Nāciju laukumu (Place of Nations), bet turpināsies ar plašu latvisku eksponātu izstādi un 2 stundu ilgām dejām un dziesmām.

Latviešu dienas Montrealā notiks nevis kā iepriekš ziņots no 28. — 30. augustam, bet gan no 29. — 31. augustam. Tās notiks Kvebekas etniskās tautas mākslas padomes aizbildnībā, kurā darbojas 22 tautas, kuru zemes atrodas aiz dzelzs priekškara. Šis padomes priekšsēdis ir Igors Kušinskis, kas arī lūdzis latviešu rīcības komiteju sarīkojuma sākumu par vienu dienu atlikt sakarā ar ukraiņu izstādes novākšanas ieilgšanu.

Rīcības komiteju un pārējos sanāksmes dalībniekus pārsteidza ziņa, ka krievi 7 paviljonos, to vidū arī „Etniskajā mozaīkā", izrāda filmu par dzīvi un sasniegumiem padomju republikās, arī Baltijas valstīs. Sanāksmes dalībnieki lūdza J. Zilkalnu, kas ir viens no latviešu pārstāvjiem Kvebekas etniskās mākslas padomē, noskaidrot, kas devis un kādēļ krieviem dota iespēja izrādīt šo filmu „Etniskās mozaīkas" paviljonā.

Latviešu dienas sāksies „Etniskās mozaīkas" paviljonā 29. augustā ar daiļamatniecības un gleznu izstādi, kuras atbildīgā vadītāja ir V. Māldere, bet sakarā ar viņas pārcelšanos uz Toronto, izstādes vadību pagaidām uzņēmusies T. Gailé. Līdztekus šai izstādei plkst. 1.30 dienā izrādīs Atlantic Film sabiedrības īpašnieka A. Jekstes materiāli atbalstīto filmu „Latvija", kura ilgs ap 20 minūšu, ietverot ainas no pirmā pasaules kaŗa, Latvijas brīvības gadiem un okupācijas, kā arī parādot latviešus „jaunajā pasaulē" un viņu panākumus. Paskaidrojumus latviešu, angļu un franču valodā sniegs rakstnieks Arturs Voitkus un jaunās paaudzes pārstāve Ilze Bērziņa. Šī filma sagatavota no 4 citām A. Jekstes rīcībā esošām filmām, kuras demonstrēja pirms 2 nedēļām un kopā ilga 3 stundas. No tām izņemtas iespaidīgākās, šim gadījumam piemērotākās un atļautās ainas, jo, par spīti demokratiskajiem principiem un patiesībai, nav pieļauti baigā gada uzņēmumi un viss, kas uzskatāms par propagandu pret krieviem un komūnismu. Piezīmējams, ka A. Jekstes personīgie izdevumi filmas pārstrādāšanā vērtējami uz 1500 dol. Šo filmu izrādīs visās trīs dienās plkst. 1.30, 3 un 5 pēcpusdienā.

Pirmās dienas vakarā plkst. 7 notiks mūzikāli un tautas deju priekšnesumi, piedaloties tautas deju kopai Aćkups J. Zilkalna un vīru korim Junda diriģenta D. Vītola vadībā.

Latviešu dienas oficiāli atklās 30. augustā plkst. 11 dienā Nāciju laukumā, kur pēc kopīgā gājiena izstādes ceremonijmeistars J. Tērauds teiks īsu uzrunu. Runās arī Latvijas konsuls Montrealā V. Tomsons, tāpat paredzēti Kvebekas provinces valdības pārstāvju apsveikumi. Sekos mūzikāli un tautas deju priekšnesumi, kuros piedalīsies Toronto tautas deju kopa Diždancis (vadītājs Z. Miezītis), Toronto koklētāju ansamblis Alsunga (I. Šmite), Toronto mūzikāli - vokālais trio Ceļinieki (V. Ādlers), Hamiltonas meiteņu kvintets Rota A. Skudra—Kārkliņa), Montrealas tautas deju kopa Aćkups (J. Zilkalns), Montrealas vīru koris Junda (D. Vītols), soliste Zenta Tilga un Aćkupa instrumentālais ansamblis (A. Gūtmanis), bet baleta priekšnesumus sniegs Anna Sprince, klavierpavadījumus spēlējot Baibai Dindzānei. Programmu atkārtos plkst. 1.30 dienā.

Daiļamatniecības un gleznu izstāde ar vietējo latviešu mākslinieku darbiem turpināsies visas trīs dienas „Etniskās mozaīkas" paviljonā, bet 30. augustā plkst. 4 pēcpusdienā turpat sāksies mūzikāli priekšnesumi ar jau agrāk minēto ansambļu piedalīšanos. 31. augustā mūzikālie priekšnesumi paviljonā paredzēti plkst. 2 dienā, papildināti ar tautas dejām.

Ceļa izdevumus Toronto ansambļa dalībniekiem paredzējusi LNAK, bet, pēc pēdējām ziņām, viss sarīkojuma materiālais smagums tomēr būs „jāiznes" pašiem montrealiešiem. Šai sakarā vākt līdzekļus latviešu dienu vajadzībām aicinājusi rīcības komiteja, lūdzot ziedojumus piesūtīt tās kasierim K. Ozolam (5811 Brissac Ave. Ville D'Anjou, Que.) iespējami tuvākajā laikā. Latviešu dienu izdevumi aptuveni kalkulēti uz 4000 — 5000 dol. Izstādes organizēšanu, eksponātu sagādi un pārējā izkārtošanu paveikušas Montrealas vanadzes, bet skates iekārtošanā palīdzību apsolījuši mākslinieki Alīse Kalniņa, Nikolajs Gaŗais, Ludis Kalniņš un karikatūrists Jānis Streņģe.

Torontiešiem un hamiltoniešiem apmešanos piedāvājis „Expert Candy" īpašnieks V. Celmiņš savā saldumu rūpnīcā. Latviešu dienu rīkotāji jārūpējas par gultu sagādi, bet tās varētu pārvest no Tērvetes bērnu vasaras nometnes.

Latviešu dienu rīcības komitejas priekšsēdis ir R. Tūters, bet priekšnesumu daļas vadītājs J. Zilkalns. Vietējai angļu un franču presei ziņas sniegs P. Miķelsons, sarīkojuma programmu zīmējis G. Sukse. Rīkotāji aicina apmeklētājus ierasties tautas tērpos.

Rīcības komitejas un latviešu organizāciju pārstāvju apspriedē piedalījās māc. A. Voitkus, R. Tūters, J. Zilkalns, T. Gaile, A. Spurmanis, K. Ozols, G. Sukse, P. Miķelsons, I. Skrastiņš un K. Deksnis, kurš sapulci vadīja.

I. Skrastiņš

Toronto laviešu kreditsabiedrība

Latvian (Toronto) Credit Union Limited

491 College St., Toronto 174, Ont.

Telef. 924-2775

m a k s ā

6% par noguldījumiem,
7 — 7½ par ilgtermiņa noguldījumiem

Kreditsabiedrība izdara visas parastās banku operācijas, izsniedz aizdevumus, izdara naudas pārvedumus un izsniedz ceļotāju čekus.

REIZĒ AR NAUDAS NOGULDĪŠANU VAI AIZDEVUMU IZSNIEGŠANU KREDITSABIEDRĪBA IZDARA DZĪVĪBAS APDROŠINĀŠANU LĪDZ $2000.00 vai $5000.00.

Birojs atvērts darbdienās no pl. 12 — 8 vakarā,
No 15. jūnija līdz 15. septembrim birojs sestdienās slēgts.

Anša Tipāna ceļojošais teātris ar Alfonso Paso komēdiju „Bacilis vai niķis?" viesojoties Ziemeļamerikas latviešu centros, gūst izcilus panākumus. Uzņēmumā izrādes dalībnieki: no kreisās — Ansis Tipāns, Ivars Miķelsons, Maruta Ludeka, Elza Rozēna (sēž) un Spodra Zaļuma. Pašreiz ansamblis ceļojums jau tuvojas Kanadas latviešu centriem, kur izrādes notiks 3. septembrī Londonā, 5. septembrī Hamiltonā un 6. septembrī Toronto.

5 gados vairāk nekā 200.000 apmeklētāju

PĀRSKATS PAR LATVIEŠU NAMA TORONTO SARĪKOJUMIEM UN APMEKLĒTĀJU SKAITU

Latviešu nama valdes loceklis P. Rudzītis jau vairākus gadus rūpīgi kārto statistiskas ziņas par sarīkojumu skaitu, to raksturu un apmeklētāju skaitu Toronto latviešu kopīgajā īpašumā. Ja sakārtotās ziņas par dažādo sarīkojumu skaitu un raksturu, kā arī vispār nama telpu izmantošanu uzskatāmas par precīzām, tad ne gluži to pašu var teikt par apmeklētāju skaitu, it sevišķi, ja gada pārskatos ietilpināti arī saimniecisko pasākumu (DV grāmatnīcas un Latviešu kreditsabiedrības) ikdienas apmeklētāji. Tomēr P. Rudzīša darba rūpība un praktizētās metodes liek spriest, ka arī apmeklētāju skaits ir aptuveni pareizs. Katrā gadījumā tas nav pārspīlēts; var pieņemt, ka tas varētu būt pat vēl lielāks, jo P. Rudzītis savos pārskatos nav ietilpinājis dažādo organizāciju valdes sēdes, kuras bieži vien notiek bez īpašas reģistrācijas vai nu rēgulāri īrētās telpās, vai arī mazākās biedru telpās.

18. jūlijā pagāja 5 gadi, kopš Latviešu nama durvis atvērtas apmeklētājiem un dažādiem sarīkojumiem. Šai sakarā P. Rudzītis sakārtojis vispusīgu statistisku pārskatu par notikušajiem sarīkojumiem un apmeklētāju skaitu. Pēc tā spriežams, ka 5 gados Latviešu namā notikuši pavisam 2463 dažādi sarīkojumi, no tiem 172 sveštautiešu rīkoti (galvenokārt kāzas). Sarīkojumu apmeklētāju kopskaits uzrāda 141.241, no tiem sveštautiešu sarīkojumos 22.309, bet nama vispārējais apmeklētāju skaits bijis 219.726. Caurmērā namā katru dienu iegriezusies 121 persona.

Pēc P. Rudzīša datiem, Latviešu kreditsabiedrības biroju 5 gados apmeklējušas 53.722 personas, DV grāmatnīcu — 20.100, TLB telpu — 3394, skautu un korporācijas Talavija mītni — 1269. No pārskata arī secināms, ka sarīkojumu skaits Latviešu namā ar katru gadu pakāpeniski pieaudzis, sasniedzot rekordu (604) 1968. gadā, kaut sarīkojumu apmeklētāju skaits uzrāda svārstības, bet kopīgais nama apmeklētāju skaits ir samērā stabils — ap 46.000 gadā. Nama telpas bez maksas 140 gadījumos izmantojusi TLTA sestdienas ģimnazija un TLB sestdienas skola, bet 1113 gadījumos telpas atvēlētas jauniešiem, sporta nodarbībām un dažādiem mēģinājumiem par ļoti mazu atlīdzību.

Visintensīvāk nama telpas izmantojuši sportisti — 460 reižu ar kopīgo dalībnieku skaitu 8528. Koŗu mēģinājumi notikuši 442 reizes ar 10.972 dalībniekiem, saviesīgi sarīkojumi un balles notikušas 304 reizes, pulcinot vislielāko apmeklētāju skaitu — 38009. Deju kursi un tautas deju mēģinājumi 236 gadījumos pulcinājuši 7014 dalībnieku. Organizāciju gada sapulču bijis 201 ar 9512 dalībniekiem. Latviešu skolu mācībām telpas izmantotas 137 reizes, piedaloties 21.470 audzēkņiem. Notikušas arī 125 teātŗa izrādes vai mēģinājumi ar 2785 dalībniekiem. Kāzām un jubilejām telpas izīrētas 115 reižu ar 16.146 viesiem. Reliģiskas sanāksmes 99 gadījumos apmeklējušas 4284 personas, bet 83 referātus 5941. Piecos gados notikušas arī 42 izstādes ar 5120 apmeklētājiem, 39 koncerti ar 8258 klausītājiem un 16 bazāri ar 3202 dalībniekiem.

No Latviešu nama trīs galvenajām telpām visbiežāk izmantota augšējā zāle, kurā iekārtota arī skatuve. Tā izmantota 923 reizes, bet apmeklētāju kopskaits bijis tikai 39.021. Galvenajā zālē turpretim 775 sarīkojumos pulcējušies 66.062 apmeklētāji. Pagraba telpās, kur iekārtota arī virtuve, notikuši 662 sarīkojumi ar 25.492 apmeklētājiem.

Izvērtējot aizvadītos 5 gadus, liekas, ka lielākā rosība Latviešu namā valdījusi 1966. gadā, kad gan notikuši tikai 458 dažādi sarīkojumi, bet apmeklētāju kopskaits 31.075 ir līdz šim lielākais. Labus panākumus sola arī šis darbības gads, jo aizvadītajā pusgadā jau notikuši 312 dažādi sarīkojumi ar 15.028 apmeklētājiem. Tāpat kā iepriekšējos gados, arī šogad saviesīgi sarīkojumi un balles notiek visbiežāk ar vislielāko apmeklētāju kopskaitu.

R. N.

Latviešu dienas arī Toronto izstādē

Jau agrāk mūsu laikrakstā ziņots par organizācijas Ed. Burke Society piedalīšanos Kanadas nacionālajā izstādē Toronto, iekārtojot pretkomūnistisku stendu Koliseja ēkas austrumu spārnā. Tas, protams, sagādā zināmas „neērtības" ne tikai tuvākajiem kaimiņiem izstādē — Pad. savienības Intūristam un Aeroflot, kā arī „satelītu" pasākumiem Kanadā, kas no saviem stendiem ar koeksistences propagandu un „kultūras apmaiņu" cenšas iekaŗot kā „miera un taisnības" mīļotāju sirdis, tā arī kapitālistiskos dolarus. Vēl nepatīkamāks Ed. Burke Society stends propagandas ražotājiem un patērētājiem kļūst ar daudzo komūnismam pakļauto tautu piedalīšanos un visai bagātīgo informācijas literātūru par šo tautu izmantošanu, apspiešanu un sistēmatisku iznīcināšanu.

Šai sakarā Kanadas DV zemes valde jau savlaicīgi veikusi priekšdarbus saziņā ar lietuviešiem un igauņiem kopīgai baltiešu līdzdalībai šajā Ed. Burke Society stendā. Tā kopīgās baltiešu dienas notiks 29., 30. un 31. augustā, sagaidot arī jo kuplu latviešu apmeklētāju skaitu.

R. N.

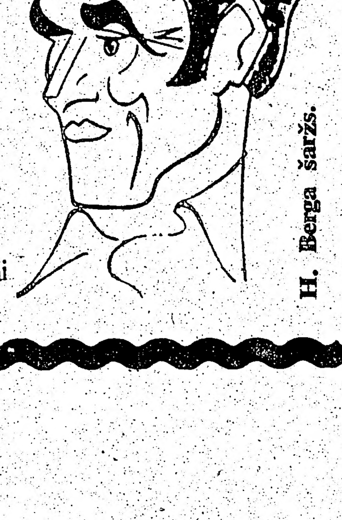

H. Berga šaržs.

ANŠA TIPĀNA

Iestudējumā ALFONSO PASO komēdija **BACILIS vai NIĶIS?**

Tēlotāji: MARUTA LUDEKA, ELZA ROZĒNA, SPODRA ZAĻUMA, IVARS MIĶELSONS, ANSIS TIPĀNS.

Londonā — trešd., 3. septembrī, 7.30 vak. Lietuviešu bazn. zālē, — 1414 Dundas St.

Hamiltonā — piektd., 5. septembrī, 8.00 vak. — YMCA — — 79 James St. S.

Toronto — sestd., 6. septembrī, 7.00 vak. — Bickford Park skolā, — 777 Bloor, W.

Biļetes iepriekšpārdošanā DV grāmatnīcā, Latviešu namā, vai pie I. Purvas: 481-6973

TORONTO ZIŅAS

● TLB sestdienas skola jauno mācības gadu uzsāks 6. septembrī līdzšinējās telpās — Jesse Ketchum skolā (61 Davenport Rd.). Skolotājiem jāierodas jau plkst. 8.30 rītā, bet jaunos skolēnus reģistrēs no plkst. 9 — 9.45, kad jāierodas visiem audzēkņiem un jāsapulcējas klasēs. Mācību gada atklāšanas akts sāksies plkst. 10 rītā, bet mācības ilgs līdz 1.10 dienā.

● TLTA sestdienas ģimnazija jauno mācības gadu uzsāks 5. septembrī Latviešu nama telpās. Šogad pie ģimnazijas paredzēta arī sagatavošanas klase. Laikā no plkst. 5 — 6 vakarā paredzēta jauno un līdzšinējo audzēkņu reģistrēšana un pārbaudījumi, bet plkst. 6 sāksies mācību gada atklāšanas akts ar svētbrīdi, pēc tā skolēnu savstarpēja iepazīšanās un izdalīšanās pa klasēm ar audzinātājiem pārrunām. Pēc tam notiks skolas paidagogu sēde.

● TLTA neklātienes ģimnaziju kā 4. absolvente 5 gadu laikā pabeigusi 17 gadu vecā Līga Līduma no Vilmingtonas, ASV, kas 31. jūlijā bija ieradusies Toronto un sekmīgi izturēja gala pārbaudījumus latviešu valodā rakstveidā un mutvārdos. Viņu eksāminēja E. Ezera, J. Mežaks un T. Dubrovska. Reizē ar šo pārbaudījumu izturēšanu Līga Līduma pabeigusi neklātienes ģimnazijas pilnu kursu, jo gala pārbaudījumu Latvijas vēsturē viņa nolika jau 1967. gadā, bet Latvijas ģeografijā pērn. Mācības neklātienes ģimnazijā viņa bija uzsākusi 1965. gadā. TLTA neklātienes skolu vada Elfrīda Ezera un tajā pašreiz rakstveidā mācās 14 jauniešu no Kanadas un ASV, no tiem 8 ģimnazijas un 6. pamatskolas kursā. Piezīmējams, ka ģimnazijas kursa līdzšinējo beidzēju vidū ir arī kāda jauniete no Austrālijas.

● DV namā iekārtotā kluba „Jautrais ods" darbība pamazām attīstās augšupejas ceļā, arī apgrozījums pieaug, pēdējā pusgadā dodot vairāk nekā 1000 do. atlikumu. Iekārtota jauna vēsināšanas ierīce, bet par jauno bāra vadītāju saistīts V. Cīrulis. Pašreiz klubs atvērts tikai DV biedriem un viņu viesiem no pirmdienas līdz piektdienai no plkst. 4 pēcpusdienā līdz 1 naktī, bet sestdienās no plkst. 2 dienā līdz 1 naktī. Pagaidām klubā atļauts pārdot alu, vīnu un ēdienus, bet kluba vadība saņēmusi informāciju, ka principā piešķirta arī jau citu alkoholisko dzērienu pārdošanas atļauja. Tikko tā būs saņemta, klubs būs atvērts arī svētdienās laikā no plkst. 12 dienā līdz 1 naktī. Domāts izplatīt speciālas kluba biedru kartes, kuras par 1 dol. gabalā pie bāra vadītāja varēs iegādāties interesenti, arī personas, kas nav DV biedri, iegūstot tiesības klubu apmeklēt. Arī DV nama sarīkojumu zāli sāk arvien vairāk nomāt latviešu viesībām un citām vajadzībām, bet vairojas arī citu tautību īrētāju skaits.

● Latviešu sporta apvienība Kanadā saņēmusi iestāžu atļauju loterijas rīkošanai, lai iegūtu līdzekļus sporta laukuma izbūvei Sidrabenē. Loterijas laimesti būs 35 gleznas, kuras dāvinājuši latviešu mākslinieki. Izloze notiks septembrī, bet sagatavotās 5000 lozes sāka pārdot jau Sidrabenes bērnu svētkos.

● Dominikam Senkānam, kas 7. augustā bija miris ar sirdstrieku savā vasarnīcā Mežciemā, veltīts aizlūgums notika 10. augustā Rosara bēru namā, kuru vadīja katoļu mācītājs P. Furnjē, kas dienu vēlāk aizgājēju no Sv. Miķeļa katedrāles arī izvadīja pēdējā gaitā uz Jorkas kapsētas latviešu nodalījumu, kur no nelaiķa pie ar Latvijas karogu klātā šķirsta DV organizācijas vārdā atvadījās I. Jankovskis, Latviešu katoļu vienības vārdā A. Gertmanis, no TLMM kluba J. Dubrovskis, bet kādreizējo cīņas biedru vārdā R. Grava no Berijas.

Otavā sabrukusi latviešu māja

Par spīti modernajiem un ātrajiem komūnikācijas līdzekļiem, avīzniekam Montrealā tikai tagad kļuvis zināms, ka Otavā 10. jūlijā sabrukusi Kanadas valdības ierēdņa un latviešu inženieŗu apvienības ārzemēs prezidija priekšsēža inž. Nikolaja Zoldnera un viņa dzīvesbiedres Ligitas dzīvojamā māja, par laimi neprasot cilvēku upuŗus, tomēr radot lielus materiālus zaudējumus.

Negadījums, kuŗu, kā tagad noskaidrojies, plaši aprakstījuši abi lielākie Otavas laikraksti „Citizen" un „Ottawa Journal", notika brīdī, kad mājā nebija neviena cilvēka, N. Zoldneram atrodoties komandējumā ASV, bet viņa dzīvesbiedre bija izgājusi iepirkties. Tā bija laime nelaimē, jo prombūtne viņus, iespējams, paglāba no nāves, vismaz no smagiem ievainojumiem.

Viegli iedomāties L. Zoldneres pārsteigumu un uztraukumu, kad, atgriežoties no iepirkšanās, viņa pirms apm. 10 g. nopirktās divstāvu mājas vietā ieraudzīja tikai drupas, no kuŗām pretim rēgojās sagāzies jumts ar sabrukušajām ēkas sienām. Drupās bija aprakta visa Zoldneru iedzīve — mēbeles, kristalla trauki, gleznas, drēbes un pārējais, arī inž. N. Zoldnera plašā zinātniskā bibliotēka betona nozarē un 10 gados valdības dienestā savāktie pētījumi par betona darbiem. Radīto zaudējumu apmērs vēl nav noteicams, jo apdrošināšanas sabiedrība turpina izmeklēšanu un nav pabeigusi kalkulāciju.

Negadījumu izraisījuši pazemes garāžas būvdarbi. Jau vairākas dienas pirms nelaimes līdzās Zoldneru mājai strādāja vairāki lieli buldozeri, rokot vietu pazemes garāžai, kuŗa domāta tuvumā jaunceltai daudzstāvu dzīvokļu ēkai. Garāžai paredzētās bedres dziļums bija ap 15 pēdu un tā atradās 8 pēdas zem Zoldneru mājas pamatiem. Tādēļ nepieciešama bija pamatu pareiza nostiprināšana, lai nodrošinātos pret zemes iebrukumu. Liekas, ka pamatu nostiprināšana tomēr nav izdarīta pietiekami rūpīgi, jo zeme iebruka un ierāva bedrē daļu mājas sienu, sagāžot jumtu.

Lai atgūtu radītos zaudējumus, inž. Zoldners lietas izmeklēšanu nodevis Otavas labākajiem advokātiem, jo paredzama „spēkošanās" kā ar apdrošināšanas sabiedrību, tā arī galveno kontraktoru, kas tieši vainojams mājas sabrukšanā. Līdz jaunas dzīvesvietas atrašanai Zoldneri apmetušies pie Zemgalu ģimenes (45 Sunset Blvd., Ottawa 1; tālr. 234-4536).

I. Sk.

Meistari vēl nav zināmi

Kanadas DV meistarsacīkstes šaušanā 16. augustā Hamiltonas latviešu mednieku un makšķernieku kluba lauku īpašumā Lielupē pulcināja 48 dalībniekus, visvairāk no DV Hamiltonas nodaļas, to vidū arī jauniešus un 3 vanadzes. Sacensībās tieši piedalījās Londonas, Kičeneras, Sv. Katrīnu, Toronto, Bramptonas un Druvas nodaļu sporta šāvēji. Sacīkstes atklāja Kanadas DV valdes sporta daļas vadītājs A. Taube, bet vadīja šaušanas sekcijas vadītājs N. Ozoliņš ar tiesnešiem L. Ozoliņu un Z. Kurmīti.

Meistari palika vēl nenoskaidroti, jo jānogaida rezultātu iesūtījumi no attālākajām nodaļām, kuŗu reprezentanti nevarēja ierasties Hamiltonā, tādēļ sacentās lokālās sacīkstēs. Raugoties no skatītāju rindām, radās iespaids, ka Hamiltonā pieaugušo klasē labākos panākumus guva Londonas šāvēji, sekojot Kičeneras, Toronto un Hamiltonas pārstāvjiem, bet jauniešu klasē Londonas zēni.

Pēc sacīkstēm notika saviesīgs vakars ar apm. 75 dalībniekiem, kurā N. Ozoliņš sniedza īsu ieskatu sacensībās gūtajos rezultātos, norādot, ka vietu sadalījumu izziņos vēlāk pēc pasta ceļā iesūtīto rezultātu saņemšanas un izvērtēšanas. A. Taube izteica pateicību sacīkšu techniskajai izkārtotājai DV Hamiltonas nodaļai ar pr-di E Pulciņu, bet par sacensību dalībnieku un viesu pacienāšanu rūpējās vietējās vanadzes Gaidas Ieviņas vadībā. Skanēja dziesmas, un Kanadas DV valdes vicepr-ža J. Gailīša ierosinājumā vakara dalībnieki ar „Daudz baltu dieniņu" sumināja ilggadējo DV darbinieku Aleksandru Čivzeli 59. dzimšanas dienā.

O. K.

Rīgas lelles par Kanadas kviešiem

Kanadas nacionālajā izstādē Toronto Montrealas tirgotājs Stefans Kisbers pārdod Pad. savienības preces, kuŗas ieguvis no Kanadas valdības. Uz kāda Ed. Burke Society pārstāvja jautājumu, ar ko viņš tirgojas, Kisbers atbildēja: „Es pārdodu preces no Pad. savienības, tas ir — no tās atsevišķajām republikām. Esmu kapitālists, kas pērk un pārdod, un tās ir labas preces!"

Izrādās, ka Kisbers tirgojas ar padomju precēm, kuŗas nopircis no Kanadas valdības, kas tās savukārt saņēmusi no Pad. savienības 28 milj. dol. kviešu pārdošanas līguma ietvaros. Līgumā bija noteikums, ka Kanadas dzirnavniekiem šī darījuma ietvaros jāiegādājas padomju preces 1 milj. dolaru apmērā resp. samaksa par pārdotajiem kviešiem šīs summas apmērā jāsaņem precēs. Bet preču ievedmuita pārsniedza 350.000 dol., dzirnavnieki atteicās šo summu maksāt, Kanadas valdība padomju preces apķīlāja un pārdeva izsolē. Tās iegādājās Kisbers, kas 5000 kastes ar šīm precēm atvedis pārdošanai Kanadas nacionālajā izstādē Toronto, bet vēl 5000 kastes atrodas viņa noliktavā Montrealā.

Tā Kisbers tagad tirgojas ar dažādām mazvērtīgām un vājas kvalitātes precēm, ar kuŗām Pad. savienība samaksājusi par Kanadas kviešiem... Preču vidū ir apģērbi un kleitas, bērnu rotaļlietas, skaņu plates, gleznas, dzintara izstrādājumi, Rīgā gatavotas tautiskas lelles un citas lietas.

K. S.

ANDREJSONS
APDROŠINA
463-7313

Izsaku visdziļāko pateicību visiem, kas piedalījušies mana mīļā vīra izvadīšanā uz pēdējo dusu, kā arī par ziediem, līdzjūtības un atvadu vārdiem. It sevišķa pateicība prāv. B. Baginska kungam, Hoffmasteru ģimenei Detroitā un Groskaufmanu ģimenei Toronto.

Amalija Senkans

Sveicam

ARVĪDU STRUCI

50 gadu jubilejā!

DV Toronto saime

ZIŅAS

ā 1000 do. atlikumu. jauna vēsināšanas ie- par jaumo bāra vadītā- ts V. Cīrulis. Pašreiz ērts tikai DV biedriem viesiem no pirmdienas dienai no plkst. 4 pē- līdz 1 nakti, bet sest- plkst. 2 dienā līdz 1 gaidām klubā atļauts iba, vīnu un ēdienu, bet iba saņēmusi informā- principā piešķirta arī alkoholisko dzērienu ēs atļauja. Tikko tā nta, klubs būs atvērts nās laikā no plkst. 12 z 1 nakti. Domāts iz- peciālas kluba biedru ras par 1 dol. gabalā vadītāja varēs iegādā- esenti, arī personas, DV biedri, iegūstot tie- bu apmeklēt. Arī DV rīkojumu zāli sāk ar- āk nomāt latviešu vie- citām vajadzībām, bet arī citu tautību īrētāju

ešu sporta apvienība saņēmusi iestāžu atļau- as rīkošanai, lai iegūtu sporta laukuma izbū- bene. Loterijas laimesti ieznas, kuŗas dāvinājuši mākslinieki. Izloze no- embrī, bet sagatavotās s sāka pārdot jau Sid- ērnu svētkos.

nikam Senkānam, kas bija miris ar sirds- vā vasarnīcā Mežciemā, izlūgums notika 10. au- psara bēru namā, kuŗu toju mācītājs P. Furn- ienu vēlāk aizgājēju no ēja katedrāles arī izva- ēja gaitā uz Jorkas kap- viešu nodaļjumu, kur a pie ar Latvijas karo- šķirsta DV apvienības ā atvadījās I. Jankov- viešu katoļu vienības Gertmanis, no TLMM Dubrovskis, bet kād- jas biedru vārdā R. Berijas.

ešu māja

cilvēka, N. Zoldneram s komandējumā ASV, dzīvesbiedre bija izgā- rktiés. Tā bija laime ne- promūtne vīņus, ie- pagāiba no nāves, vis- magiem ievainojumiem. jedomāties L. Zoldneres mu un uztraukumu, iežoties no iepirkšanās, s apm. 10 g. nopriets mājas vietā ieraudzija pas, no kuŗām pretim sagāzies jumts ar sabru- ēkas sienām. Drupās bi- a visa Zoldneru iedzīve ēbes un pārējais, arī inž. nera plašā zinātniskā bib- betona nozarē un 10 ga- dības dienestā savāktie par betona darbiem. zaudējumu apmērs vēl teicams, jo apdrošināša- iedrība turpina izmeklē- nav pabeigusi kalkulāci-

ijumu izraisījusi paze- ārgas būvdarbi. Jau vai- ienas pirms nelaimes il- oldneru mājai strādāja ieli buldozeri, rokot vie- mes garāžai, kuŗa domā- jauncelta daudzstāvu ēkai. Garāžai paredzē- ienes dziļums bija ap 15 tā atradās 5 pēdas zem mājas pamatiem. Tā- ecišama bija pamatu nostiprināšana, lai no- tos pret zemes iebruku- kas, ka pamatu nostipri- tomēr nav izdarita pie- bedrē mājas sienu, jumtu. gūtu radītos zaudējumus, dneri tiešas izmeklēšanu Otavas labākajiem advo- pi paredzama „spēkoša- tā arī galveno kontrak- tieši vainojams mājas rkā. Līdz jaunas dzīves- trašanai Zoldneri apme- pie Zemgalu ģimenes (45 Blvd., Ottawa 1; tālr.

I. Sk.

ās piedalījušies mana arī par ziediem, līdz- ateicība prāv. B. Ba- Detroitā un Groskauf-

Amalija Senkans

DV Toronto saime

Molotova - Ribentropa pakta „atceres" programma

Kā zināms, pirms 30 gadiem — 1939. gada 23. augustā — Pad. savienība un nacionālsociālistiskā Vācija parakstīja slepenu līgumu par iespaidu sfairas sadalīšanu Austrumeiropā. Šim līgumam bija 4 galvenie punkti: 1) Somijas un Baltijas valstis sadalāmas Pad. savienības un Vācijas iespaidu sfairās, pie kam to robežas ietu gar Lietuvas ziemeļu robežu; 2) padomju un vācu iespaidu sfairu robežas Polijā veidotu Narevas, Vistulas un Sanas upes; 3) jautājums par to, vai Polijai atstāt tās neatkarību, izšķirams „draudzīgi vienojoties" abām līguma parakstītājām valstīm; 4) attiekmē uz Dienvidaustrumeiropu Pad. savienība uzsver savu interesi par Besarābiju, kamēr Vācija deklarē pilnīgu intereses trūkumu par šiem apgabaliem. Šo līgumu papildināja 1939. gada 28. septembrī, apmainot iespaidu sfairas tā, ka Lietuva paliek padomju pusē, kamēr Lubļinas apgabals un daļa Varšavas apgabala piekrītu Vācijai.

Tā kā tas bija šis 28. septembra papildinājums, kas noteica visu trīs Baltijas valstu pakļaušanu Pad. savienības iespaida sfairai, BATUN izšķīrās par šī datuma atzīmēšanu kā 30 gadu „atceri" darījumam, kas pārmainījis Baltijas valstu liktenī līdz pat šai dienai. Sai sakarā 20. septembrī no plkst. 2 — 5 pēcpusdienā, Daga Hameršilda laukumā Ņujorkā (1. avenijas un 47. ielas stūrī), UBA - BATUN organizē masu sapulci. Visas igauņu, latviešu un lietuviešu organizācijas, tāpat arī atsevišķas personas, aicinātas piedalīties, ņemot līdz arī nacionālos un organizāciju karogus. Sapulces runātāju vidū paredzēti ASV valstsvīri un Apvienoto nāciju diplomāti. Domāts arī par preses konferenci amerikāņu un Apvienoto nāciju žurnālistiem.

Bez tam visi aktīvie un apzinīgie baltieši mudināti uzrakstīt kādu lasītāja vēstuli amerikāņu un citu tautu presei par Molotova - Ribentropa paktu. Paraugvēstules, tāpat arī laikrakstu adreses ASV, Kanadā un citās brīvās pasaules valstīs saņemamas BATUN birojā: 2789 Schurz Ave, Bronx, N. Y. 10465, U. S. A.; tālr. (212) 828-2237.

D. V.

★

Sakarā ar 30 gadiem kopš Molotova - Ribentropa pakta parakstīšanas Ilinojas demokratu deputāts Franks Anuncio par šo līgumu 13. augustā runāja ASV tautas vietnieku namā, liekot pievienot kongresa protokoliem arī šī pakta un slepeno papildprotokolu tekstus. Norādījis, ka šis līgums iezīmēja Baltijas valstu neatkarības gala sākumu, un pakavējies pie šī nodevīgā pakta satura, Anuncio cita vidū uzsvēra:

„Nepilnu gadu vēlāk, 1940. gada jūnijā, pamatodamies uz šī līguma ar Hitleru, Pad. savienība okupēja Baltijas valstis, brutālā kārtā izdarīja masu deportācijas uz Sibiriju un nogalināja tūkstošiem un atkal tūkstošiem nevainīgu baltiešu. Šodien, 30 gadu vēlāk, es gribu atgādināt saviem kollēģiem kongresā, mūsu valsts, kā arī citu brīvās pasaules valstu oficiālajiem pārstāvjiem, ka Baltijas valstu — Igaunijas, Latvijas un Lietuvas — nelaimīgās tautas joprojām smok zem padomju virskundzības jūga."

Runas turpinājumā deputāts Anuncio izteica cerību, ka ASV prezidents Niksons kā brīvās pasaules vadonis varbūtējās nopietnās miera sarunās ar Pad. savienību par vienu no jautājumiem, kas izšķirājami priekšrocības kārtībā, pacels steidzami kārtojamo un svarīgo jautājumu par Baltijas valstu tautu liktenī un nākotni. Runas nobeigumā viņš uzsvēra, ka pasaulē ne var būt īsta miera, kamēr nav atjaunota vergu jūgā turēto tautu teritoriālā neaizkaramība un brīvība, lai šīs tautas atkal spētu baudīt pašnoteikšanās un pašpārvaldības tiesības. „Tā ir ASV misija, uzdevums, pienākums un atbildība pret visiem, kurus jebkurā vietā tur verdzības važās," atzina deputāts Anuncio.

Tā tautas vietnieku namā atkal atskanējuši skaisti vārdi, kuriem varam vienīgi piekrist. Bet vai varam arī cerēt, ka šie vārdi atradīs auglīgu zemi? Liekas, varam droši teikt, ka deputāta Anuncio un reizē ar to arī mūsu cerības nepiepildīsies, jo ASV prezidents Niksons sarunās ar Maskavu Baltijas valstu jautājumu neskars. Tas nozīmētu sarunu torpedēšanu, ko Niksons nekādā gadījumā nevēlas.

Otra dziesmu diena Gaŗezerā

(Pārnesums no 1. lpp.)

Viesturs grupa. Diriģenti bija Arnolds Kalnājs, Ernests Brusubārdis, Valdemārs Meļķis, Ojārs Kļaviņš, Valija Melliņa, Guna Kalmite, Teodors Ozoliņš, Voldemārs Aparjods, Jānis Baruss, Alvīne Sinepe, Jēkabs Ūdris un Roberts Zuika.

Koncerta starpbrīdī ar aplausiem suminājā tālu ceļu mērojušos goda viesus — komponistus Voldemāru Ozoliņu, Valentīnu Bērzkalnu, Imantu Saksu, Arvīdu Purvu, komponista Ādolfa Ābeles atraitni, diriģentu Edvardu Ramatu, vijolnieku prof. Voldemāru Ruševicu, pianistu Valdi Treimani, Gaŗezera padomes priekšsēdi Verneru Treimani, ASV latviešu 4. dziesmu svētku rīcības komitejas priekšsēdi Kārli Avenu un ASV latviešu 2. dziesmu svētku organizācijas komitejas priekšsēdi Arvīdu Līdaci.

Koncertam pieslēdzās, cik šo rindu autoram zināms, lielākā un romantiskākā latviešu „zaļumballe" svešumā. Deju mūziku spēlēja 13 padsmitnieku liels orķestris no Grand Rapidiem Jāņa Sulaiņa vadībā: dažādas taures, stīgu instrumenti, bungas. Šai vakarā ne visus latviešus agrāko laiku „grāvējs" ieguva citus jaunus, neparastākus ritmus. Dziesmu lejā pie deju grīdas griezās, lēca un lēkāja pāri, estrādē un visapkārt nogāzes sēdēja skatītāji un klausītāji, vai arī pastaigājās pa kalnu muguru, pārvietodamies kā viegla pasaules izcelti silueti starus upes krastos...

Pa balles laiku nometnes ēdamzālē demonstrēja krāsu filmu „Mūsu Gaŗezers". Skatītāji še cienājās arī ar cepumiem un sviestmaizēm, ko bija gādājuši vidusskolas un bērnu nometnes dalībnieku vecāki no Milvokiem. Veselas dienas ilgie pūliņi deva pāri par 1000 dol. atlikumu Gaŗezera vajadzībām.

Dziesmu dienu rakstveidā bija sveikuši Latvijas sūtniecības Vašingtonā vadītājs Dr. A. Spekke, archibīskaps A. Lūsis, Komitejas Latvijas brīvībai pr-dis V. Hazners, ASV DV valdes pr-dis A. Velters, komponisti J. Norvilis, T. Ķeniņš, A. Šturms, J. Kalniņš, LNAK valdes pr-dis J. Niedra un redaktors K. Rabācs.

Aivars Ruņģis.

Mana paaudze redzēs . . .

(Pārnesums no 2. lpp.)

paaudze darīs savu pienākumu, tad brīvības diena nāks arī apspiestajiem.

★

Vēlā nakts stunda Svētā Jāzepa namā un dārzā. Kā fantazijā pāri klusajam dārzam staro mēness, no kuŗa tagad Apollo astronauti atveduši mēness paraugus. Sudrabainajā gaismā pie loga uz galda latviešu žurnālā, kuŗā lasāmi Latvijas sūtniecības Vašingtonā vadītāja (autora ar vīru apmeklējumu sūtnis, — ref.) Dr. A. Spekkes vārdi:

Kaut latviešu tautas liktenis ir viens no vistraģiskākajiem, tā nevaimanā, jo savā rakstura nav glēva. Tā ir ne vien norūdījusies cīnīdamās, bet apņēmusies izturēt arī turpmāk tikpat drosmīgi un pašaizliedzīgi kā nesenajās drūmajās dienās mūsu karavīri, kad viņi sargāja mūžo Latviju. Nekad neaizmirsīsim, bet allaž atcerēsimies — mūsu diena vēl nāks!"

Kā atbalss šiem vārdiem atskan Raiņa Cedriņa ticības apliecinājums: „Mana paaudze redzēs brīvo un mūžīgo Latviju!" Šis ticības apliecinājums liekas kā piepildījums, ko dzejas vizijā deva jaunekļa tēvs Ventspilī, 1945. gada 4. maijā:

Birst magone, naktsvēja rauta,
Vīns asiņains kausā pavisam.
Mēs esam kā ziedi. Vai
nenobriest tauta,
Kad nāvē no augļiem mēs
risam.
Tas liktena lēmums mums šķiet,
Ar skumjām birst dzirksteļu
sārtos.
Caur nīcības vārtiem bez
bailēm kas iet,
Nāks mūžīgās dzīvības vārtos.
Kails magoņu vainags, tukšs
kauss.

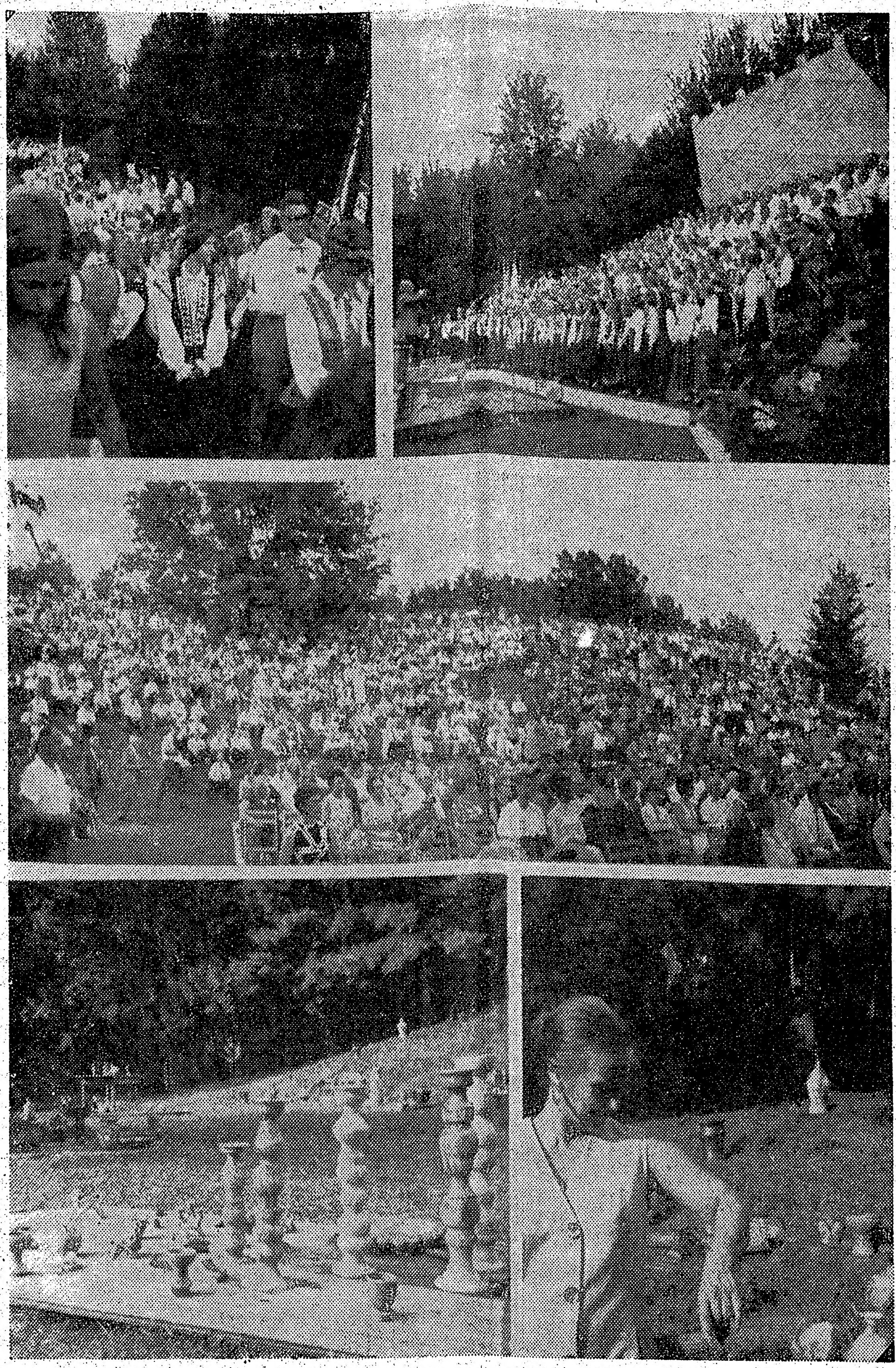

DZIESMU DIENA GAŖEZERĀ

Augšā pa kreisi: Gaŗā rindā sastājuši, dažādu pilsētu koŗu dalībnieki gājienā uz Dziesmu leju. Augšā pa labi: „Dievs, sargi mūsu tēvu zemi" diriģenta Arnolda Kalnāja vadībā no estrādes atskan pirmā dziesma. — Vidū skats uz klausītājiem, kas sasēdušies gan krēslos uz deju un sporta spēļu grīdas, gan Dziesmu lejas nogāzēs. — Apakšā pa kreisi: Dziesmu dienas paplašinātos ietvaros notiek arī podniecības skate: kluss un pamiris liekas podu dārzs koncerta laikā; priekšplānā Maigas Zaļinskas darbi. — Apakšā pa labi: Daiļamatniece Maiga Zaļinska starp saviem veidojumiem.

Foto: Aivars Ruņģis

Brazilijas latviešu baptistu kongress

Brazilijas latviešu baptistu draudžu apvienības 20. kongress notika no 13. — 15. jūlijam Sanpaulo vietējās draudzes izkārtojumā. Kongresa atklāšanas dievkalpojumu pirmās dienas pēcpusdienā vadīja un sakarā ar apvienības 20 gadu darbību runu teica tās priekšnieks māc. Andrejs Ceruks, no Sanpaulo draudzes baznīcēnus sveica māc. Andrejs Arājs, bet galveno runu sacīja viesis no ASV — māc. Pauls Odiņš, kas pārstāvēja arī Kanadas latviešu baptistus. Dievkalpojumā, kurā bija ap 300 apmeklētāju, dziedāja kongresa koris ap 100 dalībnieku sastāvā diriģenta F. Vāvera vadībā. Kongresa delegātus un viesus uzņēma Sanpaulo draudze, rūpējoties par nakts mājām un brīvu uzturu. Tās pašas dienas vakarā notika vēl otrs dievkalpojums, ko vadīja māc. Gunārs Tīss, runājot arī Paranas misiju darbiniekiem un māc. Robertam Tarzierim no ASV.

Otras dienas rītā sākās kongresa darba sēde, kurā izraudzīja vadību un izlēma visus kooptēšanu resp. darbinieku pielaišanas jautājumus [illegible], kas Brazilijas latviešu baptistu draudžu apvienībā pašreiz ietilpst 6 draudzes, kuŗās vēl notiek dievkalpojumi latviešu valodā. Tās ir Vārpas, Pitangeiras, Palmas, Nova Odesas pilsētas, Nova Odesas lauku (Fazenda Velha) un Sanpaulo draudzes, kuŗas kongresā piedalījās ar 67 delegātiem, kas pārstāvēja 1142 pilntiesīgus draudžu locekļus. Klāt nāca 13 kooptēti dalībnieki, to vidū mācītāji P. Odiņš un R. Tarzieris no ASV. Katram sēdes dalībniekam pie svārku atloka piesprauda īpašu latviešu nacionālo krāsu lentīti ar attiecīgu kongresa ierakstu.

Apvienības pr-ks A. Ceruks ziņoja, ka Paranas jūrmalas misijā (Brazilijā) darbojas 3 latviešu misionāri ar savām dzīvesbiedrēm, apkalpojot 2 draudzes un 7 sludināšanas punktus. Ierīkota ambulance, kurā strādā viena žēlsirdīgā māsa, tāpat skolas telpas, kuŗās 4 diplomētas skolotājas māca jūrmalnieku bērnus. Paranas sludināšanas punkti iekārtoti okeana piekrastēs izkaisītajās salās un saliņās, kuŗās ļaudis dzīvo lielā nabadzībā un primitīvos apstākļos, ir analfabēti un nododas dažādiem netikumiem. Misionāri, savus uzdevumus veicot, šos ļaudis var apmeklēt tikai ar motorlaivām, kas palaikam ir visai bīstams pasākums, sevišķi paisuma, bēguma un vētras laikā. Bez evaņģelija sludināšanas misionāri veic arī dažādus palīdzības darbus, piemēram, nogādājot saslimušos uz latviešu ambulanci Paranas jūrmalā.

Rinkonas misijā (Bolivijā) darbojas 22 latvieši, aprūpējot 422 personas. Misione uztur pamatskolu, kuŗā mācās 170 skolēnu, kas saņem brīvu uzturu, drēbes, mācību līdzekļus un visu skolas laiku dzīvo misiones ierīkotā internātā, domātā kā zēniem, tā meitenēm. Misija sedz arī visus iedzīvotāju ārstēšanas izdevumus. Liels ieguvums misijai ir zobārsts Jānis Augstroze, kas agrāk strādāja Brazilijā, bet tagad, aizgājis pensijā, ar visu savu zobārstniecības kabineta iekārtu pārcēlies uz Rinkonu. Viņa dzīvesbiedre savukārt ir palīdzīga dažādos citos nepieciešamos darbos. Rinkonas misijai ir liela lauksaimniecības farma, kuŗā zemi apstrādā ar traktoru, tai ir savas smagās automašīnas un elektriskā stacija. Rinkonieši paši ražo gada patēriņam nepieciešamo cukuru un audzina liellopus, lai netrūktu ne gaļas, ne piena. Lauksaimniecībā nodarbināti arī boliviešu strādnieki. Pie misiones saimniecības ir arī indiāņu — ajoriešu — nometne, kuŗas iedzīvotāji jau tiktāl civilizējušies, ka lieto apģērbu un iemācījušies apstrādāt zemi, tā pašiem sevi apgādājot ar uzturu.

Apvienības kasieris māc. K. Strobergs ziņoja, ka darbības gadā ieņemti 53.199,80 un izdoti 50.052,06 jaunie kruzeiri.

Kongress atļāva Paranas misijas vajadzībām iegādāties vācu tautas vāģa mazautobusu, to nododot māc. J. Veidemanim, kurš apkalpos jūrmalas misiju, lai viņš varētu nogādāt saslimušos uz ambulanci un citādi izpalīdzēt jūrmalas- ciemu iedzīvotājiem. Tā šo sanāksmi var apzīmēt par izteiktu misiju kongresu, jo nekādus citus lēmumus nepieņēma, nedz izteica kādus ierosinājumus latviešu vispārējās dzīves jautājumos.

Par apvienības priekšnieku ievēlēja līdzšinējo A. Ceruku, par viņa vietnieku A. Arāju, kasieri K. Strobergu, viņa palīgu Ž Sproģi, sekretāru G. Dobeli, viņa palīgu V. Krīgeru un par misijas sekretāru G. Tīsu. Apvienības padomē ievēlēja H. Alni, J. Lukašu, K. Grigoroviču, R. Andermani un J. Augstrozi, bet par goda biedriem māc. N. Kvāši un Rinkonas misijas direktoru A. Eichmani. Revīzijas komisijā darbosies pr-dis K. Reķis, E. Rudzītis un L. Petrevics.

Īpašā sēdē sanāca arī apvienības māsu pulciņš, kuŗu vadīja pr-ce Lidja Ozoliņa, pārrunājot bāreņiem, vecajiem ļaudīm un vispār palīdzībai veltījamo darbu. Vienojās, ka katrs māsu pulciņš izkārtos vismaz vienu lielāku sarīkojumu, ienākumus nosūtot ASV latviešu baptistu draudžu palīdzības darba pārzinātājam izlietojot tikai palīdzības sniegšanai dzimtenē.

Visi kongresa sarīkojumi un sēdes notika latviešu valodā. Katru vakaru bija garīgās celsmes sapulces, kuŗās runāja mācītāji, misionāri un viesi, pastāstot par saviem dažādajiem, bieži it raibajiem piedzīvojumiem un darba gūto pieredzi. Katru vakaru arī dziedāja kongresa koris, kuŗu vadīja diriģents Fr. Rediņš. Kongresa laikā, kā vienmēr šādās reizēs, atkal satikās radinieki un draugi, bet radās arī jaunas pazīšanās, tā ka visi bija priecīgi un apmierināti. Daudzi kongresa dalībnieki izteicās, ka šajās dienās atsvaidzinājuši savu latviešu valodu, kura, dzīvojot tālu no citiem tautiešiem, bijusi „ierūsējusi". Kā spilgtu piemēru šai ziņā var minēt Dr. A. Kļaviņu, kas dzimis un izglītojies Brazilijā, dzīvo Riodežaneiro, precējies ar brazilieti, bet runā tekoši latviski bez mazākā akcenta. „Tādēļ vien vērts ierasties uz šo kongresu, lai atsvaidzinātu valodas zināšanas un tiktos ar citiem latviešiem," viņš sacīja, apņemoties braukt arī uz nākošo kongresu, kas notiks 1970. gadā Nova Odesas pilsētas draudzē.

J. Putniņš

Un ziemeļi kalnos dzird pūšam,
Ņem, tēvzeme, mani, es
kareivis tavs:
Mēs mirsim, tu dzīvosi mūžam.

Jāņis Vaivars

SAVIENOTAJĀS VALSTĪS

ŅUJORKA

● Vietnamā, Karama līcī, 6. augustā kritis 20 gadu vecais kaprālis Viesturs Reikmanis. Viņš stāvējis sardzē pie slimnīcas, kad plkst. 11.15 vakarā sākās vietkongu uzbrukums, radot amerikāņos apjukumu, kuŗā tie savu sargu noturēja par ienaidnieku un aiz pārpratuma nošāva. Viesturs Reikmanis, kas bija dzimis 1948. gada 26. oktobrī Hersbrukā, Vācijā, dzīvoja Frīportā pie Ņujorkas. ASV bruņotajos spēkos viņu iesauca pērnā gada 27. maijā, apmācības laiku viņš aizvadīja Dienvidkarolainā un Virdžīnijā. Reikmani pārveda no Vietnamas uz Ņujorku un ar militāru godu izvadīja no Ņujorkas latviešu ev.-lut. draudzes Salas baznīcas uz Longailendas militārajiem kapiem. Viņš iesvētīts pirmajā Salas baznīcas iesvētē 1967. gada 29. oktobrī, apmeklējis latviešu skolu un vidusskolu.

ELIZABETE

● Ar asins izplūdumu galvā 2. augustā 49 gadu vecumā miris bijušais leģionārs Tālivaldis Mednis, kas bija pazīstams kā spējīgs šachists. Bēŗu namā, kuŗā šķirstu rotāja ap 4 duči vainagu, 5. augustā no aizgājēja atvadījās ap 120 aizlūdzēju, to vidū bez tēva — bijušā ilggadējā Elizabetes-Nuarkas latviešu ev.-lut. draudzes priekšnieka Alfreda Medņa un brāļa Otomāra ar ģimeni arī Komitejas Latvijas brīvībai pr-sēdis V. Hazners, dzejniece Elza Ķezbere u. c. DV apvienības Ņudžersijā biedriem stāvot goda sardzē, Marga Grasmane-Millere uz arpas spēlēja sēru mūziku, bet aizlūgumu un izvadīšanu otrā dienā, piedaloties ap 50 izvadītājiem, vadīja māc. T. Vēdzele. No aizgājēja bēŗu namā atvadījās draudzes pr-ks E. Krūmiņš, DV apvienības pr-ks F. Lucis, no Ņudžersijas šacha kluba F. Hibners un no skolas biedriem Ņujorkas latviešu ev.-lut. draudzes Ņudžersijas kopas pr-ks A. Bļodnieks, bet kapsētā — V. Neimanis kā bijušais skolotājs no sava audzēkņa. Kapā iebirdināja arī Latvijas smiltis, kuŗas pagājušajā vasarā no dzimtenes bija atvedusi Austra Ozoliņa un nodevusi nelaiķa tēvam. Dzimtenē par aizgājēju sēro māte, kuŗa 17 gadu pavadījusi izsūtījumā, jaunākais brālis un citi radi. Aizgājēja tēva rīkotajā sēru mielastā piedalījās ap 50 bērinieku.

V. N.

KLĪVLENDA

● Apvienotās draudzes dievnamā māc. I. Gaide 2. augustā salaulāja Līgu Strautu ar bijušo Amerikas latviešu jaunatnes apvienības pr-sēdi Valdi Daigu. Laulības ar F. Šūberta dziesmu „Tu, zemes miers" kuplināja dziedone Zaiga Tērauda, pavadījumu spēlējot Jānim Zemzaram, kas sniedza arī ērģeļu priekšspēli, laulības dziesmu pavadījumus un pēcspēli. Kāzu viesībās pēc tam piedalījās ap 200 dalībnieku. Jaunlaulātie uz dzīvi iekārtojās Toledo, Ohaijo pavalstī.

● Augusta otras nedēļas nogalē vietējās DV apvienības protektorātā notika divi ievērojami kultūras sarīkojumi. 9. augustā atklāja Alises un Valdemāra Skultes kopīgo gleznu izstādi, kurā bija 49 darbi. No tiem vairāki pārgāja Klīvlendas tautiešu īpašumā. 10. augustā notika Losandželosas latviešu teātŗa viesizrāde ar Anšа Tipāna režijā iestudēto Paso komēdiju „Bacilis vai niķis". Šī luga nav tikai komēdija vien, jo tajā arī daudz laikmetīgas nopietnības un problēmu, raisot skatītājos pārdomas. Izrādi skatītāji uzņēma ļoti atzinīgi.

● Apvienotās draudzes dāmu komiteja bija rīkojusi ziemas sezonas vakarēšanu nobeigumu ar Zaiļas Kēleres referātu par Braziliju, kur viņa aizvadījusi 10 gadu. Vispirms izrādīja filmu par Brazilijas dzīvi un dabu, dodot apmeklētājiem labu ieskatu zemes raksturībās, pēc tam referente iepazīstināja ar šīs Dienvidamerikas valsts vēsturi, dažādajām politiskajām pārmaiņām un saimniecisko stāvokli, kas nav sevišķi spožs. Pirmie latvieši Brazilijā ieradušies pēc 1905. gada revolūcijas, otrs lielākais ieceļotāju vilnis sācies ar „pastardienas briesmām Latvijā", kuŗas sektanti sludināja mūsu su valsts pirmajos patstāvības gados. Pēdējie bēgļi atraduši Brazilijā patvērumu pēc otra pasaules kaŗa. Tie galvenokārt apmetušies Sanpaulo apkārtnē. Pēc interesantā referāta apmeklētāji pulcējās pie dāmu komitejas klātā kafijas galda, pārrunājot redzēto un dzirdēto.

● Māc. I. Gaide 12. jūnijā no Parobeka bēŗu mājas pēdējā gaitā uz Sunset Memorial Park kapsētas krematoriju izvadīja 8. jūnijā 77 gadu vecumā mirušo Paulīni Daumani, kuŗa dzimtenē, Dreiliņu pagastā, bija turīgu lauku māju saimniece un sabiedriska darbiniece. Rosīgi sabiedriskajā dzīvē viņa piedalījās arī svešumā, pielikdama savas čaklās rokas visur, kur tas bija vajadzīgs.

J. E.

KALAMAZŪ

● Latviešu kreditsabiedrības Kalamazū nodaļas kasieris A. Kaņeps ar 1. jūliju neveselības dēļ atlūdzies no amata. Viņa pienākumus pārņēmis līdzšinējais aizdevumu piešķīrējs Augusts Blankenburģis. Tāpat kā līdz šim, kreditsabiedrība atvērta katru trešdienu no plkst. 5—7 vakarā Latviešu biedrības namā. Pārējā laikā jāsazinās ar kasieri A. Blankenburģi pa telefonu 344—2414 (1516 Fairbanks Ct.). Bankas lietās informāciju sniedz arī valdes loceklis J. Venners.

● Latviešu ev.-lut. draudzes kapos Riversaides kapsētā 3. augustā notika kapu svētki, piedaloties ap 150 dalībniekiem. Sprediķi teica draudzes mācītājs A. Piebalgs. Visas latviešu kapu kopiņas bija ietērptas jo krāšņā ziedu rotā, arī laika apstākļi bija izdevīgi. Iepriekšējā vakarā pie komponista Ā. Ābeles kapa notika prāv. J. Turka vadīts 3 gadu miršanas piemiņas dienas aizlūgums.

● Kalamazū latviešu biedrība piešķīrusi 50 dol Minsteres latviešu ģimnazijai Vācijā, 30 dol. Gaŗezera vasaras ģimnazijai, 50 dol. latviešu valodas kursiem Rietummičigenas universitātē un 50 dol. jauniešu braucienam uz Divreizdivi nometni. Koris Dziesmu Vairogs savukārt pēc iepriekšējo gadu tradicijas ar ik 25 dol. atbalstījis savus koristus Egonu Kubuliņu un Sandru Miķelsoni, kuŗi piedalīsies Divreizdivi nometnē Portlandes apkārtnē.

Trīs pulku 50 gadu atceres sanāksme

Priedainē, Ņudžersijā, 16. augustā kopīgā sanāksmē bija pulcējušies kādreizējie 3. Jelgavas kājnieku pulka, 6. Rīgas kājnieku pulka un 1. jātnieku pulka piederīgie ar ģimeņu locekļiem un viesiem, lai atzīmētu savu pulku 50 gadu dibināšanas atceri. Sarīkojumu ar uzrunu atklāja tās galvenais iniciātors kapt. Vilis Zutis, bet svētku runu teica maj. Vilis Hazners, kuŗa dienesta gaitas kādreiz bija saistītas ar šiem pulkiem, cita vidū uzsveŗot, ka Latvijas armija vienmēr stāvējusi par tautu, brīvību, godu un slavu.

Pēc kopīgi nodziedātās Latvijas himnas aktrise Anete Bencone no Toronto iejūtīgi nodeklamēja Pētera Aigara dzejoli „Karogs jānes atpakaļ", bet pēc svētku runas — Leonīda Breikša dzejoli „Dziesma par varoņa māti", piedaloties arī programmas tālākajā daļā.

Sarīkojuma dalībnieku skaits varēja būt lielāks, jo šī sanāksme katrā ziņā bija ieskaitāma to reto vidū, kuŗas pauž nesatricināmo gribu, gatavību un spēju dzīvot tautai un tēvzemei, sirsnībā atceroties arī kopīgi pavadīto laiku dienesta pienākumos, veicot tos Latvijas labā. Tādēļ atzinība pienākas torontiešiem — kapt. Pērkona atraitnei Marijai ar dēliem Eduardu, Auseklī un vedeklu Rasmu, kā arī Benconu pārim un K. Purmalam, kas uzņēmās tālo ceļu no Kanadas latviešu „mētropoles" uz Ņudžersiju, lai piedalītos šai sanāksmē.

Atceres vakaru vadīja DV apvienības Ņudžersijas pr-ks Lucis, bet par dalībnieku cienastu rūpējās apvienības vanadzes.

K. P.

PASKAIDROJUMS

Amerikas latviešu apvienības izglītības biroja vadītājs J. Blumbergs — bez jebkādas iepriekšējas sazināšanās ar mūsu redakciju par praktiskajām iespējām, — aicinājis skolas un vecākus iesūtīt mūsu redakcijai skolēnu uzņēmumus, kuŗi biroja rīkotajā rakstveida pārbaudījuma sacensībā izpelnījušies t. s. Nopelnu stipendijas. Redakcija uzņēmumus arī saņēmusi lielā skaitā, bet to publicēšana, diemžēl, nav iespējama. Nebūdami šai gadījumā vainīgi, atvainojamies uzņēmumu iesūtītājiem par maldināšanu. Protams, mēs uzņemsimies mums ar šo savādo ALAs izglītības biroja vadītāja rīcību uzlikto darbu un pūles, nosūtot visus uzņēmumus atpakaļ to iesūtītājiem

Mēs gan būtu bijuši priecīgi no ALAs izglītības biroja publicēšanai saņemt apbalvoto skolēnu sarakstu, bet tas, diemžēl, nav noticis.

Redakcija

TOWN & COUNTRY
REAL ESTATE LTD.
V PALMA PĀRSTĀVIS
377 Glengarry Ave., Toronto 12, tel. 782-7246

NEMAKSAJIET VELTI IRI. IZMANTOJIET MŪSU IZDEVĪGO KREDITĒŠANOS UN MAZĀS IEMAKSAS. IEPĒRCIET PAŠI SAVUS ĪPAŠUMUS!

Danforth — Broadview: 10 istabu dubultķieģeļu māja, 2 vannas istabas, dubultgarāža. No obligācijām brīvs īpašums.

Danforth — Broadview: 2 stāvu, 6 istabu ķieģeļu māja, 2 virtuves, 2 vannas istabas, garāža.

Danforth — Victoria Park: 2 stāvu 6 istabu māja, garāža. Cena $20.500, iemaksa $2.500.

UZTICAMIEM MĀJU PIRCĒJIEM PALĪDZAM IZTRŪKSTOŠO VAI VISU NAUDU IEMAKSAI SAGĀDĀT BEZ GALVINIEKIEM UZ 6 GADIEM UZ VISIZDEVĪGĀKIEM NOTEIKUMIEM. ZVANIET MUMS NESAISTOŠAI INFORMĀCIJAI. MĀJAS LIELĀ IZVĒLĒ VISĀ PILSĒTĀ.

LŪDZU, KLAUSIETIES
Toronto Latviešu misijas radio raidījumu 14. GADA GĀJUMĀ
BRĪDIS AR DIEVU
katru svētdienu, no pl.
9 — 9.30
Niagaras WHLD raidītājs
(vilnis 1270)
Informācija: tālr. Toronto
261—4218

KANADAS BAZNĪCĀS

TORONTO

Archibīskaps A. Lūsis, 5 Valleymede Rd., Toronto 3, Ont., tālr. 767-2310. Sv Jāņa draudze, tel. 921-3327, 200 Balmoral Avenue Toronto 7.

Augusta mēnesī dievkalpojumi katru svētdienu notiks Saulainē — plkst. 10.30 rītā, un dievnamā — plkst. 6 vakarā.

Māc. Ā. Cops, 38 Balaby Cr. Don Mills. Tālr. 449-4087.

Sv. Andreja draudze, tel. 924-1568, Carlton St. un Jarvis St. krustojumā, Toronto 9.

31. augustā pl. 3 dievkalpojums Andreja baznīcā.

7. septembrī pl. 11 Kapu svētki.

Māc. A. Briedis, 44 Marilyn Cr., Toronto 16, tel. 757-2739.

Toronto Austrumu ev.-lut. latviešu draudzes dievkalpojumi notiek Sv. Barnaba baznīcā, 361 Danforth Ave.

31. augustā pl. 11 dienā dievkalpojums Tālavā.

HAMILTONA

Māc. E. Pavasars

Hamiltonas latviešu ev.-lut. Kristus draudze 18 Victoria Ave., S.

LONDONA

Māc. J. Prauliņš — 83 Martindale Rd., St. Catherines, Ontario, tel. 685-3190.

Londonas latviešu ev.-lut. draudze, Trīsvienības lut. baznīcā Oxford un Colborne St..

SV. KATRĪNAS

Sv. Katrīnu latviešu ev.-lut. draudze Kristus lut. baznīcā, 140 Russel Ave.

NIAGARA

Niagara Falls (Ont.) latviešu ev.-lut. draudze anglikāņu Sv. Jāņa baznīcā 580 Portage Road.

7. septembrī pl. 2 pēcpusdienā dievkalpojums; māc. J. Prauliņš.

MONTREALA

Prāv. Viesturs Šēfers, 471 Coolbrook Ave., Montreal 29. P. Q. Tel. 484-8394. Sv. Pāvila ev.-lut. latviešu draudze Montreālā.

31. augustā plkst. 11 dienā dievakalpojums Tērvetē.

Ar 8. septembri draudzes mācītājam piešķirts kārtējais atvaļinājums.

Māc. A. Voitkus, 3438 Rosedale Avenue, Montreal 28 P. Q. Tel. HU 9-3224.

Montrealas latviešu ev.-lut. Trīsvienības draudze Sv. Jāņa baznīcā, 4345 Marcil Avenue.

31. augustā dievkalpojuma nebūs.

OTAVA

Māc. Edg. Lange, 864 Pleasant Pk. Rd.; tel. 733-3906, Otavas latv. ev.-lut. Miera draudze Sv. Pētera lut. baznīcā 400 Sparks ielā.

TORONTO MISIONE

Toronto latviešu misiones kārtējie dievkalpojumi notiek sestdienās, plkst. 8 vakarā 106 Dorset Road, Scarboro. Stop 19.

ASV BAZNĪCĀS

ŅUJORKA

31. augustā pl. 10 dievkalpojums Jonkeru baznīcā.

Draudzes nometnē dievkalpojumi notiek katru svētdienu pl 11 brīvdabas baznīcā, bet lietainā laikā sarīkojumu zālē.

ČIKAGA

Latvijas ev.-lut. baznīcas Svētā Pāvila draudze — 18 W. 641 Forest Preserve Drive Wood Dale, Illinois (dienvidrietī, no Irving Park Rd. un Addison Rd.).

Māc. Māris Kirsons — 303 Des Plaines Ave., Forest Park, Ill. 60130, tel. 366-3347.

31. aug. pl. 10 dievkalpojums ar dievgaldu. Māc. A. Rautenšilds.

AURORA (LLL.)

Ciānas ev.-lut. dr. 31. augustā pl. 3 p. p. kapu svētki Lincoln Memorial Park kapsētā, latviešu nodalījumā. Māc A. Rautenšilds.

Dievkalpojumi katru svētdienu plkst. 10 no rīta.

Čikagas latviešu ev.-lut. Ciānas draudze 5015 W. Ferdinand St.

DETROITA

Sv. Pāvila latviešu ev.-lut. draudzes dievkalpojumi notiek svētdienās plkst. 11 no rīta dievnamā, 10711 West Outer Drive un Stout Ave. stūrī (starp Evergreen un Lahser avenijām). Māc. Valters Līventāls. — Ērģelniece Aina Raits.

Latviešu skolas un draudzes bērnu dārza nodarbību sākums svētdienās plkst. 9:45. Tel. baznīcā un grāmatnīcā 532-1700, mācītāja mājā 538-7647.

LOSANDŽELOSA

Dienvidkalifornijas latv. draudze — 2450 Griffin Ave., L.A. Cal 90031, draudzes tel. CA-59403, māc. E. Caune, tel. PO 9-8679.

SARĪKOJUMU KALENDĀRS

TORONTO

6. septembrī — Bērzainē DV Toronto nodaļas šaušanas meistarsacīkstes un zaļumballe.

6. septembrī — pl. 7.00 Bickford Park High School auditorijā, 777 Bloor W. (Christie pazemis) Losandželosas Latviešu ceļojošais teātris Anša Tipāna vadībā izrādīs komēdiju „Bacilis vai niķis".

7. septembrī — pl. 2 p. p. Latviešu namā Burtnieki noturēs Jumja daudzinājumu.

26. septembrī — pl. 8 vak. DV namā DV Toronto nodaļas biedru vakars.

26. septembrī — pl. 7 Latvijas Universitātes 50 g. jubilejas atceres balle Igauņu namā.

27. septembrī — Latviešu nama 5 gadu jubilejas sarīkojums ar koncertu un balli.

28. septembrī — Latvijas Universitātes 50 g. jub. atceres akts Latviešu namā — runās prof. L. Slaucītājs.

4. un 5. oktobrī — Kokļu dienas—izstāde un programma Latviešu namā.

5. oktobrī — Bruno Skultes „Koklētājs un velns" Bickford parka skolas auditorijā.

18. oktobrī pl. 7 vakarā DV namā bijušā 3. Jelgavas kājn. pulka 50 gadu dibināšanas atceres sarīkojums.

25. un 26. oktobrī — Latviešu namā Kanadas latviešu teātra Toronto ansamblis izrādīs Māras Zaļāskalnes „Gandarījums" V. Pukata režijā.

1. novembrī — **DV namā DV Toronto nod. gadasvētki ar latviešu karavīra daudzinājumu.**

No 16. novembra — 23. nov. Antona Zvidra gleznu un skulptūru izstāde DV namā.

HAMILTONA

4. un 5. oktobrī — pl. 6 pēcp. Kanadas Daugavas Vanagu dienas Šeratona viesnīcā. Junda. Koncerts. Tautas deju priekšnesumi. Balle.

5. oktobrī — pl. 12 Rakstnieku cēliens DV dienu ietvaros — Latviešu karavīru 50 gadu atceres zīmē.

SV. KATRĪNAS

13. septembrī — pl. 7.30 vak. Sv. Katrīnu latviešu mednieku un makšķernieku kluba balle — Imaculate Conception Centre zālē, 101 Garnet Str.

13. septembrī — pl. 9 rītā — Sv. Katrīnu latviešu mednieku un makšķernieku kluba eksternās šaušanas sacīkstes agrākajā vietā.

Kanadas DAUGAVAS VANAGU nams
125 Broadview Ave., Toronto 250. tel. 465-5225
Piedāvā banketzāli sarīkojumiem, iesvētībām, kristībām, dzimšanas dienu jubilejām par lētām cenām.
Pieprasiet telefoniski 465-5225
„Jautrais Ods"
DAUGAVAS VANAGU KLUBS
JŪS GAIDA CIEMOS
Atvērts no pirmdienas līdz ceturtdienai no plkst. 4 — 12 naktī. Piektdienās un sestdienās atvērts no plkst. 12 dienā.
Uz redzēšanos JAUTRAJĀ ODĀ!

Mukluks, muktuks un komatiks

FILMU PRODUCENTA LEO G. OZOLA RAKSTS PAR CEĻOJUMU PA KANADAS ARKTIKU UN ZIEMEĻPOLU (1)

Iglū jeb sniega būdas iekšienē valda mājīgs mijkrēslis. Saules stari filtrējas cauri apaļajam sniega jumtam, kas gaismu saskalda bezēnas blāvumā, kurā sejas un priekšmeti pieņem irreālu, plakanu formu. Iglū ir relatīvi silts: kamēr laukā temperatūra turas ap 20 Fārenheita gradu zem nulles, būdas iekšienē iespējams pat atraisīt mūsu biezās parkas un novilkt cimdus. Mēs sēžam uz sablīvēta sniega dīvāniem, kuri pārklāti ar briežu un roņu ādām. Uz eļļas lampas karājas katliņš, kurā kūst 2000 gadu vecs ledus tējai. Tas ņemts no tuvējā glečera, kura vecumu aprēķinājuši gudrinieki un zinātnieki, kas apgalvo, ka tikai kādas divas jūdzes augstāk uz glečera atrodams 3000 gadu vecs ledus. Mēs tomēr apmierināmies ar divtūkstošgadīgo kā tējas vārīšanai, tā arī mūsu līdzpaņemtā skotu viskija atšķaidīšanai.

Sadzeru ar Kanadas ģenerālgubernātoru un iglū saimnieku — eskimu Pīamenī (Peeamenee), kas, savu briežādas parku novilcis un uz ceļiem notupies, ar varenu dunci griež sīkos gabaliņos saldētu jēlu brieža gaļu un piedāvā to kā uzkožamo. Netrūkst arī citu Arktikas gardumu — vaļa aknas, ierīvētas ar sāli, roņa tauki un vaļa āda ar mazu tauku kārtiņu, kas, pašraudzētā etiķī ielaistīti, garšo ļoti labi. Lieki teikt, ka visas gaļas ir jēlas. Vaļa tauku lampa dod pārāk „lēnu" uguni, lai uz tās varētu kaut ko cept. Tā tikai mazliet piesilda iglū iekšieni un izkausē ledu tējai.

Bet mēs esam pielaiduši nepiedodamu kļūdu: eskimu etiķete paredz, ka mājas saimnieks piedāvā tikai karstu ūdeni, bet tējai jābūt līdz ciemiņiem. Par to neesam padomājuši, un tā nu tagad dzeram līdzpaņemto viskiju, kas gan šāda tikpat labi vai vēl labāk kā karsta tēja, bet — esam tomēr pārkāpuši visus ziemeļu uzvešanās priekšrakstus. Arī man pagalam žēl šo labā un divtūkstošgadīgā ledus izniekošana, aplejot to ar parastu, tikai pārdesmit gadu vecu viskiju. Bet tas ir vienīgais, kas mums līdz.

Tā nu visi trīs sēžam iglū ar biezajiem mukluksiem (siltiem ādas zābakiem) kājās, piekožam pa gabaliņam muktuka (vaļa ādas gabaliņi) un, ar nožēlu noskatīdamies tējas katliņā virs eļļas lampas, piedzeram civilizācijas atvesto viskiju. Laukā uz mums gaida suņu bars, piesiets pie apgāztiem komatikiem (eskimu kamanas), lai dotos uz vietu, kur atstājām lidmašīnu kaut kur aizsalušas upes vidū, tikai kādu pārsimt jūdžu attālumā no Ziemeļpola.

Šis ziemeļu ceļojums, ekskursija vai ekspedīcija (atkarā no tā, kas un kam par to stāsta) sākās Otavā, kad Kanadas valdība uzskatīja par vēlamu parādīt pasaulei, ka tā atzīst visu Kanādu un tās iekšējos ūdeņus par saviem, kādēļ dažu draudzīgu un nedraudzīgu valstu pretenzijas uz Kanādas iekšējiem ūdeņiem ir aplamas. Kaut oficiāli ģenerālgubernātora ceļojumu pa Kanadas tālajiem ziemeļiem apzīmēja par „karoga vicināšanas" (flag waving) akciju, patiesībā tas bija domāts demonstrēšanai, ka Kanada ir brīva un neatkarīga valsts, kura savus iekšējos ūdeņus un tajos esošās salas nedomā atdot kādai citai valstij politisku, stratēģisku vai pat saimniecisku vēlmju dēļ. Še jāievēro, ka Kanadas arktiskā daļa ir ļoti piemērota atombumbu bāzu ierīkošanai, bez tam zem ledus kārtas ir milzīgas minerālu rezerves, it īpaši eļļa.

Tā kāda rīta agrā stundā visi ceļotāji salasījāmies Otavas militārajā lidlaukā — ģenerālgubernātora oficiālo pavadoņu desmit personu grupa un vairāk nekā ducis žurnālistu. Vēlāk Frobišera līcī (Frobisher Bay) mums pievienojās Ziemeļrietumu territoriju komisārs Hodžsons (Hodgson) un viņa ap 10 pavadoņu grupa. Visā šai barā bijām tikai divi ārzemnieki — es un „New York Times" korespondents Džejs Volcs (Jaz Walz), kuru ceļojumi pieaicināja, lai pasaulei parādītu, ka ekspedīcijā piedalās arī citu valstu žurnālisti. „Time Magazine" korespondents no Otavas bija kanadietis Kortnejs Tauers (Courtney Towers), tāpat visi pārējie preses, filmas un televīzijas pārstāvji.

No Otavas izlidojām militārā Yukon lidmašīnā, kura, īpaši pārbūvēta VIP (Very Important Person — ļoti svarīgas personas) transportēšanai, nemaz neatgādina lidmašīnu, bet gan lidojošu hoteli ar privātām telpām, bāriem, ēdamistabām, atpūtas telpām, ar viesmīļu un stjuartu bariem, kuri rūpējas par ceļotāju labklājību, tos nepārtraukti apgādājot ar dzērieniem, dzērieniem un cigaretēm. Baudot šo viesmīlību bija grūti iedomāties, ka lidojam uz tālajiem ziemeļiem, kur bojā gājušas ekspedīcijas pētnieki, apģērba vai pajumtes trūkuma dēļ. No lidmašīnas varējām arī telefoniski sarunāties katrs ar savām mājām.

Žēl, ka šo lidmašīnu varēja izmantot tikai ceļa pirmajā posmā — līdz Frobišera līcim, ap 2000 jūdžu attālumā no Otavas. Tālāk lidlauki nav piemēroti un nolaišanās uz aizsalušas jūras nav iespējama šādai džeta mašīnai. Tādēļ tālākajā ceļā mēs daudz lietojām militāro transportlidmašīnu Hercules, kurā viegli var iebraukt divi smagi tanki un novietoties ap 100 kaņavīru. Mūsu ceļojumam šī lidmašīna bija nedaudz pārkārtota, piekrauta galdiņiem un ērtiem sēdekļiem. Vienīgi neizolētās sienas vibrēja četru spēcīgu motoru rūkoņā, tādēļ sarunāšanās bija pagrūta.

Vēl tālāk ziemeļos lietojām DC-3, Dakota un Cosmopolitan lidmašīnas, motorkamanas (Ski-Doo) un suņu pajūgus. Dažreiz bija interesanti noskatīties, kā Anglijas karalienes Elizabetes II augstākais pārstāvis Kanadā — ģenerālgubernātors R. Mičeners — ar visu pompu sēdās briežādām pārklātajās kamanās un, ne visai tīru suņu vilkts, joņoja pāri ledus laukiem. Kaut pašam ģenerālgubernātoram ūdeles un viņa kundzes roņādas parkas izskatījās ļoti elegantas, tās tomēr nebija sevišķi piemērotas ceļojumiem ar suņu pajūgiem temperatūrā zem nulles. Taču visā 10.000 jūdžu garajā ceļojumā, kurā laikā temperatūra bieži nokrita līdz 50 Fārenheita gradiem zem nulles, neviens neapsaldējās, pat iesnas nedabūja.

Vienpadsmit ceļojuma dienās mēs veicām 10.000 jūdžu un apciemojām 14 pilsētiņu, miestu un militārbāzu. Vēlāk izrādījās, ka Otavā izstrādātais maršruts ne vienmēr īstenojams tālajos ziemeļos, kur laika apstākļu dēļ to nācās grozīt, atstājot dažas vietas neapmeklētas, jo lidmašīna nevarēja tās sniegputenī atrast, bija neiespējams nolaisties, zemā temperatūra nepieļāva doties ceļā suņu pajūgos. Reiz mūsu lidmašīna pat iesniga, bet otra mašīna nevarēja še nolaisties. Plānā paredzēto, bet neapmeklēto mērķu vietā bieži iegriezāmies eskimu miestiņos, ja laiks bija labs un lidmašīnas varēja nolaisties uz aizsalušas jūras vai saputināta sniega lauka. Oficiālā maršrutā šīs vietas nebija ieplānotas.

Leo G. Ozols

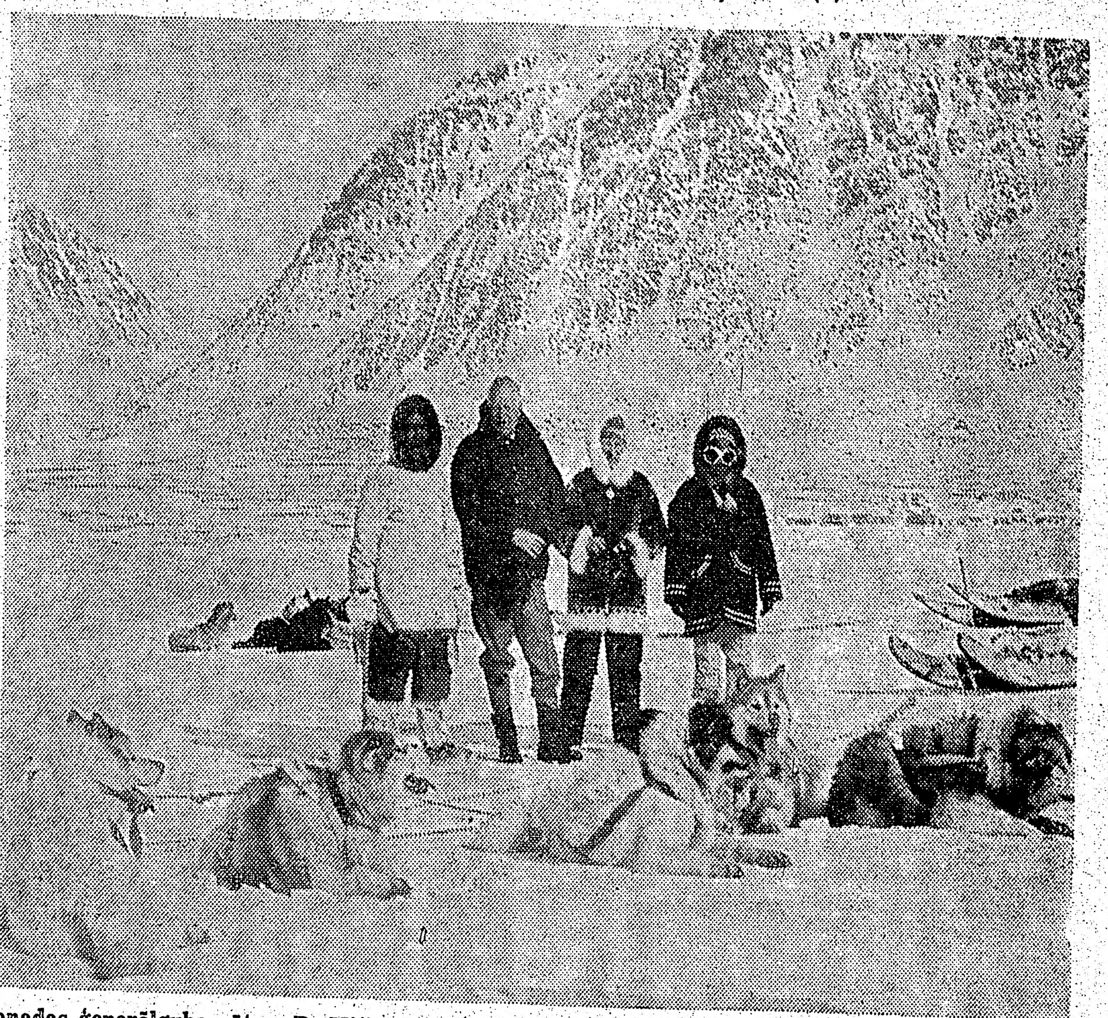

Kanadas ģenerālgubernātors R. Mičeners ar dzīvesbiedri kopā ar saviem eskimu vedējiem, kuru kamanās veica daļu no ceļojuma Elesmeres salā. Foto: Leo G. Ozols

Tipisks eskims Dorsetas miestā. Eskimi miestos dzīvo vienīgi tik ilgi, kamēr atpūšas. Gandrīz vienmēr viņi ceļo pāri ledum, kur medī, zvejo un dzīvo iglū (sniega būdās). Foto: Leo G. Ozols

Rietumvācijas balets...

(Pārnesums no 3. lpp.)

tā vārdu tagad min kopā ar slaveno Londonas karalisko baletu vai Ņujorkas pilsētas baletu. Štutgartes valsts operas balets sniedzis daudzinātās izrādes Edinburgā, Zalcburgā, Atēnās, Riodežaneiro, Tunisā un daudzās citās pilsētās.

Tagad Štutgartes valsts operas baletam atvērās arī slavenā mākslas templa — Metropolitena operas durvis Ņujorkā, kur tas jūnijā sniedza „Romeo un Jūliju", „Jevgeņiju Oņeginu", Spitnieces, prelibas", „Žizeli" un ainas no „Riekstkoža" un citiem mazākiem baletiem. Izrādēs piedalījās primabalerina Marsija Haidija (Marcia Haydee); solisti Zuzanna Hanka, Brigita Nila, Judite Reina (Reyne), Egons Madsens (mūsu Edītes Pfeiferes - Frandsenas audzēknis), Ričards Kraguns, Heincs Klauss, Bernds Bergs, Jans Striplings un citi. Ņujorkas televīzija un lielie laikraksti, piemēram „New York Times", sniedza cildinošas atsauksmes, atzīstot, ka Štutgartes valsts operas balets ir viens no izcilākajiem Rietumeiropā, bet Džons Krenko mākslinieks ar starptautisku slavu.

J. B.

Raksta autors Leo G. Ozols eskimu iglū priekšā, kurā kopā ar Kanadas ģenerālgubernātoru dzēra skotu viskiju ar 2000 gadu vecu ledu. „Bija gandrīz žēl apliet tik labi nostāvējušos ledu ar tikai pārdesmit gadu vecu viskiju," atzina latviešu filmu producents.

PIEDĀVĀJAM AUGSTĀKAS KVALITĀTES AUTOMAŠĪNAS
CHEVROLET CHEVELLE
CAMARO
OLDSMOBILE CHEVY II
1969. GADA JAUNIE MODEĻI
ROBERTSON MOTORS
1515 DANFORTH AVE., TORONTO
Sazinieties ar mūsu firmas latviešu pārstāvi
Hans PLAUDE
Tel. HO 6-1131

SAVUS ĪPASUMUS!

rk: 2 stāvu 6 istabu māja, ga-
ksa $2.500.

EKIEM UZ 6 GADIEM UZ
ELĀ IZVĒLĒ VISĀ PILSĒTĀ.

ks

ĻU (1)

m eskimu vedējiem, kuŗu ka-
Foto: Leo G. Ozols

pieļāva doties ceļā suņu pajūgos.
iz mūsu lidmašīna pat iesni-
, bet otra mašīna nevarēja še
laisties. Plānā paredzēto, bet
apmeklēto mērķu vietā bieži ie-
ezāmies eskimu miestiņos, ja
ks bija labs un lidmašīnas va-
a nolaisties uz aizsalušas jūras
saputināta sniega lauka. Ofi-
lajā maršrutā šīs vietas nebija
lānotas. Leo G. Ozols

s balets...

etiem. Izrādēs piedalījās prima-
erīna Marsija Haidija (Marcia
ydee), solisti Zuzanna Hanka,
gita Nīla, Judīte Reina (Rey-
Egons Madsens (mūsu Edītes
feres - Frandsenas audzēknis),
ards Kraguns, Heincs Klauss,
nds Bergs, Jans Striplings un
Ņujorkas televīzija un lielie
raksti, piemēram „New York
es", sniedza cildinošas atsauk-
, atzīstot, ka Štutgartes valsts
as balets ir viens no izcilāka-
Rietumeiropā, bet Džons
nko mākslinieks ar starptau-
slavu. J. B.

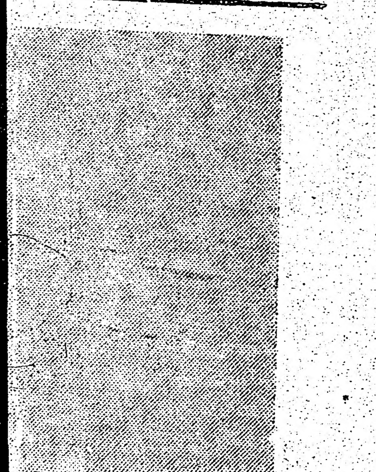

ierālgubernātoru dzēra sko-
ūšos ledu ar tikai pārdes-

VALD. BEBRIS
759 — 0266

Cik maksā labs padoms?

Īstā brīdī — nesamaksājams un citās reizēs tas pasarga no „dārgas maksāšanas" neziņas vai vieglprātīgas taupības dēļ. Lietpratīgs padoms, vairāk nekā 18 gadu pieredzes asināts, bezmaksas nāk līdzi un vienmēr pavada katru apdrošināšanas darījumu, ko Jūsu labā nokārtojis

Latviešu nams
Toronto r ī k o
27. septembrī
5 gadu atceres vakaru
Apmeklēt lūdz nama valde

SĪKĀS ZIŅAS

○ ASV plāno palielināt savu militāro spēku Spānijā, tuvākajos mēnešos uz gaisa spēku bazi Torejonā nosūtot 72 F-4 tipa iznīcinātājus.

○ Losandželosā kādā savrupā kalna mājā noslepkavota 27 gadus vecā aktrise Šerona Tēta (Sharon Tate), sasieta kopā ar kādreizējo līgavaini. Noslepkavoti vēl 3 citi upuri — divas sievietes un viens vīrietis, kuŗi uzturējušies tai pašā mājā, kamēr aktrises vīrs, filmu režisors Romans Poļanskis, atradies Anglijā. Slepkavība atgādina Poļanska fantastiskās filmas „Valley of the Dolls", „Rosemary's Baby" u.c. Tēta ar Poļanski salaulājusies pagājušā gada janvārī Anglijā un tagad noslepkavota 8. grūtniecības mēnesī.

Mūžībā aizgājis mūsu mīļais

Gotfrids Bērziņš

dzimis 1904. gadā 25. maijā Rīgā,
miris 1969. gadā 9. augustā Stokholmā,
apbedīšana 29. augustā Stokholmā, Zviedrijā.

Dziļās skumjās
SIEVA UN DĒLS LATVIJĀ,
BRĀLIS AR ĢIMENI KANADĀ

Lai miers, lai saldu dusu . . .

DRĀMATISKA IESPĒJA:

Visātrāk augošais latviešu uzņēmums brīvajā pasaulē!

Straujais uzņēmuma pieaugums ir pavēris durvis uz retu izdevību uzsākt pašam savu peļņas avotu dažādos līmeņos.

MEKLĒJAM:

1. . .Studentus, mājasmātes un citus darbiniekus, kas vēlētos blakus ikdienas darbam vai mācībām piepelnīt klāt $100.00 līdz $400.00 mēnesī;
2. Pilna laika darbiniekus, kam būtu spējas strādāt uzņēmuma vadošos posteņos, pelnot $1000.00 līdz $3000.0 mēnesī.

Kandidātiem jāprot satikt, angažēt un sastrādāties ar citiem cilvēkiem. Speciālas priekšzināšanas vai pieredze nav nepieciešama, izraudzītie kandidāti tiks pilnā mērā apmācīti. Augstākajiem posteņiem nepieciešams neliels naudas ieguldījums.

Ja jums apnicis strādāt citu labā un rūpēties par algas pielikumiem, streikiem, dzīves dārdzību un augošiem izdevumiem; ja jūs beidzot gribat iegādāties iecerēto māju, vasarnīcu, jaunu laivu vai auto, ja vēlaties ceļot vai piepildīt citu senu vēlēšanos, zvaniet:

Toronto:	Dr. Auseklim Pērkonam	769-8923 (vakarā),
		365-2561 (pa dienu)
	Jānim Ķeniņam	466-3202 (vakarā),
		924-0953 (pa dienu)
	Valijai Lāmai	279-9530
Hamiltonā:	Arnoldam Smiltniekam	522-3248
Niagarā:	Andrejam Šteinbacham	354-1258

lai varētu norunāt interviju sīkāku detaļu izskaidrošanai.

Vilis LAZDIŅA kungs, kuŗš dienēja Abrenes robežapsardzībā, tagad it kā dzīvojot Kanadā, lūgts uzdot savu adresi MEGAI no Rīgas kuŗa tagad dzīvo Amerikā. Of. šī laikr. kantorī — 401.

ROSAR-MORRISON FUNERAL HOME LTD.
TELEPHONE 924-1406 • 467 SHERBOURNE STREET, TORONTO 5 ONTARIO
RŪPĪGA UN SMALKJŪTĪGA
APBEDĪŠANAS CEREMONIJU
IZKĀRTOŠANA

L. LUNSKY
OPTIĶIS
Atvērts no pl. 9.30 — 6 vak.
Ar iepriekšēju pieteikšanos
470 College St., Toronto.
Tālr. WA 1-3924

Šāgada
MEDUS
no
Ērgļu ligzdas
DRAVĀM
dabūjams šūnās, burkās un spaiņos.
Tālr.: 534-0563—Toronto
30 Dewson Street
DV Grāmatnīcā
Broadview Delicatessen
Ad. Kristapsons & Co.
Pavasara Delicatessen

FRANK VASS
BA
ADVOKĀTS-NOTĀRS
263 College ielā, Toronto.
(pie Spadina Ave.)
TEL. WA 2-6112, 2-6111

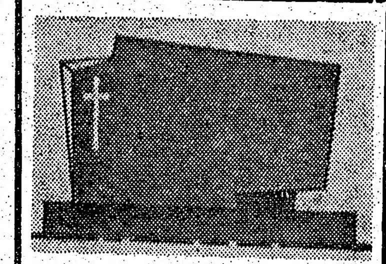

PIEMINEKĻI
Igauņu uzņēmums
YONGE MEMORIALS LTD.
2019 Yonge St., Toronto 7
(starp Eglinton un Davisville)
487-2147, vakaros 445-8955
Kvalitātes darbs un eiropiešu mets

ZIGFRIDS ART POTTERY
ZIGFRĪDS JURŠEVSKIS
KERAMIKAS DARBNICA - SALONS
1425A BLOOR ST., W., TORONTO. TEL. LE 6-8183
Vienu bloku uz austrumiem no Dundas West pazemja pieturas
Piedāvā LATVISKU, MODERNU KERAMIKU un citus LIETIŠKAS MĀKSLAS ZSTRĀDĀJUMUS.
○ Turpat dabūjami BILŽU LOGATI. ○

■ Atstājiet savas krāsainās un melnbaltās filmas ■
■ attīstīšanai un kopēšanai ■
■ DV Grāmatnīcā, 491 College St., Toronto 174, Ont.

UZMANĪBU, TAUTIETES!
Vientuļš 54 gadus vecs, vidēja auguma vīrs ar pastāvīgu nodarbošanos meklē dzīves biedreni.
Ja esat vientuļa kā es, atsaucieties. Ja sapratīsimies, tad apprecēsimies. Vecums nav svarīgs.
Ofertes šīs avīzes kantorī zem No. 391

Pirms 20 gadiem

Toronto, 1949. g. augusts

14. augustā no Vācijas Toronto ierodas māc. Arnolds Lūsis, lai uzņemtos Sv. Jāņa latviešu draudzes gana pienākumus. Pirmo dievkalpojumu viņš notur 28. augustā. Pēc dievkalpojuma nodibinājas draudzes dāmu komiteja. Pieteicas 35 interesentes. Valdē ievēl: L. Lūsi, F. Dzērvīti, R. Ošīti un A. Salu.

☆

Pērkot un pārdodot nekustamus īpašumus Toronto austrumos, sazinieties ar:
I. JANKOVSKIS, Realtor
407 Danforth Ave., Toronto 6, tālr. 461—6364

Pēc 18 dienu kuģošanas Halifaksā iebrauc kuģis Sarabanda ar 257 bēgļiem no Zviedrijas. To vidū 106 latvieši. No latviešiem braucienu organizēja Vilis Zvanītājs — jūrnieks, zemnieks un partizāns, kas no Latvijas izbēga 1946. g. vasarā. 15. augustā tradicionālā ceremonijā kuģa kapteinis salaulā Vili Zvanītāju ar V. Nadoļsku.

☆

Kanadas latv. studentu apvienības prezidijs paziņo, ka par tās ārlietu referentu iecelts com. Pāvils Vasariņš, Voterlū, Ont., un par informācijas lietu referentu com. Oskars Perro, Toronto, Ont.

Pērkot un pārdodot nekustamus īpašumus Toronto rietumos, sazinieties ar:
I. JANKOVSKIS, Realtor
87 Roncesvalles Ave., Toronto 3, tālr. 533—8353

☆

Likvidējas fotostudija „Luna" 656 Yonge St. Īsajā pastāvēšanas laikā tā latviešiem kalpoja kā satikšanās vieta. Tur notika KLK valdes sēdes, LNAK delegātu sanāksme, dibinātas biedrības, kā sporta klubs un korporāciju kopa. Kādu laiku tur bija sēdeklis LRA sekretāram, arī Kanadas Vēstneša redakcijai u. t. t.

Pērkot un pārdodot farmas, zemes gabalus, vasarnīcas, slēpotāju kotedžas Kolingvudā un Georgian Bay rajonā, sazinieties ar:
I. JANKOVSKIS, Realtor
30 Simcoe St., Collingwood, Ont., tālr. (705) 445—2800
Biroja vadītājs: Pauls A. Puris

☆

Halifaksas pilsētai 200 gadu dibināšanas atcere. Mariss Vētra, kas ir vietējās konservātorijas operas skolas vadītājs ar vietējiem spēkiem sagatavo operu „Donžuans", ko uzved 3 reizes 5200 skatītājiem. Orķestri un kori vada Alfreds Štrombergs.— Dekorāciju un kostīmu metus darinājis māksl. P. Rožlapa. Atsauksmes lieliskas.

☆

Rolftonā, pie Otavas upes, ceļ spēkstaciju. Liels skaits latviešu tur nokalpo savu līguma gadu. 25. augustā traģiskā nāvē mirst Konstantins Šķēle. Apbedīts Petavavas kapos.

AUSTRA ŠMITS
DĀMU FRIZIERSALONS
737 Bloor St., W., pie Grace, Toronto. LE 5-6792

Baltic
PLASTERING
Izdaru visus nepieciešamos māju remontus iekšpusē un ārpusē.
Garantēts darbs. Mērenas cenas. Metro licence E 761.
Zvanīt katrā laikā Toronto 769-8280.

TORONTO PILSĒTAS
PAZIŅOJUMS PAR
ATKRITUMU AIZVĀKŠANU

Tā kā pirmdiena, 1. septembris ir svinama diena, atkritumus šai dienā neaizvāks.
Pirmdienā paredzēto atkritumu aizvākšanu izdarīs otrdienā, bet otrdienas kārtējos darbus izdarīs trešdienā.

H. F. ATYEO, P. Eng.
Ielu komisārs

VISLABĀKĀS
GAĻAS PRECES UN
DELIKATESES
Iegādāsities Ziemeļamerikas vismodernākajos un kvalitatīvi izcilākajos Eiropas stila gaļas un delikatešu veikalos,
KUR VALDA KVALITĀTE
tip-top MEATS
delicatessen
1727 Bloor St. West (High Park) tālr. RO 6-4982
YORKDALE SHOPPING CENTRE —7838866

IGAUŅU OPTIĶIS
J. RATAS
169 Danforth Ave. HO 5 - 6251

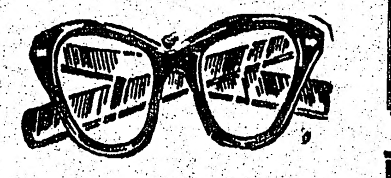

ACU PĀRBAUDE. ACEŅU PAGATAVOŠANA PĒC ĀRSTU RECEPTES. ZEISS STIKLI.
Speciāla atlaide sūtījumiem uz dzimteni.

1969. gada vasaras mūzikas festivāls Toronto

Toronto pilsētas padome ar parku un atpūtas departamentu sadarbībā ar Toronto mūziķu apvienību un Trust Fund of the Recording Industries, kā arī Toronto Daily Star atbalstā priecājas paziņot sekojošo programmu:

SVĒTDIEN, 31. AUGUSTĀ

14.30 High parkā 48. kalniešu militārā kapella; 48. kalniešu stabuļu un dūdu kapella

14.30 Kew Gardens 411. skvadrona gaisa spēku rezerves kapella — viesojas Ohulani havajiešu grupa

17.30 High parkā ērģeļu mūzika — Ronnie Padgett

KAS? KUR? KO? TORONTO

OLD COUNTRY DELICATESSEN
2800 Dundas St. West, pie Keele, tālr. 769-8640
Emilija un Georgs DUMPE

TRANSPORTA
UZŅĒMUMS
BALTIC MOVERS
Tālr. 534-1403, Toronto

UNO MANKIN REALTOR
KONST. KĀRKLIŅŠ
392 Danforth Ave., Toronto 6
Birojā HO 1-1114, mājās 691-3873

ALFRED
STIKUTS
REALTOR
A. STIKUTS, FRI.
Diplomēts Kanadas Realtoru Institūta biedrs
2889 Dufferin St., Toronto, 789-2611
1363 Wilson Ave., Downsview, 248-0101
1851 Lawrence Ave. E. Scarboro, 752-1770

NOTĀRS
OSKARS PERRO
pieņem klientus katrā laikā iepriekš pieteicoties pa tālr.
LE 5-5555, Toronto

KAKTIŅŠ
Veicam visādus transportus ar modernām mašīnām (mēbeļu, būvmateriālu u. c.). Lūdzam zvanīt katrā laikā.
LE 5-6619. 941 Dovercourt Rd., Toronto.

BROADVIEW DELIKATEŠU veikals
105 DANFORTH AVE. (pie Broadview)
Tel.: HO 5-9905. AUSMA MIĶELSONS.

Ādolfa Kristapsona gaļas un desu veikals - darbnīca
1095 QUEEN ST. E. 466-5152

PAVASARA LE 1-7353
delikatešu veikals un konditoreja
361 RONCESVALLES AVE. Īpašnieks ST. CUKULS

KRĀSU UN MELNBALTĀS FILMAS
■ attīstīšana ■ palielinājumi ■ duplikāti ■
■ citi darbi ■ izcilus kvalitāte ■ atlaide ■
BENJAMIŅA FILMU LABORATORIJA
247 Richmond St. E., Toronto 2, Ont.
Tel. 363—6496

Estd 1874
Turner & Porter
APBEDĪŠANAS BIROJS
Roncesvalles Chapel
436 Roncesvalles Ave.
LE 3-7 954
Yorke Chapel
2357 Bloor St. W.
Parkošana abās bēŗu mājās.

A. GUGĀNS
ZELTKALIS
AG ROTAS
Latviskas rotas bagātīgā krājumā sudrabā un zeltā.
Darbnīcā — 25 Moccasin Trail, Don Mills, Ont., tel. 444-4033

A. EGLĪTIS — TV RENTAL
17" — $ 8.- mēnesī
21" — $ 9.- mēnesī
23" — $10.- mēnesī
161A Roncesvalles Ave., Toronto, tel. LE7 -1401

VALUPE
LATVISKAS ROTAS
DIMANTI — PULKSTEŅI
Zeltkales
Aldonas ĶIVLENIEKS
VEIKALĀ UN DARBNĪCĀ 964½ Bloor St. W. Toronto 4 Ont., tālr. 533-2837.

Vajadzīgs
MAINTENANCE MECHANIĶIS
Ar pieredzi fabrikas mašīnu uzturēšanā kārtībā — labam darbam.
Zināšanas par elektrību liela priekšrocība.
Lūdz zvanīt Toronto 889-6243
RAYWALL CO. LTD.

SPORTS

Bālas baltiešu meistarsacīkstes

Šāgada baltiešu meistarsacīkstes vieglatlētikā, kas lietuviešu sarīkojumā notika Klīvlendā, bija tik bālas, ka būtībā vairs nevar runāt par baltiešu, bet vienīgi par lietuviešu meistarsacīkstēm: latvieši bija pārstāvēti tikai ar pāris dalībniekiem, bet igauņu nebija nemaz! Tā kā pēdējos gados, arī citos sporta veidos, baltiešu meistarsacīkstes „izceļas" visvairāk ar dalībnieku trūkumu, liekas, ka baltiešu interese par šīm kopīgajām sacensībām saplakusi, izņemot vienīgi basketbolu un volejbolu. Vai tā būtu nepatīkama pazīme, ka šis baltiešu koppasākums tuvojas dabiskai nāvei un baltiešu sadarbība sporta laukumā drīzumā izbeigsies?

Vīriešu klasē no latviešiem Klīvlendā startēja vienīgi Kanadas latviešu vieglatlēts Juris Zivtiņa no Otavas, kas uzvarēja tāllēkšanā ar 6,73 m rezultātu, bet ierindojās 2. vietā 100 m skrējienā ar 11,3 sek. (ar līdzīgu laika atzīmi uzvarēja Aleksejūnas), 200 m skrējienā ar 23,3 sek., trīssoļlēšanā ar 12,50 m un augstlēkšanā ar 1,67 m. Sieviešu klasē latviešu krāsas pārstāvēja divas vieglatlētes no ASV. Māra Pasteniece uzvarēja šķēpa mešanā ar 26,48 rezultātu, bet lodes grūšanā un diska mešanā ar 8,28 m un 25,44 m veikumiem ieņēma 2. vietu. Jaunā klīvlendiete Māra Auzenbacha šķēpa mešanā ierindojās 2. vietā aiz Pastenieces, bet viņas rezultātu neizdevās uzzināt... Arī jaunatnes klasē viens no abiem latviešu dalībniekiem bija ieradies no Kanadas — Pauls Tomass no Londonas, mūsu kādreiz izcilās vieglatlētes Ņinas Konces—Tomases dēls, kas piedalījās arī tenisa meistarsacīkstēs. Viņš izcīnija 2. vietu disku mešanā ar 31,76 m, 3. vietu lodes grūšanā ar 11,28 m un 4. vietu šķēpa mešanā ar 35,18 m tālumu. ASV latviešu peldētājs Atis Jurka sasniedza mērķi kā trešais 1500 m skrējienā ar 5:12,1 min. laika atzīmi, bet palika 5. vietā tāllēkšanā ar 4,90 m rezultātu.

Tikpat bālas bija līdztekus notiekošās baltiešu meistarsacīkstes tenisā, kurās startēja 11 lietuviešu un 4 latvieši.. Vīriešu vienspēles finālā spēkojās latvieši Gunars Elmuts no Bostonas un Guntis Bauska no Toledo. Spēlējot tikai vienu setu (!), ar 6—4 uzvarēja Bauska. Klīvlendietis Reinis Upe ierindojās 5. vietā, bet tikai 14 gadus vecais Pauls Tomass no Londonas apliecināja labus dotumus, bet, trūkstot nepieciešamajai pieredzei, šoreiz bija spiests no sacensībām ātri izstāties. Vīriešu divspēlē meistartitulu ieguva Bauska pārī ar Elmutu.

☆

Pie bālajām sacensībām noteikti pieskaitāma arī Toronto DV un Ņujorkas DV vienību spēkošanās Ņujorkā Ziemeļamerikas latviešu futbola meistarsacīkstēs, kurās katru gadu izcīna grāmatizdevēja H. Rudzīša dāvināto ceļojošo Latvijas kausu. Tā vien liekas, ka drīz vien arī spēles par šo kausu izbeigsies un futbola meistarsacīkstes apklusīs pagātnes putekļos, jo pēdējos gados sacenšas vairs tikai divas vienības (Ziemeļamerikā vairāk latviešu futbola komplektējumu nav), un tās pašas neizrāda pietiekamu nopietnību un interesi, piedevām cīnoties ar vienības sakomplektēšanas grūtībām. Torontieši Ņujorkā bija ieradušies pat ar nepietiekamu spēlētāju skaitu, tā ka mājiniekiem nācās viņiem vienu spētāju — Ojāru Līdaci — „aizdot"...

Šāgada pirmā spēle par kausu beidzās ar Ņujorkas DV vienības 3—1 (0—0) uzvaru. Sacensības sākuma daļā veiksmīgāki likās torontieši, radot vairākas bīstamas situācijas pretinieku vārtu priekšā, taču 2. puslaikā viņu izturība apsika un Ņujorka sāka izmantot savu skaitlisko pārākumu un rezerves. Ņujorkas labā vārtus guva Egils Apelis, Jānis Veiss un Andris Bērziņš, bet Toronto vienībai vienīgo panākumu ar 11 m soda sitienu realizēja Austris Liepa.

Ņujorkas vienībā bez jau minētajiem vārtu guvējiem vēl spēlēja Edgars Dāle, Valdis Mežaks, Imants Zāmurs, Ralfs Laiviņš, Jānis Puķe, Ingo Kampa, Jānis Pakalnietis, Juris Blūmfelds, Mārtiņš Mednis, Kārlis Račevskis un Jānis Skara, bet vienību vada un pārzina Jānis Šķiņķis. Toronto vienības saspēli vadīja rūdītie spēki Aleksandrs Kudrašovs un Kārlis Gulbis, kuŗus labi atbalstīja Austris Liepa, Andris Rode un Juris Kudrašovs, vārtus sargāja Jānis Pavārs, bet it sekmīgi darbojās arī Briks, Simanovskis, Ludovskis un no Ņujorkas „patapinātais" Līdacis.

Atkārtojuma spēle notiks Toronto, kuŗa arī izšķirs kausa šāgada ieguvēju, jo uzvarētājs ir vienība, kuŗa abu spēļu kopsummā iegūst lielāko vārtu skaitu.

—l—

ASV prasa uzņemt AN arī mazās valstiņas

ASV ierosinājušas uzņemt AN arī valstis, kuŗas ir par trūcīgām, lai kļūtu pilntiesīgas dalībnieces šajā starptautiskajā pasaules organizācijā. Maksājumi, kuŗi dalībniecēm jāsedz organizācijas uzturēšanai, ir vismaz 57.000 dol. gadā, ko daudzas valstiņas ar trūcīgiem tautas ienākumiem nespēj samaksāt. Lai dotu iespēju arī tām piedalīties pasaules problēmu risināšanā, ASV delegācija ar savu projektu iepazīstināja pārējās Apvienoto nāciju drošības padomes 14 dalībnieces.

Uzņemamās mazās valstiņas visumā būtu pielīdzināmas pārējām Apvienoto nāciju pilntiesīgajām 126 dalībniecēm, izņemot balss tiesības ģenerālsapulcēs un ievēlēšanu organizācijas galvenajās institūcijās. Tās tomēr varētu piedalīties Apvienoto nāciju sesijās, runāt par savām problēmām un ar tām dokumentu veidā oficiāli iepazīstināt citas organizācijas dalībnieces.

Process mazo valstiņu uzņemšanā Apvienotajās nācijās paredzēts līdzīgs pilntiesīgo locekļu kandidātiem. Tās ieteic drošības padome, kuŗā lielvarām ir veto tiesības, pēc tam pilnsapulcei jāizsaka piekrišana ar divu trešdaļu balsu vairākumu. Apvienoto nāciju charta paredz, ka piedalīšanās organizācijā atļauta „visām mieru mīlošām valstīm", kuŗas uzņemas noteiktās saistības un ir spējīgas tās pildīt.

ASV paredz, ka nākošajos gados būs daudz gadījumu, kad neatkarību iegūs pat tādas zemes kā niecīgā Petkarnas sala ar tikai 92 iedzīvotājiem. Tas atsauc atmiņā dažu trimdas latviešu kādreizējo projektu nopirkt kaut kur brīvajā pasaulē kādu salu un to izsludināt par jaunu Latvijas valsts sastāvdaļu, ar savu tiesisku valdību, lai cīnītos par okupētās Latvijas „cietzemes" atbrīvošanu. Šādā jaunā „salas Latvijā" būtu bijuši ne tikai 92 iedzīvotāji, bet, varbūt, pat 100.000, jo šāds latviešu skaits atrodas svešniecībā dažādajos pasaules kontinentos. Šie tūkstoši itin viegli būtu bijuši spējīgi samaksāt savu dalības maksu, lai Latvija kļūtu par pilntiesīgu Apvienoto nāciju locekli un varētu prasīt okupētās valsts daļas atbrīvošanu.

Vai Pad. savienība „uzsūks" Čechoslovakiju?

Pad. savienība tūlīt pēc Čechoslovakijas kauna dienas veltīja plašu uzslavu Prāgas valdības un partijas amatpersonām par „stingru rīcību" pretpadomju demonstrāciju apspiešanā. Padomju laikrasts „Pravda" atkal uzbruka „pretrevolūcionāriem spēkiem", kuŗus uz provokātoriskiem uzbrukumiem mudinājuši Rietumu kūdītāji", tad arī apsveica Prāgas valdības „stingro roku", kuŗu atbalstot „visa strādnieku šķira".

Reutera aģentūra sniegusi visai dīvainu ziņu no Prāgas, vēstījot, ka Čechoslovakijas valsts prezidents Svoboda noliedzis, ka Pad. savienība plāno Čechoslovakijas „uzsūkšanu" un viņš bijis spiests piekrist tālākām akcijām savā nesenajā Maskavas apmeklējumā.

To pašu prezidents Svoboda, pēc čechu oficiālās aģentūras ČTK ziņas, atkārtojis Pļaujas svētkos Breclavā, sacīdams: „Izplatītas baumas, ka Čechoslovakiju pievienos Pad. saivenībai un ka piespiedu kārtā parakstīti sava veida noteikumi. Dabīgi, ka tie ir pilnīgi meli un to mākslīgas fabrikācijas." Prezidents brīdinājis, ka sodīs visus saspīlējuma vairotājus.

„Maskavas „Pravda" savukārt piezīmējusi: „Reakcionārā propaganda pastiprinājusi Čechoslovākijas apmelošanas kampaņu."

Čechoslovakija apbedī savu brīvību

DEMONSTRĀCIJAS UN SĒRAS VISĀ VALSTĪ

21. augustā aizritēja viens viens gads, kopš padomju tanki samala Čechoslovakijas jauno brīvību, kas pēc staļinista Novotnija apspiestības un terrora gadiem bija sākusi attīstīties tikai kopš nepilniem 8 mēnešiem. Dubčeka uzsāktās reformas, kuŗas salauza veco staļinistu varu, Pad. savienība izdzēsa vienā iebrukuma naktī, pārsteidzot ne vien Prāgu, bet visu pasauli, it sevišķi Rietumeiropu, kas pēkšņi atskārta, cik īstenībā tā vēl nesagatavota un vāja pret šādiem pārsteiguma iebrukumiem.

Čechoslovaki okupācijas gadadienu, kuŗa Maskavai un tās paklausīgajam Austrumeiropas blokam bija nozīmīga „atcere", nosauca par kauna dienu. Bet šī diena bija arī visas brīvās pasaules kauns, kas izpaudās jau Ungārijas revolūcijas laikā 1956. gadā, kad Chruščova tanki noslīcināja ungārus asinīs. Inertās lielās Rietumu demokratijas arī toreiz tikai vienaldzīgi noraudzījās, par to dārgi samaksājot ar prestiža zaudējumu un iedrošinot Maskavu uz līdzīgām akcijām.

Prāgā demonstrācijas uzliesmoja jau 18. augustā, pāris dienu pirms okupācijas viena gada „atceres" sākuma. Signāls tām bija komūnistu partijas vadītāja Husaka runa, kuŗu viņš pirms 5 stundām teica 10.000 partijas funkcionāru lielsanāksmē Prāgā, kur tie bija sapulcināti no visas valsts. Pēc ne visai pārliecinoša brīdinājuma, ka „visus pretkomūnistiskos spēkus sakaus", Husaks draudēja: „Mēs neļausim valsti pārvērst par mežonīgajiem rietumiem, kā tas noticis aizvadītajā gadā!" Rietumu žurnālisti ziņo, ka runātājs īsi pauzējis, sacīdams, ka Pad. savienības iejaukšanās Čechoslovakijā pirms gada bijusi nepieciešama... Pēc tam Husaks neveikli taisnojās, ka sarkanarmiešu vienību klātiene Varšavas pakta ietvaros vēl nenozīmē iejaukšanos Čechoslovakijas iekšējās lietās, naīvi jautājot: „Vai amerikāņu armijas vienības nav Rietumvācijā un Beļģijā?"

Partijas funkcionāri vēl nebija paspējuši izklīst, kad Vencela laukumā sapulcējās simtiem demonstrantu. Pūlī nobira zili-balti-sarkanās skrejlapas ar uzrakstu „Kauna diena" un okupācijas datumu. Pie Vencela pieminekļa krājās ziedu kaudzes. Bet —nebija ilgi jāgaida uz Husaka draudu īstenošanu. Pēc dažām stundām 8 namu bloku garajā tirgus laukumā sabrauca bruņu mašīnas un policijas spēkrati, lai demonstrantus izklīdinātu ar asaru gāzi un ugunsdzēsēju šļūtenēm. Kad smagi apbruņotie policisti, nenosakāma tipa civīlisti un kareivji iebruka demonstrantos, sāka tos spārdīt kājām un sist ar nūjām, daudzus arestējot, atskanēja saucieni: „Gestapo!" un „Kauns!" Policija un armijas vienības traucās izklīdināt arī ļaudis sablīvētajās ielās, raujot tos nost pat no tramvaju platformām. Sākās arī fotoaparātu „konfiscēšana".

Demonstrācijas apspieda tikai vēlā vakara stundā, bet tā bija īsa sarkano reakcionāro spēku uzvara pār neapbruņotajiem demonstrantiem. Naktī iedzīvotāji ar barikādēm nobloķēja galvenās Prāgas caurbrauktuves un ielas ap Vencela laukumu, izlīetojot būvmateriālus, traktorus un apgāztās smagās transportmašīnas. Tomēr arī šo pretestību salauza armijas un policijas spēki, raidot automatisko ieroču ložu kārtas pār demonstrantu galvām. Ievainoja kādu sievieti.

Nākošā dienā demonstranti atkal pulcējās Vencela laukumā. Ap 5000 jauniešu soļoja ap lielo laukumu, saucot: „Krievus ārā, lai dzīvo Dubčeks!" Atkal bija darbs asaru gāzei, ūdens strūklām un policijas nūjām. Jaunieši pacēla asaru gāzes „granātas" un meta tās atpakaļ uz karavīriem un policistiem, kuŗi bija gan aizsargmaskās. Policija piekāva arī divus angļu žurnālistus, kad tie bēga pāri laukumam uz viesnīcu, kuŗā bija apmetušies. Kādu italiešu preses fotografu arestēja.

Čechoslovakijas armijas komandieris paziņoja, ka armija atbalsta partijas un valsts vadību un ir gatava apspiest nemierus, ja partija un valdība prasītu efektīvāku palīdzību. Prāgas oficiālais raidītājs piemetināja, ka armija deklarējusi „pilnīgu atbalstu režīmam" un tās vadība atzinusi, ka „Čechoslovakija nespēj aizstāvēt savu rietumu robežu bez Pad. savienības bruņoto spēku atbalsta". To pašu „apliecināja" arī Čechoslovakijas aizsardzības ministrs Dzūrs: „Valsts drošība panākama tikai ar pārējām Varšavas pakta valstu armijām, sevišķi sarkanarmiju." Valdība oficiāli paziņoja, ka sadursmēs Vencela laukumā divas personas nogalinātas. Pēc tam nekādu informāciju par cietušo skaitu vairs nesniedza.

Prāgas iedzīvotāji uz visām policijas un karaspēka akcijām tagad atbildēja ar pasīvo pretestību. Tās vadība bija aicinājusi iedzīvotājus nelietot pilsētas publiskos satiksmes līdzekļus, bet iet uz darbu kājām un demonstrātīvās grupās, boikotēt veikalus, restorānus un kinoteātrus, nepirkt kauna dienā laikrakstus un pārtraukt darbu uz 5 minūtēm. Tā pusdienas laikā Prāgā uz īsu brīdi apstājās visa satiksme.

Ļaudis kauna dienā parādījās ielās melnās drēbēs un sēru zīmēs. Privāto automašīnu un taksametru vadītāji pie savu spēkratu radio antenām bija piekāruši melnas lentes un brauca iedegtām ugunīm kā bēŗu procesijā. Okupācijas „atceres svētku" beigās valdība radioziņojumā pavēstīja, ka „jauni cilvēki, ieskaitot neatbildīgos un kriminālos elementus, aizdedzinājuši ēkas, izlaupījuši veikalus un sabojājuši publiskos satiksmes līdzekļus un privātās automašīnas", piemetinot, ka 320 personu apcietinātas, bet beigās uzsvērot: „Valstī valda miers un klusums".

22. augusta naktī, tūlīt pēc kauna dienas demonstrācijām, atjaunojās nemieri Morāvijas galvaspilsētā Brno, otrā lielākajā Čechoslovakijas pilsētā, svarīgs rūpniecības centrs ar ieroču fabrikām. Apmēram 5000 čechu sadūrās ar policijas eskadronu, kas šāva pāri demonstrantu galvām. Tanki ieripoja pūlī un nemierus apspieda. Oficiāli ziņots, ka divas personas nogalinātas un 19 ievainotas. Pilsētā no plkst. 8 vakarā līdz 5 rītā bija izsludināts iziešanas aizliegums.

Pēc pēdējām ziņām, Prāgā kauna dienā apcietinātas 1337 personas, to vidū 66 ārzemnieki. Izsludināti jauni sodi visām pretpadomju akcijām, kuŗi cita vidū paredz tūlītēju skolotāju un profesoru atlaišanu, ja tie nespēs turpināt savu izglītības darbu saskaņā ar „sociālistiskās sabiedrības principiem". Pastiprināta valdības pārraudzība tirdzniecības arodbiedrībām un citām organizācijām. Valdībai tiesības slēgt organizācijas vai atlaist to darbiniekus, ja tie „pārkāpuši sociālistisko kārtību". Bargi sodi paredzēti arī „publiskās kārtības pārkāpējiem", tāpat par valsts un komūnistu partijas funkcionāru „nozākāšanu" un nepaklausību publiskās drošības sargiem.

Kanadas čechu „sveiciens" Pad. savienības sūtniecībai

Ap 700 čechoslovaku 21. augustā garā auto kavalkādē no Toronto izbrauca uz Otavu, lai piedalītos kauna dienas gājienā uz Parlamenta augstieni, kur pievienojās pārējiem demonstrantiem no citām Kanadas pilsētām. Pēcpusdienā demonstranti tikās ar ministru prezidenta vietnieku Šarpu, aicinot Kanadas valdību izdarīt lielāku spiedienu uz Pad. savienību, lai tā atvilktu savus okupācijas spēkus no Čechoslovakijas.

Vakarā demonstranti no Parlamenta augstienes, pretēji organizētāju norādījumiem, devās uz Pad. savienības sūtniecību, kuŗu apmētāja tomatiem, pēc pretpadomju lozungu izsaukšanas piestiprinot pie sūtniecības ēkas dzelzs žoga plakātus ar uzrakstiem: „Brauciet uz elli!" Apkaŗojiet sarkano fašismu!" un līdzīgiem. Demonstranti angļu un krievu valodā korī izkliedza saukļus: „Hitlers — Brežņevs!" un „Gestapo!" Kad sūtniecības augšstāva logā parādījās kāda seja, atskanēja demonstrantu zobgalības un svilpieni. Klāt bija arī 15 Otavas pilicistu un lielāks skaits slepenpolicistu, bet tie demonstrācijā neiejaucās.

Braucienu uz Otavu bija organizējuši 80.000 Kanadā dzīvojošo čechu un slovaku pārstāvji. 12.000 demonstrantu vidū bija daudz čechoslovaku, kuŗi meklējuši patvērumu Kanadā pēc Čechoslovakijas okupācijas. Gājiens uz Parlamenta augstieni bija ļoti iespaidīgs. Priekšgalā nesa Kanadas kļavlapas karogu, aiz tā Čechoslovakijas sarkanbaltzilo karogu melnā sēru drapējumā. Važās kalta sieviete garā pelēkā tērpā simbolizēja pašreizējo apspiesto Čechoslovakiju. Pie kritušo varoņu pieminekļa čechu un slovaku vadītāji nolika vainagus, tad atskanēja abu valstu himnas.

Masarika piemiņas institūta priekšsēdis Pristupa nolasīja proklamāciju, kuŗā nosodīta Čechoslovakijas okupācija, prasot padomju spēku atvilkšanu. Čechoslovaku nacionālās apvienības Kanadā priekšsēdis Daikars savukārt lūdza Kanadas valdību „samazināt līdz minimumam" attieksmes ar Pad. savienību, brīdinot no komūnistu agresijas Kanadā.

Čechoslovakijas kauna dienai bija atskaņas arī citās brīvās pasaules valstīs. Stokholmā 21. augustā 2000 demonstrantu izsita logus Pad. savienības sūtniecībai, dedzināja plakātus ar sirpi un āmuru un sauca „Padomju slepkavas!"

Romā studenti pie Pad. savienības sūtniecības sadedzināja sarkanos karogus. Milānā labā spārna studenti izkāvās ar kreisajiem, kuŗi centās izjaukt pretpadomju demonstrācijas.

Rietumberlīnē ap 350 studentu soļoja uz sabiedroto kontroles komisijas ēku, saucot: „Amerikāņus ārā no Vietnamas, krievus — no Prāgas!"

Cīrichē okupācijas dienu atzīmēja ar baznīcu zvanu skaņām, tā solidārizējoties ar Čechoslovakijas tautas sērām.

Indijā parlamentāriešu grupa devās uz Pad. savienības sūtniecību Ņudēlijā, lai iesniegtu memorandu ar 60 parlamentāriešu parakstiem.

Ņujorkā ap 50 demonstrantu devās uz Rokfellera centru, kur atrodas padomju ziņu aģentūras TASS birojs. Demonstranti dziedāja komūnistu dziesmu parodijas, paši aplaudēja un izsacīja protestus pret Čechoslovakijas varmācīgo apspiešanu. Policija apmēram stundu noraudzījās demonstrācijā, bet neiejaucās. Prāgā tai pašā laikā slēgts laikraksta „The New York Times" birojs. Par Čechoslovakijas vadoņiem „naidīgiem komentāriem" izraidīts šī laikraksta korespondents Pauls Hofmans. Viņš ir jau otrs „The New York Times" korespondents, kuŗam gada laikā nācies atstāt Čechoslovakiju.

Bi rminghemā ap 200 britu un čechu demonstrantu sadedzināja melnu karogu un pieņēma rezolūciju, kuŗā cildināja Prāgas iedzīvotājus par neatlaidīgu cīņu pret apspiedējiem.

Šveice iedrošinās nedievināt Ļeņinu

Ievērojot Pad. savienības prasību, Apvienoto nāciju apakšorganizācija UNESCO ierosinājusi nākošā gada 22. aprīlī visā pasaulē atzīmēt Ļeņina 100. dzimšanas dienu. Šim ierosinājumam nevēlas sekot Šveices valdība, kaut tieši Šveicē pavadītajiem trimdas gadiem Ļeņina dzīvē piekritusi ļoti liela nozīme. Par šādu ignoranci un nevēlēšanos dievināt Ļeņinu uztraukusies ne vien Maskava, bet arī UNESCO aprindu sarkanie un iesārtie intelektuāļi. Šveices valdībai izteikti pārmetumi par objektīvitātes trūkumu, it sevišķi tādēļ, ka šāgada oktobrī, sekojot tās pašas UNESCO ierosinājumam, Šveicē notiks indieša Mahatmas Gandija 100. dzimšanas dienas piemiņas svinības.

Atbildot uz pārmetumiem, Šveices valdība oficiāli paskaidrojusi, ka Gandija personā tiek godināts sociālpolītiķis un sociālreformātors, kamēr Ļeņins bijis tikai revolūcionārs. Ja valdība organizētu Ļeņina piemiņas svinības, tad varētu gadīties, ka turpmāk nāktos tāpat godināt katru revolūcionāru. Ļeņina dievinātāji spiedienu tomēr turpināja, un tagad Šveices valdība paziņojusi, ka tai nav iebildumu pret privātu iniciātīvu šai lietā.

Jau tagad vērojams, ka „privāto iniciātīvu" arī visai plašā mērā izmantos... Tā Cīriches sociāldemokrati un arodbiedrības nolēmušas nākošā gada 22. aprīļa priekšvakarā pie pilsētas Tautas nama piestiprināt Ļeņina piemiņas plāksni. Maskava par to revanšēšoties ar piemiņas plāksni Staļina laikā nogalinātajam un vēlāk rehabilitējam Šveices komūnistam un Ļeņina draugam Fricim Platenam.

Kā ziņo Šveices prese, tuvojoties Ļeņina 100. dzimšanas dienai, starp Berni un Maskavu paasinājies t.s. „archīvu kaŗš", kas ilgst jau vairākus gadus. Pad. savienība vēloties iegūt oriģinālos vai vismaz fotokopijās visus materiālus, kas attiecas uz Ļeņina Šveicē pavadītajiem gadiem. Tāda paša interese Maskavai ir par dokumentiem, kuŗi attiecas uz pirmo Pad. savienības diplomātisko pārstāvību Šveicē, kuŗu vadīja 1918. gadā no Šveices izraidītais latviešu komūnists Jānis Bērziņš-Ziemelis. Bet Berne atsakās par šo jautājumu runāt, kamēr Maskava liedzas izdot archīvu materiālus par Krievijas pilsoņu kaŗā, laikā no 1917.—1921. gadam, pazudušajiem Šveices pilsoņiem, kā arī dokumentus, kuŗi var liecināt par Šveices lielajiem streikiem 1918. gadā, kuŗos ne maza nozīme piekrita J. Bērziņa-Ziemeļa vadītājai Pad. savienības diplomātiskajai misijai. Kaut padomju galvenais archīvārs G. Belovs nesen uzturējās Šveicē un savu šveiciešu kollēgu Dr. L. Hāsu ielūdza viesoties Maskavā, nekāda vienošanās „archīvu kaŗā" nav panākta. Dr. Hāss uz Maskavu nevēlas braukt un paskaidrojis, ka sarunas par archīvu materiālu savstarpēju apmaiņu esot nokļuvušas strupceļā.

ARMIJAS APMĀCĪBAS SARKANAJĀ ĶĪNĀ — Dadža karikatūra

Rumānijas un Dienvidslavijas „mazā antante"

Rumānija un Dienvidslavija pret Maskavas hierarchiju vienmēr turējušās kopā, kaut abās šajās komūnistiskās valstīs iekšējā polītika nav gluži vienāda. Rumānijā pastāv totāli centrālizēta valsts vara, kas apvienota partijas vadītāja un prezidenta Čaušesku stingrajās rokās, kuŗš nepieļauj nekādu opoziciju. Dienvidslavijā turpretim ir decentrālizēta vara ar pilsoņu pašnoteikšanos, sākot ar veikaliem, rūpnīcām un dzīvokļu mājām, līdz valdības un partijas augstākajām galotnēm, kur prezidents Tito vairāk kļuvis it kā „tautas simbols" nekā diktātors.

Pēc Čechoslovakijas okupācijas Rumānijas un Dienvidslavijas ārpolītika kļuvusi vienāda. Tagad abas valstis pilnīgi vienojušās četros galvenajos principos, pēc kādiem būtu jāpastāv ikvienai komūnistiskai valstij. Tie ir pretēji Pad. savienības līnijai — neatkarība, suverēnitāte, līdzīgas neatkarības tiesības valstu starpā un neiejaukšanās citu valstu iekšējās lietās.

Maskavas polītika runā pilnīgi pretēju valodu. Kremlis uzskata, ka visas komūnistiskās valstis ir sociālistiskās pasaules atkarīgas locekles. Līdzīgu tiesību izpratni Maskava tulko šādi: kas atļauts Pad. savienībai, tas aizliegts citām sociālistiskā bloka valstīm. Ja Maskava sarkanās Ķīnas draudu ietekmē cenšas uzlabot attieksmes ar ASV un pat ar Rietumvāciju, tad tas ir labi; ja to pašu mēģina darīt sociālistiskās Austrumeiropas valstis, tās norājamas vai nospiežamas Maskavas priekšā ceļos ar durkļiem un tankiem kā Čechoslovakija. Citu komūnistisko valstu suverēnitātes princips Maskavai patiesībā neeksistē, un to atklāti apstiprinājis ārlietu ministrs Gromiko, kad pa gājušajā gadā Apvienotajās nācijās argumentēja Čechoslovakijas okupāciju.

Neiejaukšanās principu pilnīgi noslauka t. s. „Brežņeva doktrīna", ka Maskavai tiesības iejaukties ikvienā citā valstī, ja atzīst, ka komūnisms tajā apdraudēts, citiem vārdiem — pārvaldīt Austrumeiropu ar saviem tankiem un politrukiem. „Brežņeva dotrīnu" zīmīgos vārdos Belgradē raksturojis kāds Rietumu žurnālists: „Tā ir apzīmogota vēsturē ar padomju tanku dārdoņu cauri Prāgai 1968. gada 21. augustā."

Ja Pad. savienībai vēl izdodas noturēt pavadā Poliju, Ungāriju, Bulgāriju un Austrumvāciju, tad Rumānijas un Dienvidslavijas „mazā antante" liecina, ka 40 miljonu atrodas ārpus Kremļa absolūtās noteikšanas.

SĪKĀS ZIŅAS

● Kapštatē 17. augustā pēkšņi miris Filips Blaibergs — pirmais cilvēks, kas pārdzīvoja sirds pārstādīšanas operāciju. Ar jauno sirdi viņš tomēr nodzīvoja tikai 19 mēnešu un 15 dienu.

● Turcijas austrumos, 17.000 pēdu augsta kalna virsotnē, archaiologi atraduši koka fragmentus, kuŗu vecumu lēš uz 4000 gadiem. Pieņem, ka tās varētu būt bībeliskā Noasa šķirsta atliekas, kuŗas palikušas Ararata kalnā pēc lielapiem ūdens plūdiem. Pētījumi turpinās.